ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Επιστήμες της Αγωγής: Επαγγελματική Μάθηση και Καινοτομίες στην Εκπαίδευση

Διπλωματική εργασία

« Μετάβαση από το Ολοήμερο Σχολείο Ενιαίου Αναμορφωμένου Εκπαιδευτικού Προγράμματος (ΕΑΕΠ), στο Ενιαίου Τύπου Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο (ΕΤΟΔΣ) : απόψεις εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης »

του

Γεωργίου Μάντσου

Φλώρινα, Ιούνιος 2021

Georgios Mantsos
25.06.2021 08:39

Επιβλέπων καθηγητής:

Ιωάννης Θωΐδης, Αναπληρωτής Καθηγητής

Βαθμολογητές:

1. Γεώργιος Ιορδανίδης, Καθηγητής
2. Νικόλαος Χανιωτάκης, Αναπληρωτής Καθηγητής

Copyright ©Γεώργιος Μάντσος, 2021.

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας εργασίας, εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν στη χρήση της εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς τον συγγραφέα. Οι απόψεις και τα συμπεράσματα που περιέχονται σε αυτό το έγγραφο εκφράζουν τον συγγραφέα και μόνο.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ:

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	Γεώργιος Μάντσος
ΑΕΜ	0921
Ηλεκτρονική Διεύθυνση	geomantsos@sch.gr
Τίτλος Διπλωματικής Εργασίας:	***«Μετάβαση από το Ολοήμερο Σχολείο Ενιαίου Αναμορφωμένου Εκπαιδευτικού Προγράμματος (ΕΑΕΠ), στο Ενιαίου Τύπου Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο (ΕΤΟΔΣ) : απόψεις εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης»***
	«Transition from the All-day School of the Unified Reformed Educational Program, to the Unified Press All-Day Primary School: teachers' views of Primary Education»

«Δηλώνω υπεύθυνα ότι η παρούσα εργασία δεν αποτελεί προϊόν λογοκλοπής και είναι προϊόν αυστηρά προσωπικής εργασίας. Η βιβλιογραφία και οι πηγές που έχω χρησιμοποιήσει έχουν δηλωθεί κατάλληλα με παραπομπές και αναφορές. Τα σημεία όπου έχω χρησιμοποιήσει ιδέες, κείμενο ή/και πηγές άλλων συγγραφέων αναφέρονται ευδιάκριτα στο κείμενο με την κατάλληλη παραπομπή και η σχετική αναφορά περιλαμβάνεται στο τμήμα των βιβλιογραφικών αναφορών με πλήρη περιγραφή.»

Φλώρινα 25 Ιουνίου 2021

Ο Δηλών

Γεώργιος Μάντσος

ΦΥΛΛΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

1. Επόπτης: **ΘΩΙΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ**

Βαθμός: _____

Υπογραφή: Ημερομηνία:

2. Δεύτερος Βαθμολογητής**: ΙΟΡΔΑΝΙΔΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ**

Βαθμός: _____

Υπογραφή: Ημερομηνία:

3. Τρίτος Βαθμολογητής: **ΧΑΝΙΩΤΑΚΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ**

Βαθμός: _____

Υπογραφή: Ημερομηνία:

Γενικός Βαθμός: -_____

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	σελ.
ΠΕΡΙΛΗΨΗ – ABSTRACT	**7**
Συντομογραφίες	**8**
ΠΡΟΛΟΓΟΣ – ΕΙΣΑΓΩΓΗ	**9**
ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ	
Η έννοια του θεσμού του ολοήμερου σχολείου	**10**
Ιστορική αναδρομή	**14**
ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΤΥΠΩΝ ΟΛΟΗΜΕΡΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ - ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ	
α) Κλασικός τύπος	**15**
β) Ολοήμερο σχολείο Ενιαίου Αναμορφωμένου Εκπαιδευτικού Προγράμματος (ΕΑΕΠ)	**19**
γ) Ενιαίου Τύπου Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο (ΕΤΟΔΣ)	**23**
ΑΠΟΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΑΠΟ ΤΑ ΕΑΕΠ ΣΤΑ ΕΤΟΔΣ	
Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων	**29**
Πολιτικά κόμματα	**31**
Συνδικαλιστικός φορέας (ΔΟΕ)	**33**
Σύγκριση απόψεων	**37**
ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ	
1η Έρευνα - Αποτελέσματα	**39**
2η Έρευνα - Αποτελέσματα	**41**
3η Έρευνα - Αποτελέσματα	**42**
4η Έρευνα - Αποτελέσματα	**44**
Σύγκριση αποτελεσμάτων ερευνών	**46**
ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ	
Σκοπός έρευνας	**47**
Στόχοι έρευνας	**47**

Ερευνητικά ερωτήματα	**47**
Ερευνητικές υποθέσεις	**48**
ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	
Συμμετέχοντες	**48**
Μέσο συλλογής δεδομένων	**48**
Διαδικασία έρευνας	**49**
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	
Περιγραφή στατιστικής μεθοδολογίας	**50**
Δημογραφικά χαρακτηριστικά	**51**
Περιγραφή ερωτηματολογίου - πίνακες	**53**
Επαγωγική στατιστική – Συσχετίσεις ερωτήσεων	**59**
ΣΥΖΗΤΗΣΗ	**72**
ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ	**78**
ΕΠΙΛΟΓΟΣ	**79**
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	
Ερωτηματολόγιο έρευνας	**80**
Ανακοίνωση Διδασκαλικής Ομοσπονδίας Ελλάδας (ΔΟΕ)	**85**
Γραφήματα	**87**
Πίνακες Ανάλυσης	**91**
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	**151**

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα μεταπτυχιακή εργασία μελετά την αποτελεσματικότητα της εφαρμογής του θεσμού του ολοήμερου σχολείου. Πιο συγκεκριμένα ερευνά τις απόψεις των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης για τη μετάβαση αρχικά από τα κλασικά ολοήμερα σχολεία, στα ολοήμερα ΕΑΕΠ (Ενιαίου Αναμορφωμένου Εκπαιδευτικού Προγράμματος) και τελικά στα ολοήμερα ΕΤΟΔΣ (Ενιαίου Τύπου Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία), η οποία εφαρμόστηκε το σχολικό έτος 2016 – 2017 καθολικά για όλα τα σχολεία. Προσπαθεί να διερευνήσει αν η συγκεκριμένη μορφή λειτουργίας (ΕΤΟΔΣ), που αποφασίστηκε από το Υπουργείο Παιδείας, ανταποκρίνεται στις προσδοκίες της εκπαιδευτικής κοινότητας κι αν ικανοποιεί τις ανάγκες για τις οποίες είχε σχεδιαστεί κι εφαρμόζεται. Συγκεκριμένα ερευνήθηκαν οι απόψεις των εκπαιδευτικών σε σχέση με τους μαθητές, τους ιδίους και στη λειτουργία του σχολείου γενικότερα. Τέλος, ζητήθηκε η άποψή τους για τη σημασία της ολοήμερης αγωγής, καθώς και οι προτάσεις τους για τη βελτίωσή της.

Λέξεις κλειδιά: *ολοήμερα σχολεία ΕΑΕΠ, ολοήμερα σχολεία ΕΤΟΔΣ, μετάβαση, απόψεις εκπαιδευτικών*

ABSTRACT

This postgraduate thesis examines the effectiveness of the implementation of the all-day school educational program. More specifically, it investigates the views of primary school teachers on the transition from classical all-day schools, to Unified Reformed Educational Program all-day schools and finally to Unified All-day Primary Schools, which was implemented during the school year of 2016 – 2017. It seeks to investigate whether the specific school form, decided by the Ministry of Education, meets the expectations of the educational community and whether it meets the needs for which it was designed and implemented. Specifically, teachers' views regarding the students, the teachers themselves

and the function of the school in general were investigated. Finally, they were asked about the importance of all-day education and their suggestions for improvement.

Keywords: *Unified Reformed Educational Program all-day schools, Unified All-day Primary Schools, transition, views of teachers*

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ:

- ***Ε.Α.Ε.Π. :*** Ενιαίου Αναμορφωμένου Εκπαιδευτικού Προγράμματος
- ***Ε.Τ.Ο.Δ.Σ.*** : Ενιαίου Τύπου Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία
- ***Ι.Π.Ε.Μ. - Δ.Ο.Ε.*** : Ινστιτούτο Παιδαγωγικών Ερευνών – Μελετών της Διδασκαλικής Ομοσπονδίας Ελλάδας
- ***Ι.Ν.Ε. – Γ.Σ.Ε.Ε. – Α.Δ.Ε.Δ.Υ. :*** Ινστιτούτο Εργασίας της Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών Ελλάδας - Ανώτατη Διοίκηση Ενώσεων Δημοσίων Υπαλλήλων
- ***Ε.ΚΕ.ΒΙ. :*** Εθνικό Κέντρου Βιβλίου
- ***Ε.Σ.Π.Α. :*** Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης
- ***Ο.Δ.Σ. :*** Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο
- ***Π.Ε. :*** Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση
- ***Π.Ε. 70 :*** Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης, κλάδος Δασκάλων
- ***Τ.Π.Ε. :*** Τεχνολογία Πληροφορικής & Επικοινωνιών
- ***Υ.ΠΑΙ.Θ. :*** Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων

ΠΡΟΛΟΓΟΣ - ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα εργασία αποτελείται από δύο μέρη. Το πρώτο μέρος είναι το θεωρητικό πλαίσιο, βάσει του οποίου στήριξα το δεύτερο μέρος που είναι το ερευνητικό. Στο θεωρητικό μέρος ορίζεται το θέμα της εργασίας, δηλαδή τα ολοήμερα σχολεία, η εξέλιξή τους, οι τύποι τους και η σημερινή μορφή τους (ΕΤΟΔΣ).

Στο δεύτερο μέρος, παρουσιάζω και αναλύω τα αποτελέσματα που εξήγαγα από την έρευνα που έκανα σε εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας (εκπαιδευτικές περιφέρειες Φλώρινας, Αμυνταίου, Καστοριάς, Εορδαίας και Κοζάνης), οι οποίοι υπηρετούσαν σε ολοήμερα σχολεία ΕΑΕΠ, τα οποία πλέον λειτουργούν ως ΕΤΟΔΣ. Τα στοιχεία συλλέχθηκαν από δομημένο ερωτηματολόγιο που τους διανεμήθηκε. Οι συμμετέχοντες ρωτήθηκαν για τις απόψεις τους σχετικά με τους τρεις τύπους ολοήμερων σχολείων (κλασικό – ΕΑΕΠ – ΕΤΟΔΣ), τα θετικά και τα αρνητικά τους στοιχεία, η ικανοποίηση των μαθητών και τα παιδαγωγικά αποτελέσματα. Τέλος, τους ζητείται η άποψή τους για τη βελτίωσή τους.

ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Στα πλαίσια των προσπαθειών ανανέωσης και μεταρρύθμισης των εκπαιδευτικών συστημάτων τους, πολλές χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εφαρμόζουν καινοτόμα προγράμματα ολοήμερης εκπαίδευσης. Η γνωστοποίηση των αποτελεσμάτων της έρευνας PISA του ΟΟΣΑ έδειξε ότι οι μαθητές των χωρών που διαθέτουν οργανωμένη Ολοήμερη Εκπαίδευση σημείωσαν τις καλύτερες συγκριτικά επιδόσεις κατά την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών τους συστημάτων (Θωΐδης, Χανιωτάκης, 2007). Ανάλογες προσπάθειες γίνονται και στην Ελλάδα με στόχο την ποιοτική αναβάθμιση του ολοήμερου σχολείου, ώστε να γίνει ελκυστικό και να συμβάλλει στη λύση των προβλημάτων της σύγχρονης κοινωνίας και των απαιτήσεών της.

Η έννοια του θεσμού του ολοήμερου σχολείου

Η εκπαίδευση αποτελεί μέρος του κοινωνικοπολιτικού συστήματος και είναι αναμενόμενο ότι επηρεάζεται από τις εξελίξεις που υφίσταται αυτό στην τεχνολογία και στις επιστήμες. Οι αλλαγές που σημειώθηκαν στην ελληνική κοινωνία από την παγκοσμιοποίηση, την πολυπολιτισμικότητα, τον καταιγισμό των πληροφοριών, αλλά και την αλλαγή στη δομή της ελληνικής οικογένειας, αφού πλέον η γυναίκα είναι εργαζόμενη, οδήγησαν στην ανάγκη ύπαρξης Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου.

Με την έννοια *Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο* εννοούμε την επέκταση του σχολικού προγράμματος πέρα απ΄ το κανονικό ωράριο λειτουργίας του σχολείου. Δημιουργήθηκε για να βοηθήσει τους μαθητές να ανταπεξέλθουν στις νέες κοινωνικές, εκπαιδευτικές, πολιτισμικές, οικονομικές και πολιτικές εξελίξεις. Ανάλογα με το πρόγραμμα του Ολοήμερου, μπορεί να χαρακτηριστεί «ανοιχτό» όπου όλοι οι μαθητές παρακολουθούν τα μαθήματά τους ως το μεσημέρι, ενώ η απογευματινή ζώνη είναι προαιρετική. «Κλειστό», είναι εκείνος ο τύπος Ολοήμερου που είναι δεσμευτικός για όλα τα παιδιά ως τις 15.30 (Κωνσταντίνου, 2007:17-18).

Ακόμη, ο Πυργιωτάκης Ι. (2002) υποστηρίζει ότι πρόκειται για μια αναδιάρθρωση και συνάμα για έναν εμπλουτισμό προγραμμάτων που οδηγεί στην αλλαγή του παιδαγωγικού κλίματος στο σχολικό περιβάλλον (Χαλκιαδάκη, 2013:27).

Σύμφωνα με τον Δεμίρογλου Π., πρόκειται για ένα σχολείο που με τη διευρυμένη χρονική λειτουργία, τους κατάλληλους χώρους και τα μέσα επιδιώκει, με τη βοήθεια του εκπαιδευτικού προσωπικού, να εφαρμόσει νέες μορφές διδασκαλίας και δραστηριότητες με ψυχαγωγικό, δημιουργικό, ψυχοκινητικό και πολιτιστικό χαρακτήρα για να αναπτύξει ολόπλευρα την προσωπικότητα του μαθητή (Δεμίρογλου, 2009:13).

Εφόσον, λοιπόν, πρόκειται για μια καινοτομία, ο Ματσαγγούρας Η. θεωρεί ότι το Ολοήμερο Σχολείο είναι μια παρέμβαση στο εκπαιδευτικό σύστημα που βασίζεται σε πρωτότυπες ιδέες, επιφέρει αλλαγές στη νοοτροπία και στην κουλτούρα του κι έχει προαιρετικό χαρακτήρα (Χαλκιαδάκη, 2013:27).

Επομένως, το Ολοήμερο Σχολείο εκσυγχρονίζει το δημόσιο μέσα απ΄ την ικανοποίηση των κοινωνικών αναγκών, την παιδαγωγική αξιοποίηση του χρόνου

των μαθητών που παραμένουν στο σχολείο τις μεταμεσημβρινές ώρες και το καθιστά ικανό να ανταποκριθεί στις σύγχρονες κοινωνικοπολιτιστικές και οικονομικές ανάγκες της χώρας. Γι΄ αυτούς τους λόγους, το Ολοήμερο Σχολείο στοχεύει στην αναβάθμιση της ποιότητας της εκπαίδευσης, στην άμβλυνση των κοινωνικών ανισοτήτων, στην παροχή ασφαλούς εκπαιδευτικού περιβάλλοντος, στην αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου των παιδιών, στην παροχή υποστηρικτικής βοήθειας, ειδικά στους αδύναμους μαθητές, στην προσφορά δυνατότητων για εμπειρίες και βιώματα κοινωνικοποίησης, στην ενίσχυση της πολιτιστικής παιδείας των μαθητών μέσω διαφόρων προγραμμάτων και τέλος στη διευκόλυνση των εργαζόμενων γονέων.

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, οι παιδαγωγικές και κοινωνικές επιδιώξεις του Ολοήμερου σχετίζονται με τον εμπλουτισμό του Αναλυτικού Προγράμματος, με τον επαναπροσδιορισμό των μεθόδων διδασκαλίας και της διδακτικής πράξης, με την αποδοχή της ετερότητας μέσα από τη γνωριμία του «άλλου», με τον εμπλουτισμό της γλωσσικής δυνατότητας, με την ενισχυτική διδακτική παρέμβαση, την παιδαγωγική φροντίδα, την ενίσχυση των μαθησιακών αποτελεσμάτων και την καταπολέμηση της σχολικής διαρροής, με την ενεργοποίηση των γονέων και της κοινωνίας με στόχο το «άνοιγμα» στην κοινωνία (Φ.50/226/143572/Γ1/10-9-2014).

Ο ρόλος, λοιπόν, του Ολοήμερου Σχολείου είναι κοινωνικός εφόσον αποσκοπεί στην απασχόληση των παιδιών τις απογευματινές ώρες, καθώς οι γονείς τους εργάζονται, απαλλάσσοντάς τους απ΄ το ζήτημα της προετοιμασίας των μαθημάτων της επόμενης μέρας. Πέρα απ΄ τον κοινωνικό ρόλο, το Ολοήμερο διαδραματίζει και παιδαγωγικό εφόσον προβαίνει σε διαφοροποίηση της διδασκαλίας, προσφέρει ενισχυτική διδασκαλία, ενισχύει τις διαπροσωπικές σχέσεις, τη συνεργασία με τους γονείς και την αυτενέργεια των μαθητών (Κωνσταντίνου, 2007:18).

Οι μαθητές, με την συμπαράσταση του εκπαιδευτικού, μαθαίνουν πώς πρέπει να διαβάζουν ανάλογα με τις ανάγκες και τις δυνατότητές τους. Εμβαθύνουν και εμπεδώνουν τις καινούργιες γνώσεις που αποκόμισαν, μέσα από την εφαρμογή εναλλακτικών τρόπων μάθησης. Η προετοιμασία των κατ' οίκον εργασιών μετατρέπεται σε μία ευχάριστη διαδικασία και όχι σε καταναγκαστικό έργο. Οι στόχοι προετοιμασίας των κατ' οίκον εργασιών στο ελληνικό ολοήμερο σχολείο είναι οι εξής:

- Η συνεργασία και η επικοινωνία των παιδιών.
- Η ανεξαρτητοποίησή τους.
- Η επανάληψη και η εμπέδωση της νέας γνώσης.

- Να μάθουν οι μαθητές, πώς να μαθαίνουν.
- Ανάπτυξη αισθήματος ευθύνης.
- Επιδίωξη σχολικής επιτυχίας.
- Ύπαρξη κοινωνικής δικαιοσύνης.
- Παροχή ίσων εκπαιδευτικών ευκαιριών.
- Καταπολέμηση παραπαιδείας.
- Βοήθεια στους γονείς.
- Αποφυγή σχολειοποίησης

(Παπαδοπούλου, 2004)

Ουσιαστικά, η διαφοροποίηση του Ολοήμερου Σχολείου από το συμβατικό έγκειται στο ωρολόγιο πρόγραμμα, στα νέα γνωστικά αντικείμενα, στις δραστηριότητες διδακτικού και παιδαγωγικού χαρακτήρα και στη μαθησιακή διαδικασία (ΔΟΕ-ΠΟΕΔ, 1995). Μέσα από την υλοποίηση καινοτόμων δραστηριοτήτων και προγραμμάτων δίνεται η δυνατότητα στους μαθητές να αναπτύξουν νέες δεξιότητες, να αυξηθεί η αυτοπεποίθηση και η αυτοεκτίμηση τους, να αναπτυχθεί η φαντασία τους, να συνδέσουν το σχολείο με τον έξω κόσμο και να μάθουν να συνεργάζονται με τους συμμαθητές τους (Γεωργόπουλος & Τσαλίκη, 2006:19). Έχει διαπιστωθεί ότι σε τέτοιου είδους προγράμματα μελέτης, οι μαθητές όντας απαλλαγμένοι από το άγχος της βαθμολογίας αντιμετωπίζουν καλύτερα τις μαθητικές απαιτήσεις (Σοφιανίδου, 2004: 434). Η ταύτιση της γνώσης με τη βαθμολογία έχει σαν αποτέλεσμα να παραμερίζεται η ουσία της μαθησιακής διαδικασίας (Ταρατόρη - Τσαλκατίδου, 2007:12).

Όσον αφορά τις βασικότερες λειτουργίες που καλείται να εξυπηρετήσει το Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο, το πρώτο και κυριότερο μέλημά του είναι να διαμορφώσει ένα ευέλικτο πρόγραμμα που θα προσαρμόζεται στις ειδικότερες και συγκεκριμένες ανάγκες αλλά και στις δυνατότητες των μαθητών, γονέων και εκπαιδευτικών (Πνευματικός & Καρανάτσιου, 2001).

Οι λειτουργίες αυτές είναι:

- η προετοιμασία των μαθημάτων της επόμενης μέρας και η

αντισταθμιστική αγωγή,

- η εισαγωγή νέων γνωστικών αντικειμένων και η ανάδειξη άλλων από το πρόγραμμα σπουδών,
- η προστασία - επίβλεψη των παιδιών και
- η κοινωνικοποίηση των παιδιών.

Προκειμένου το ολοήμερο δημοτικό σχολείο να ανταποκριθεί στους σκοπούς και τους στόχους του, έχει προβλεφθεί η στελέχωσή του με δάσκαλο (ο οποίος αναλαμβάνει την προετοιμασία και την πρόσθετη βοήθεια στη Γλώσσα και στα Μαθηματικά), αλλά και με εκπαιδευτικούς ειδικοτήτων για τα αντικείμενα: Αγγλική Γλώσσα, Αθλητισμός, Πληροφορική, Εικαστικά, Θεατρική Αγωγή, Μουσική, Χορός (Κωνσταντίνου, 2007).

Επιπλέον, ο εκπαιδευτικός του ολοήμερου προγράμματος μέσα απ΄ την εμπλοκή του στις διάφορες δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου γίνεται σύμβουλος, σύντροφος και εμψυχωτής των παιδιών. Δημιουργούνται στενότερες σχέσεις και έτσι υπάρχει καλύτερη συνεργασία μεταξύ δασκάλου και μαθητή. Τα παραπάνω προϋποθέτουν απ΄ τον εκπαιδευτικό γνώσεις και ικανότητες για την οργάνωση και τον προγραμματισμό καινοτόμων και συλλογικών δράσεων (Πυργιωτάκης κ.ά, 2001:366).

Οι μέθοδοι διδασκαλίας που αξιοποιούνται για τα παραπάνω γνωστικά αντικείμενα είναι ποικίλες εναλλακτικές διδακτικές προσεγγίσεις, κυρίως βιωματικής μορφής, όπως η διαθεματικότητα, η μέθοδος project κ.λπ. Έτσι, ο μαθητής συμμετέχει αβίαστα κι ευχάριστα σε ένα περιβάλλον δεκτικό για την ανάπτυξη των ιδιαίτερων ικανοτήτων του. Εξάλλου, για να είναι ευχάριστο το πρόγραμμα και για να μην καταπονούνται οι μαθητές, οι απογευματινές ώρες έχουν μικρή διάρκεια 35 λεπτών (Παπαβασιλείου-Πυργιωτάκη, 2004).

Η δομή του προγράμματος στο Ολοήμερο Δημοτικό σχολείο είναι διαφορετική απ' αυτή του ωρολογίου προγράμματος του κανονικού σχολείου με αποτέλεσμα το πρόγραμμα να μην αντιμετωπίζεται ως όλο, αλλά να διαφαίνονται οι διαχωριστικές γραμμές στον χρόνο διδασκαλίας, στα περιεχόμενα και στα αντικείμενα διδασκαλίας (Βρεττός, 2001). Έτσι, αυτή η διάκριση ανάμεσα στην σχολική εργασία και ζωή της προμεσημβρινής ζώνης με τις υποχρεωτικές ακαδημαϊκές δραστηριότητες και της μεταμεσημβρινής ζώνης, με το λιγότερο ακαδημαϊκό χαρακτήρα, *υποθηκεύει τη λειτουργία του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου και δυναμιτίζει την ενότητα στης*

σχολικής ζωής (Παπαδοπούλου, 2004: 32).

Για να πετύχει, όμως, το ολοήμερο σχολείο τους σκοπούς και τους στόχους του πρέπει να συνειδητοποιηθεί από τους παράγοντες του σχολικού θεσμού ότι Ολοήμερο Σχολείο σημαίνει εργασία και μάθηση και όχι χώρος φύλαξης και αναψυχής των παιδιών (Νικολάου, 2005: 201).

Ιστορική αναδρομή

Οι κοινωνικοοικονομικές συνθήκες κατά το 19ο αιώνα οδήγησαν στην ανάγκη λειτουργίας σχολείων με διευρυμένο ωράριο, τόσο στην Ευρώπη, όσο και στην Ελλάδα (Ludwig, 1995, Χανιωτάκης, 2004), με πρωινή και απογευματινή εκπαίδευση, με ενδιάμεσο μεσημεριανό διάλλειμα.

Στην Ελλάδα τα πρώτα σχολεία διευρυμένου ωραρίου εμφανίστηκαν το 1836, αμέσως δηλαδή με την θεσμοθέτηση των ελληνικών σχολείων υπό την αιγίδα του κράτους. (Δημαράς, 1988 Α' : 60 – 63).

Μετά το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο αναπτύχθηκε προβληματισμός εντός της εκπαιδευτικής κοινότητας σχετικά με την ανάγκη ύπαρξης της ολοήμερης εκπαίδευσης (Θωΐδης, 2000 :106), μιας και λόγω της αστυφιλίας, ο μεγάλος αριθμός μαθητών εμπόδιζε την ορθή λειτουργία τους (Τάκα, 1971 : 380, Πορτούλας, 1953:4). Το 1971, καταργείται η απογευματινή εκπαίδευση, κάτι για το οποίο η Διδασκαλική Ομοσπονδία πανηγυρίζει ως δικό της επίτευγμα, υπέρ των δικαιωμάτων εργασίας των μελών της (Διδασκαλικό Βήμα 1972 : 3), ενώ η Πολιτεία δεν είναι διατεθειμένη να προσλάβει επιπλέον εκπαιδευτικό προσωπικό για τη λειτουργία της απογευματινής ζώνης των σχολείων (Chaniotakis, Thoidis, 2002).

Η ανάγκη για την ύπαρξη ολοήμερου σχολείου εκφράστηκε ξανά στα τέλη της δεκαετίας του 1980, με πρωτοβουλία των εργαζόμενων γονέων. Το 1994 – 1995 το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας ίδρυσε δοκιμαστικά κάποια προγράμματα για την δημιουργική απασχόληση των παιδιών. Οι μαθητές έτρωγαν, προετοίμαζαν τις σχολικές τους υποχρεώσεις και ασκούσαν πολλές δημιουργικές δραστηριότητες.

Τα ολοήμερα σχολεία θεσμοθετήθηκαν το 1997 με την ψήφιση του Νόμου 2525/ 1997, που πρότασσε την δημιουργία Ολοήμερων σχολείων. Αρχικά, ιδρύθηκαν και

λειτούργησαν 1000 ολοήμερα νηπιαγωγεία και δημοτικά ως Ανοικτά Ολοήμερα Σχολεία. Το 1999 - 2000 ο αριθμός των σχολείων αυτών αυξήθηκε στα 2020 και παράλληλα, δημιουργήθηκαν, δοκιμαστικά πάλι, 28 Κλειστά ολοήμερα σχολεία. Τα ανοιχτά ολοήμερα σχολεία λέγονταν «σχολεία διευρυμένου ωραρίου» και τα κλειστά ολοήμερα σχολεία λέγονταν «πιλοτικά ολοήμερα σχολεία» (Πυργιωτάκης, 2002).

Το 2003, καταργείται η υποχρεωτικότητα της φοίτησης στα ολοήμερα τμήματα και οι μαθητές πλέον, εφόσον το επιθυμούν, φοιτούν ελεύθερα σ' αυτά, χωρίς προϋποθέσεις (***Κλασικός τύπος Ολοημέρου***).

Το 2010, αξιοποιώντας ευρωπαϊκά κονδύλια (ΕΣΠΑ 2007 – 2013) το Υπουργείο Παιδείας θεσμοθετεί πιλοτικά τα ***Ε.Α.Ε.Π***, με υποχρέωση φοίτησης ως την 14.00΄ όλων των μαθητών και προαιρετική απογευματινή ζώνη.

Τέλος, το σχολικό έτος 2016 – 2017, παράλληλα με την αλλαγή διακυβέρνησης της χώρας, δημιουργείται ένας νέος τύπος ολοήμερου δημοτικού σχολείου, το ***Ε.Τ.Ο.Δ.Σ.***, το οποίο καθιερώνεται καθολικά σε όλα τα σχολεία της Ελλάδας, καταργώντας οποιαδήποτε άλλη μορφή ολοημέρου σχολείου υπήρχε και λειτουργεί μέχρι και σήμερα.

ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΤΥΠΩΝ ΟΛΟΗΜΕΡΟΥ

Α) Κλασικός τύπος ολοήμερου σχολείου

Το ολοήμερο σχολείο θεσμοθετήθηκε το 1997 (ν. 2525) ως ένα νέο σχολείο, διαφορετικό απότο συμβατικό, το οποίο δεν στόχευε απλώς να απαντήσει σε μία πιεστική κοινωνική ανάγκη (το πρόβλημα των εργαζόμενων γονέων), αλλά φιλοδοξούσε να αναμορφώσει εκ βάθρων το εκπαιδευτικό πρόγραμμα και να συμβάλλει στην άμβλυνση των εκπαιδευτικών και ευρύτερα των κοινωνικών ανισοτήτων. Ακριβώς για το λόγο αυτό, σύμφωνα με τις αρχικές του προδιαγραφές, το ολοήμερο σχολείο δεν απευθυνόταν μόνο στα παιδιά των εργαζόμενων γονέων, αλλά ήταν *υποχρεωτικό για όλους* τους μαθητές. Στις πρώτες 28 σχολικές μονάδες όπου το πρόγραμμα εφαρμόστηκε πιλοτικά (1999-2005), ο καθημερινός σχολικός χρόνος *όλων των μαθητών* διευρύνθηκε καταλαμβάνοντας εννέα έως δέκα συνολικά ώρες (7 π.μ. – 4 μ.μ. και προαιρετικά ως τις 5μ.μ.), αντί των πεντέμισι ωρών του

συμβατικού σχολείου (8 π.μ.
– 1:30 μ.μ.). Το πρόγραμμα αναμορφώθηκε με εισαγωγή νέων διδακτικών αντικειμένων, τα οποία παραδοσιακά παρείχε ο ιδιωτικός τομέας (νέες τεχνολογίες, χορός, θεατρική αγωγή, ξένες γλώσσες), και με πρόβλεψη για μεσημεριανό φαγητό και ξεκούραση (12:30- 13:30) . Είναι προφανές ότι οι ανάγκες των ολοήμερων αυτού του τύπου σε υποδομές και προσωπικό ήταν σημαντικά αυξημένες σε σχέση με τα συμβατικά σχολεία. Απαιτούσαν επιπλέον διδάσκοντες και υλικά για την υποστήριξη των νέων μαθημάτων και βεβαίως επιπλέον χώρους, συσκευές και βοηθητικό προσωπικό για την ώρα του γεύματος και της ανάπαυσης.

- ***Ωράριο λειτουργίας***

Τα Ολοήμερα Δημοτικά Κλασικού τύπου διαφέρουν από τα υπόλοιπα Ολοήμερα ως προς το ότι δεν εφαρμόζουν το διευρυμένο υποχρεωτικό ωράριο και τα Προγράμματα Σπουδών του Νέου Σχολείου.

Στα Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία κλασικού τύπου τα παιδιά μπορούν να πηγαίνουν στο σχολείο από τις 7:00 (Προαιρετική Πρωινή ζώνη) και να αποχωρούν στις 16:15 το απόγευμα. Ο γονέας/κηδεμόνας δηλώνει στην αρχή της χρονιάς εάν επιθυμεί το παιδί του να παρακολουθεί το ολοήμερο πρόγραμμα.

Το ωράριο στα σχολεία αυτά διαφοροποιείται με βάση την οργανικότητά τους.

- ***Ωρολόγιο Πρόγραμμα***

Στα Ολοήμερα Δημοτικά Κλασικού τύπου το ωρολόγιο πρόγραμμα έχει ως εξής:

Α) Ως προς το πρωινό υποχρεωτικό πρόγραμμα εφαρμόζουν το ωρολόγιο Πρόγραμμα των Κλασικών Δημοτικών Σχολείων

Β) Ως προς το προαιρετικό ολοήμερο πρόγραμμα, διαμορφώνεται με βάση την οργανικότητα του σχολείου.

Το ολοήμερο πρόγραμμα περιλαμβάνει:

- υποχρεωτικά διδακτικά αντικείμενα και
- διδακτικά αντικείμενα επιλογής

❖ *Προϋποθέσεις λειτουργίας*

Προκειμένου οι μαθητές να φοιτήσουν στο Ολοήμερο Πρόγραμμα, προϋπόθεση είναι οι γονείς να προσκομίσουν βεβαίωση εργασίας ή βεβαίωση ανεργίας.

Σε όλα τα Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία που έχουν οργανικότητα κάτω από 6/θέσια απαιτείται, για τη λειτουργία του Ολοήμερου Προγράμματος να είναι εγγεγραμμένοι και να φοιτούν ανελλιπώς στο σχολείο τουλάχιστον 60 μαθητές. Στα σχολεία αυτά θα εγγράφονται και θα φοιτούν στο πρόγραμμα του Ολοήμερου, οι μαθητές των οποίων και οι δύο γονείς είναι εργαζόμενοι, προσκομίζοντας, σχετική Βεβαίωση του φορέα εργασίας τους ή σχετική δήλωση ανεργίας.

Για τη λειτουργία ολοήμερων τμημάτων στα Ολοήμερα Δημοτικά κλασικού τύπου στα 6/θέσια και άνω Δημοτικά σχολεία ίσχυαν τα εξής:

- Ο ελάχιστος αριθμός μαθητών για τη λειτουργία του Ολοήμερου Προγράμματος είναι 15 μαθητές (δηλαδή πρέπει να συγκεντρωθούν σχετικές αιτήσεις των γονέων για 15 μαθητές τουλάχιστον).
- Ο ελάχιστος αριθμός μαθητών που απαιτείται για τη λειτουργία της Προαιρετικής Πρωινής Ζώνης (07:00-08:00) στα Ολοήμερα Δημοτικά είναι πέντε (5) μαθητές (δηλαδή πρέπει να συγκεντρωθούν σχετικές αιτήσεις των γονέων για τουλάχιστον 5 μαθητές).

Για τη λειτουργία ολοήμερων τμημάτων στα Ολοήμερα Δημοτικά κλασικού τύπου στα 4/θέσια και 5/θέσια Δημοτικά σχολεία ίσχυαν τα εξής:

- Ο ελάχιστος αριθμός μαθητών για τη λειτουργία του Ολοήμερου Προγράμματος είναι 10 μαθητές

- Ο ελάχιστος αριθμός μαθητών που απαιτείται για τη λειτουργία της Προαιρετικής Πρωινής Ζώνης (07:00-08:00) στα Ολοήμερα Δημοτικά είναι πέντε (5) μαθητές

Σε εξαιρετικές περιπτώσεις (τοπικές συνθήκες, ιδιαίτεροι λόγοι, απομακρυσμένα χωριά κλπ), με εισήγηση του οικείου Σχολικού Συμβούλου και του Διευθυντή Εκπαίδευσης και απόφαση του Περιφερειακού Διευθυντή, ο ελάχιστος αριθμός των μαθητών στα πολυθέσια και ολιγοθέσια σχολεία μπορεί να ορίζεται διαφορετικά.

Για τη λειτουργία ολοήμερων τμημάτων στα Ολοήμερα Δημοτικά κλασικού τύπου στα 1/θέσια, 2/θέσια και 3/θέσια Δημοτικά σχολεία ισχύουν τα εξής:

- Ο ελάχιστος αριθμός μαθητών για τη λειτουργία του Ολοήμερου Προγράμματος είναι 5 μαθητές

- Ο ελάχιστος αριθμός μαθητών που απαιτείται για τη λειτουργία της Προαιρετικής Πρωινής Ζώνης (07:00-08:00) στα Ολοήμερα Δημοτικά είναι πέντε (5) μαθητές.

Σε εξαιρετικές περιπτώσεις (τοπικές συνθήκες, ιδιαίτεροι λόγοι, απομακρυσμένα χωριά κλπ), με εισήγηση του οικείου Σχολικού Συμβούλου και του Διευθυντή Εκπαίδευσης και απόφαση του Περιφερειακού Διευθυντή, ο ελάχιστος αριθμός των μαθητών στα πολυθέσια και ολιγοθέσια σχολεία μπορεί να ορίζεται διαφορετικά.

❖ *Σίτιση*

- Το γεύμα των μαθητών το ετοιμάζουν οι γονείς από το σπίτι.
- Ο Υποδιευθυντής-Υπεύθυνος του Ολοήμερου Προγράμματος ή ο Υπεύθυνος του Ολοήμερου Προγράμματος αξιοποιώντας τις καθημερινές εμπειρίες και τα διαφορετικά βιώματα των μαθητών, τους παροτρύνουν να συμμετέχουν

ενεργά στον προγραμματισμό και στην οργάνωση της διαδικασίας του γεύματος, ώστε ο χώρος της σίτισης να έχει τον απαιτούμενο εξοπλισμό και να εξασφαλίζονται οι όροι υγιεινής, αισθητικής και πολιτισμού.

- Η ώρα του γεύματος έχει παιδαγωγική αξία καθώς:
  - διευρύνει το πεδίο εμπειριών και γνώσεων των παιδιών,
  - δίνει στα παιδιά την ευκαιρία να κατακτήσουν δεξιότητες, να αναπτύξουν την αυτονομία τους, να επικοινωνήσουν, να αποκτήσουν σωστές διατροφικές συνήθειες και να κατακτήσουν αντίστοιχους τρόπους συμπεριφοράς κατά την ώρα του γεύματος.
- Ο Υποδιευθυντής-Υπεύθυνος του Ολοήμερου Προγράμματος ή ο Υπεύθυνος του Ολοήμερου Προγράμματος φροντίζει ώστε η αίθουσα που θα πραγματοποιείται το γεύμα να χρησιμοποιείται αποκλειστικά για αυτό το σκοπό ή φροντίζει ώστε να παραδίδεται καθαρή μετά το γεύμα, αν πρόκειται να χρησιμοποιηθεί ως αίθουσα διδασκαλίας.

Β) Ολοήμερο σχολείο Ενιαίου Αναμορφωμένου Εκπαιδευτικού Προγράμματος (ΕΑΕΠ)

Τα Ολοήμερα Δημοτικά με Ενιαίο Αναμορφωμένο Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα (ΕΑΕΠ) λειτούργησαν το σχολικό έτος 2010-11, με τη συγχρηματοδότηση προγραμμάτων ΕΣΠΑ. Αρχικά λειτούργησαν 800 σχολεία – κυρίως 12/θέσια – τα οποία αυξήθηκαν τις επόμενες χρονιές. Στηρίχθηκαν στην ίδια φιλοσοφία των 28 πιλοτικών ολοήμερων δημοτικών σχολείων όσον αφορά τους στόχους, τους σκοπούς, τα ωρολόγια προγράμματα και τη μεθοδολογία:

- ✓ Η υπεράσπιση του δημόσιου χαρακτήρα της εκπαίδευσης
- ✓ Η διαμόρφωση ευχάριστου παιδαγωγικού κλίματος, με την ενασχόληση των μαθητών με δημιουργικές δραστηριότητες
- ✓ Η προετοιμασία των μαθητών για τα μαθήματα της επόμενης μέρας

- ✓ Η κοινωνικοποίηση των μαθητών και η τόνωση του αισθήματος της συλλογικότητας
- ✓ Η μείωση των σχολικών ανισοτήτων
- ✓ Η διευκόλυνση των εργαζόμενων γονέων
- ✓ Η οικονομική ελάφρυνση των γονέων – ιδιαίτερα αυτών που ανήκουν σε χαμηλότερα κοινωνικοοικονομικά στρώματα – οι οποίοι δεν θα χρειάζεται να καταφεύγουν στην ιδιωτική εκπαιδευτική αγορά (φροντιστήρια) για την καλλιέργεια δεξιοτήτων και την απόκτηση γνώσεων που τους παρέχει το σχολείο

- *Ωράριο λειτουργίας*

Τα Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία με Ενιαίο Αναμορφωμένο Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα (ΕΑΕΠ) απευθύνονται στους μαθητές όλων των τάξεων του Δημοτικού Σχολείου:

Α) υποχρεωτικό πρόγραμμα (8:00 - 14:00) και

Β) προαιρετικό ολοήμερο πρόγραμμα (7:00 – 8:00 και 14:00-16:15).

Εκτός από το ωράριο τα Ολοήμερα Δημοτικά με ΕΑΕΠ διαφέρουν από τα Ολοήμερα κλασικού τύπου στα εξής σημεία:

- *Στο υποχρεωτικό πρόγραμμα εισάγονται νέα μαθήματα ή αυξάνονται οι ώρες σε υπάρχοντα μαθήματα*
- *Στο ολοήμερο πρόγραμμα υπάρχουν μόνο μαθήματα επιλογής και όχι υποχρεωτικά.*

- *Ωρολόγιο Πρόγραμμα*

Αναφορικά με το υποχρεωτικό πρόγραμμα (λήξη στις 14:00 μ.μ.) αλλάζουν τα εξής σε σχέση με αυτά που ισχύουν στα Ολοήμερα κλασικού τύπου:

- *Εισάγεται το μάθημα των Αγγλικών στις Α΄ και Β΄ τάξεις.*
- *Εισάγεται το μάθημα της Πληροφορικής (ΤΠΕ) σε όλες τις τάξεις υποχρεωτικού ωραρίου του δημοτικού με στόχο τη δυνατότητα πιστοποίησης κατά τη διάρκεια της Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης.*

- *Εισάγεται ο θεσμός της φιλαναγνωσίας στο πλαίσιο του γλωσσικού μαθήματος.*
- *Αυξάνονται οι ώρες διδασκαλίας των Αγγλικών στις υπόλοιπες τάξεις του δημοτικού.*
- *Αυξάνονται οι διδακτικές ώρες της Αισθητικής Αγωγής (Εικαστικά, Μουσική, Θεατρική Αγωγή) και εισάγεται η Θεατρική Αγωγή στο υποχρεωτικό ωράριο σε όλες τις τάξεις. Κάντε κλικ εδώ για να διαβάσετε το πλαίσιο του μαθήματος.*
- *Οι ώρες του μαθήματος της Φυσικής Αγωγής αυξάνονται κατά 2 για τις Α΄, Β΄, Γ΄ και Δ΄ τάξεις, εκ των οποίων η μια διδακτική ώρα θα διατίθεται για παραδοσιακούς χορούς.*

- **Περιεχόμενο ολοήμερου προγράμματος**

Στα Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία με ΕΑΕΠ, το προαιρετικό ολοήμερο πρόγραμμα (έναρξη στις 14:00 μ.μ. - λήξη στις 16:15 μ.μ.):

- περιλαμβάνει ώρα φαγητού-χαλάρωσης (14:05-14:40).

- μετά την ώρα φαγητού ακολουθούν <u>2 διδακτικές ώρες καθημερινά ανά Τμήμα</u>* που καλύπτονται από εννέα (9) διδακτικά αντικείμενα που είναι επιλογής και όχι υποχρεωτικά.

*Τα τμήματα του ολοημέρου διαμορφώνονται με βάση τις ώρες αποχώρησης των μαθητών

Πρόκειται για τα εξής αντικείμενα:

- ✓ Μελέτη

- ✓ Αθλητισμός
- ✓ Θεατρική Αγωγή
- ✓ Πληροφορική
- ✓ Αγγλικά
- ✓ Μουσική
- ✓ Δεύτερη ξένη γλώσσα
- ✓ Εικαστικά
- ✓ Πολιτιστικοί όμιλοι δραστηριοτήτων

- *Προϋποθέσεις λειτουργίας*

Οι προϋποθέσεις λειτουργίας του Ολοήμερου Προγράμματος στα Δημοτικά Σχολεία με ΕΑΕΠ είναι οι εξής:

- Ο ελάχιστος αριθμός μαθητών για τη λειτουργία του Ολοήμερου Προγράμματος είναι **15 μαθητές** (δηλαδή πρέπει να συγκεντρωθούν σχετικές αιτήσεις των γονέων για 15 μαθητές τουλάχιστον).

- Η πρωινή ζώνη των Ολοήμερων Δημοτικών Σχολείων με Ενιαίο Αναμορφωμένο Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα (ΕΑΕΠ), λειτουργεί εφόσον σε αυτήν συμμετέχουν τουλάχιστον 10 μαθητές. Η προσέλευση των μαθητών ολοκληρώνεται στις 7:15. Στην πρωινή ζώνη συμμετέχουν μόνο όσοι μαθητές παρακολουθούν το Ολοήμερο Πρόγραμμα.

- Στο Ολοήμερο Πρόγραμμα των Δημοτικών Σχολείων με Ενιαίο Αναμορφωμένο Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα (ΕΑΕΠ), εγγράφονται οι μαθητές των οποίων οι γονείς έχουν καταθέσει αντίστοιχη δήλωση, ανεξάρτητα αν είναι εργαζόμενοι ή όχι.

- *Σίτιση*

  - ➢ Το γεύμα των μαθητών το ετοιμάζουν οι γονείς από το σπίτι.
  - ➢ Ο Υποδιευθυντής-Υπεύθυνος του Ολοήμερου Προγράμματος ή ο Υπεύθυνος του Ολοήμερου Προγράμματος αξιοποιώντας τις καθημερινές εμπειρίες και τα

διαφορετικά βιώματα των μαθητών, τους παροτρύνουν να συμμετέχουν ενεργά στον προγραμματισμό και στην οργάνωση της διαδικασίας του γεύματος, ώστε ο χώρος της σίτισης να έχει τον απαιτούμενο εξοπλισμό και να εξασφαλίζονται οι όροι υγιεινής, αισθητικής και πολιτισμού.

- Η ώρα του γεύματος έχει παιδαγωγική αξία καθώς:
  - διευρύνει το πεδίο εμπειριών και γνώσεων των παιδιών,
  - δίνει στα παιδιά την ευκαιρία να κατακτήσουν δεξιότητες, να αναπτύξουν την αυτονομία τους, να επικοινωνήσουν, να αποκτήσουν σωστές διατροφικές συνήθειες και να κατακτήσουν αντίστοιχους τρόπους συμπεριφοράς κατά την ώρα του γεύματος.
- Ο Υποδιευθυντής-Υπεύθυνος του Ολοήμερου Προγράμματος ή ο Υπεύθυνος του Ολοήμερου Προγράμματος φροντίζει ώστε η αίθουσα που θα πραγματοποιείται το γεύμα να χρησιμοποιείται αποκλειστικά για αυτό το σκοπό ή φροντίζει ώστε να παραδίδεται καθαρή μετά το γεύμα, αν πρόκειται να χρησιμοποιηθεί ως αίθουσα διδασκαλίας.

(ΦΕΚ 1327 / τ. Β / 16 Ιουνίου 2011)

Γ) Ενιαίου Τύπου Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο (ΕΤΟΔΣ)

Η καθιέρωση του Ενιαίου Τύπου Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου (ΕΤΟΔΣ) αποτελεί μια σημαντική μεταρρυθμιστική παρέμβαση στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση που αποσκοπεί στην παροχή ίσων ευκαιριών στην εκπαίδευση για όλους τους μαθητές της ίδιας βαθμίδας καθώς και στην ποιοτική αναβάθμιση και τον εκσυγχρονισμό της παρεχόμενης εκπαίδευσης.

Σε αυτό το πλαίσιο, από το σχολικό έτος 2016 – 2017, όλα τα δημοτικά σχολεία της χώρας από 4/θέσια και άνω, υπάγονται σε έναν τύπο σχολείου, τον Ενιαίο Τύπο Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου, με ενιαίο διδακτικό και ωρολόγιο πρόγραμμα καθώς και με λειτουργία προαιρετικού ολοήμερου προγράμματος. Από το σχολικό έτος 2017- 2018, το ολοήμερο πρόγραμμα επεκτείνεται στα Ολιγοθέσια Δημοτικά Σχολεία (1/θέσια, 2/θέσια, 3/θέσια) της χώρας, εξακολουθώντας να συγχρηματοδοτούνται από προγράμματα ΕΣΠΑ.

Με το νέο Ωρολόγιο πρόγραμμα, εξασφαλίζεται η ενιαία παροχή κοινών γνωστικών και διδακτικών αντικειμένων αλλά και ο εμπλουτισμός και η επέκταση νέων γνωστικών αντικειμένων σε όλους τους μαθητές. Στη ζώνη του προαιρετικού ολοήμερου προγράμματος (13:15-16:00) εξασφαλίζεται η ώρα μελέτης με εκπαιδευτικό του κλάδου ΠΕ 70, ώστε οι μαθητές να απαλλάσσονται, στο μέγιστο δυνατό βαθμό, από τον φόρτο προετοιμασίας των μαθημάτων και των εργασιών της επόμενης ημέρας. Στην τρίτη ώρα του ολοήμερου προγράμματος προσφέρεται ένα σύνολο από επιλογές διδακτικών αντικειμένων (ΤΠΕ, Αγγλικά, Αθλητισμός, Εικαστικά, Θεατρική Αγωγή, Μουσική, Πολιτιστικοί Όμιλοι Δραστηριοτήτων), που δίνουν την ευκαιρία στους μαθητές να αναπτύξουν τις ψυχοκινητικές και γνωστικές τους δεξιότητες.

Για την υποστήριξη της λειτουργίας του Ενιαίου Τύπου Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου απασχολούνται εκπαιδευτικοί (Δάσκαλοι και Εκπαιδευτικοί ειδικοτήτων). Επιπρόσθετα, για την υποστήριξη της λειτουργίας του Ενιαίου Τύπου Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου υλοποιούνται συμπληρωματικές δράσεις (ενέργειες ενημέρωσης, προβολής και δημοσιότητας, κ.λπ.).

Η λειτουργία τους συνεχίζεται μέχρι και σήμερα.

- *Ωράριο λειτουργίας*

Τα Ενιαίου Τύπου Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία (ΕΤΟΔΣ) απευθύνονται στους μαθητές όλων των τάξεων του Δημοτικού Σχολείου:

Α) υποχρεωτικό πρόγραμμα (8:00 - 13:15) και

Β) προαιρετικό ολοήμερο πρόγραμμα (7:00 – 8:00 και 13:00-16:00).

Εκτός από το ωράριο τα Ενιαίου Τύπου Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία (ΕΤΟΔΣ) διαφέρουν από τα Ολοήμερα ΕΑΕΠ στα εξής σημεία:

- *Στο υποχρεωτικό πρόγραμμα μειώνονται οι ώρες σε υπάρχοντα μαθήματα*

- *Στο ολοήμερο πρόγραμμα πλέον δεν υπάρχει ένας εκπαιδευτικός ως υπεύθυνος, αλλά ορίζονται διαφορετικοί εκπαιδευτικοί για κάθε μέρα λειτουργίας του.*
- *Στο ολοήμερο πρόγραμμα εντάσσεται καθημερινά για μια διδακτική ώρα το γνωστικό αντικείμενο της Μελέτης – Προετοιμασίας*

- *Ωρολόγιο Πρόγραμμα*

Αναφορικά με το υποχρεωτικό πρόγραμμα (λήξη στις 13:15 μ.μ.) αλλάζουν τα εξής σε σχέση με αυτά που ισχύουν στα ΕΑΕΠ:

- *Μειώνεται κατά μια ώρα το μάθημα των Θρησκευτικών στις Ε΄ και ΣΤ' τάξεις*
- *Μειώνεται κατά μια ώρα το μάθημα της Γλώσσας στις Α΄ και Β΄ τάξεις*
- *Μειώνεται κατά μια ώρα το μάθημα της Μελέτης στις Γ΄ και Δ' τάξεις*
- *Μειώνεται κατά μια ώρα το μάθημα της Μουσικής στις Α΄ και Β΄ τάξεις*
- *Καταργείται το μάθημα της Θεατρικής Αγωγής στις Ε΄ και ΣΤ' τάξεις*
- *Μειώνεται κατά μια ώρα το μάθημα της Φυσικής Αγωγής Α΄, Β΄, Γ΄ και Δ' τάξεις*
- *Μειώνεται κατά μια ώρα το μάθημα της Αγγλικής γλώσσας σε όλες τις τάξεις*
- *Μειώνεται κατά μια ώρα το μάθημα της Ευέλικτης Ζώνης στις Α΄, Β΄, Γ΄ και Δ΄ τάξεις και καταργείται από τις Ε΄ και ΣΤ΄ τάξεις*
- *Μειώνεται κατά μια ώρα το μάθημα της Πληροφορικής (ΤΠΕ) στις Γ, Δ΄, Ε΄ και ΣΤ' τάξεις*
- *Ως δεύτερη ξένη γλώσσα (Γαλλικά – Γερμανικά) διδάσκεται αυτή που έχει την πλειοψηφία των δηλώσεων προτίμησης των γονέων των μαθητών*

- **Περιεχόμενο ολοήμερου προγράμματος**

Στα Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία ΕΤΟΔΣ, το προαιρετικό ολοήμερο πρόγραμμα (έναρξη στις 13:20 μ.μ. - λήξη στις 16:00 μ.μ.):

- περιλαμβάνει ώρα σίτισης (13:20-14:00)
- Μετά την ώρα σίτισης ακολουθούν:

1 διδακτική ώρα καθημερινά ανά Τμήμα (14:15 - 15:00) με το γνωστικό αντικείμενο της Μελέτης – Προετοιμασίας και

1 διδακτική ώρα καθημερινά ανά Τμήμα (15:15 - 16:00) με ην επιλογή διδακτικού αντικειμένου

Πρόκειται για τα εξής αντικείμενα:

- ✓ Αθλητισμός
- ✓ Θεατρική Αγωγή
- ✓ Πληροφορική
- ✓ Αγγλικά
- ✓ Μουσική
- ✓ Εικαστικά
- ✓ Πολιτιστικοί όμιλοι δραστηριοτήτων

- *Προϋποθέσεις λειτουργίας*

Οι προϋποθέσεις λειτουργίας του Ολοήμερου Προγράμματος στα Δημοτικά Σχολεία ΕΤΟΔΣ είναι οι εξής (για τα 6/θέσια Δημοτικά σχολεία και πάνω):

- Ο ελάχιστος αριθμός μαθητών για τη λειτουργία του Ολοήμερου Προγράμματος είναι **14 μαθητές** των οποίων και οι δυο γονείς είναι εργαζόμενοι (για τα 5/θέσια και κάτω Δημοτικά Σχολεία ο αριθμός των μαθητών μειώνεται στους 10, χωρίς προσκόμιση βεβαιώσεων εργασίας γονέων) .
- Για τη λειτουργία της Πρωινής Ζώνης ισχύει ότι και στα Ολοήμερα Σχολεία με Ενιαίο Αναμορφωμένο Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα (ΕΑΕΠ).

- *Σίτιση*

➢ Το γεύμα των μαθητών το ετοιμάζουν οι γονείς από το σπίτι.

- Η ώρα της σίτισης εντάσσεται στην παιδαγωγική διαδικασία και θεωρείται ως διδακτική ώρα για τον εκπαιδευτικό , ο οποίος ορίζεται με σχετική πράξη του Συλλόγου Διδασκόντων ως υπεύθυνος λειτουργίας του ολοήμερου προγράμματος τη συγκεκριμένη ημέρα και ο οποίος έχει την ευθύνη για τη σίτιση των μαθητών. Το εκπαιδευτικό προσωπικό που διδάσκει τη δεύτερη ώρα, παρευρίσκεται κι επιβλέπει τη σίτιση των μαθητών.
- Η ώρα του γεύματος έχει παιδαγωγική αξία καθώς:
  - διευρύνει το πεδίο εμπειριών και γνώσεων των παιδιών,
  - δίνει στα παιδιά την ευκαιρία να κατακτήσουν δεξιότητες, να αναπτύξουν την αυτονομία τους, να επικοινωνήσουν, να αποκτήσουν σωστές διατροφικές συνήθειες και να κατακτήσουν αντίστοιχους τρόπους συμπεριφοράς κατά την ώρα του γεύματος.

- *Αποχώρηση των μαθητών*

Η αποχώρηση των μαθητών του ολοήμερου προγράμματος μπορεί να γίνει:

- Με τη λήξη του προγράμματος (16:00)
- Με τη λήξη της 2ης διδακτικής ώρας (15:00), εφόσον κάτι τέτοιο έχει δηλωθεί από το γονέα-κηδεμόνα στην αρχική δήλωση εγγραφής.

Η αποχώρηση των μαθητών γίνεται με ευθύνη του εκάστοτε υπεύθυνου εκπαιδευτικού, ο οποίος αποχωρεί μετά τη λήξη του ολοήμερου προγράμματος (16:00), άσχετα αν ασκεί διδακτικά καθήκοντα.

(***ΦΕΚ 1324/ τ. Β / 11 Μαΐου 2016)***

ΣΥΝΟΠΤΙΚΑ:

ΤΥΠΟΣ ολοήμερου	Ωράριο λειτουργίας		Νέα μαθήματα	Παρατηρήσεις
	Υποχρεωτικό	Προαιρετικό		
ΚΛΑΣΙΚΟ	08.00 - 13.15΄	13.15΄- 15.00΄ ή 13.15΄- 16.15	Διάφορες ειδικότητες	Έχει καταργηθεί
ΕΑΕΠ	08.00΄ - 14.00΄	07.00΄ - 08.00΄ &14.00΄- 16.15΄	Αγγλικά Α΄ & Β τάξεις, ΤΠΕ, αύξηση ωρών σε γλώσσα, μαθηματικά, αισθ. αγωγή & φυσική αγωγή, μαθήματα επιλογής στο ολοήμερο πρόγραμμα	Έχει καταργηθεί
ΕΝΙΑΙΟΥ ΤΥΠΟΥ	08.00 - 13.15΄	07.00΄ - 08.00΄ & 13.20΄- 16.00΄	Όπως παραπάνω με μειωμένες ώρες	**Ισχύει σήμερα**

ΑΠΟΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΑΠΟ ΤΑ ΕΑΕΠ ΣΤΑ ΕΤΟΔΣ

Α) Οι θέσεις του Υπουργείου Παιδείας (Διακυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ – Υπουργός Παιδείας Ν. Φίλης)

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

"Ενιαίος Τύπος Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου"

- Η συνταγματική επιταγή γίνεται πράξη

- Ίσες ευκαιρίες εκπαίδευσης για όλα τα παιδιά του δημοτικού σχολείου (ΥΠΕΠΘ)

Με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων τίθεται σε εφαρμογή από το νέο σχολικό έτος μια σημαντική μεταρρυθμιστική παρέμβαση στο δημοτικό σχολείο. Πρόκειται για τη δημιουργία του ΕΝΙΑΙΟΥ ΤΥΠΟΥ ΟΛΟΗΜΕΡΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ, ώστε να γίνει πράξη η συνταγματική δέσμευση για παροχή ίσων ευκαιριών στην εκπαίδευση για όλους τους μαθητές της ίδιας βαθμίδας.

Με το ισχύον καθεστώς πολυτυπίας των σχολείων στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση προκύπτει ένα άδικο, ανορθολογικό και αντιπαιδαγωγικό δεδομένο: να προσφέρονται γνωστικά αντικείμενα (Πληροφορική, Θεατρική Αγωγή) καθώς και αυξημένες ώρες σε άλλα μαθήματα (Αγγλικά, Φυσική Αγωγή, Εικαστικά) μόνο σε έναν τύπο σχολείου, αυτόν του ΕΑΕΠ (Ενιαίο Αναμορφωμένο Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα), ενώ σε μη ενταγμένα στο ΕΑΕΠ δημοτικά σχολεία δεν προσφέρονται αντίστοιχες ευκαιρίες.

Ταυτόχρονα, στα μη ΕΑΕΠ δημοτικά σχολεία, οι μαθητές των πρώτων δύο τάξεων ολοκληρώνουν τα μαθήματα δύο διδακτικές ώρες νωρίτερα (στις 12:25) από τους μαθητές των ΕΑΕΠ. Το ίδιο συμβαίνει και με τους μαθητές Γ΄ και Δ΄ τάξης οι οποίοι

ολοκληρώνουν τα μαθήματα τους μία ώρα νωρίτερα (στις 13:15). Με τον τρόπο αυτό διαμορφώνεται ένα καθεστώς έντονων διακρίσεων μεταξύ των μαθητών του δημοτικού σχολείου, που δεν είναι πλέον αποδεκτές.

Το Υπουργείο Παιδείας έχει αποφασίσει την έμπρακτη εφαρμογή των αρχών της ισοτιμίας και της δικαιοσύνης στην Εκπαίδευση. Αυτό επιχειρείται με την ενιαία παροχή κοινών γνωστικών και διδακτικών αντικειμένων σε όλους τους τύπους δημοτικών σχολείων της χώρας από 4/θέσια και πάνω (περίπου 3.555 σχολικές μονάδες). Με την συνεπακόλουθη ενοποίηση των Εβδομαδιαίων Ωρολογίων Προγραμμάτων, λαμβάνοντας υπόψη εισήγηση του ΙΕΠ (Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής), καθιερώνεται ο ΕΝΙΑΙΟΣ ΤΥΠΟΣ ΟΛΟΗΜΕΡΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ .

Ο νέος ενιαίος τύπος ολοήμερου δημοτικού σχολείου διατηρεί τα θετικά στοιχεία του ΕΑΕΠ, που, όμως, προβλέπονταν μόνο για 1337 12/θέσια ολοήμερα δημοτικά σχολεία και αποσκοπεί στον εμπλουτισμό και την επέκταση των προσφερόμενων γνωστικών αντικειμένων στους μαθητές όλων των τύπων σχολείων από 4/θέσια και πάνω.

Η λειτουργία των μονοθέσιων, διθέσιων και τριθέσιων δημοτικών σχολείων παραμένει ως έχει χωρίς καμία διαφοροποίηση. Είναι, συνεπώς, εντελώς ψευδής και εκ του πονηρού η καταγγελία ότι το Υπουργείο Παιδείας προτίθεται να κλείσει εκατοντάδες δημοτικά σχολεία στις απομακρυσμένες περιοχές της χώρας από 4/θέσια και κάτω.

Η λήξη του υποχρεωτικού προγράμματος γενικεύεται για όλες τις τάξεις στις 13:15 και συντελείται με αναπροσαρμογή και εξισορρόπηση των ωρών των διδακτικών αντικειμένων μεταξύ των σχολείων με ΕΑΕΠ (1337 σχολικές μονάδες) και τους άλλους τύπους σχολείων (2218 σχολικές μονάδες). Ταυτόχρονα, εξασφαλίζει τη δημιουργία ζώνης ανάμεσα στο διδακτικό (08:15-13:15) και εργασιακό ωράριο(13:15-14:00) των εκπαιδευτικών ώστε να διασφαλιστεί η δυνατότητα πραγματοποίησης των συναντήσεων του Συλλόγου διδασκόντων όσο συχνά κρίνεται αναγκαίο.

ΟΛΟΗΜΕΡΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Σε ό,τι αφορά στη λειτουργία του προαιρετικού ολοήμερου προγράμματος στον Ενιαίο Τύπο Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου, η έναρξή του ορίζεται στις 13:15 και η λήξη του στις 16:00. Εξασφαλίζεται και γενικεύεται η ώρα μελέτης για όλους τους μαθητές με εκπαιδευτικό του κλάδου ΠΕ 70, ώστε οι μαθητές να απαλλάσσονται, στο μέγιστο δυνατό βαθμό, από τον φόρτο προετοιμασίας των μαθημάτων και των εργασιών της επόμενης ημέρας. Στην τρίτη ώρα του ολοήμερου προγράμματος προσφέρεται ένα σύνολο από επιλογές διδακτικών αντικειμένων (ΤΠΕ, Αγγλικά, Αθλητισμός, Εικαστικά, Θεατρική Αγωγή, Μουσική, Πολιτιστικοί Όμιλοι Δραστηριοτήτων) που δίνουν την ευκαιρία στην πολύπλευρη ανάπτυξη των ψυχοκινητικών και γνωστικών δεξιοτήτων των μαθητών.

Β) Συζήτηση επί του νομοσχεδίου - οι θέσεις των κομμάτων της αντιπολίτευσης

❖ ***Νέα Δημοκρατία***

Επίθεση στο υπουργείο Παιδείας, το οποίο και κατηγόρησε πως προωθεί την υποβάθμιση του θεσμού του ολοήμερου σχολείου, εξαπέλυσε ο Κυριάκος Μητσοτάκης

Η κυβέρνηση με τις αποφάσεις της απαξιώνει στην πράξη τον χρήσιμο και δημιουργικό θεσμό του ολοήμερου σχολείου, δήλωσε ο πρόεδρος της Νέας Δημοκρατίας Κυριάκος Μητσοτάκης.

Ο κ. Μητσοτάκης κατηγόρησε το υπουργείο Παιδείας ότι στερεί ουσιαστικά από τα παιδιά της μέσης οικογένειας εργαζομένων τη δυνατότητα ενίσχυσης και εμπλουτισμού των μαθημάτων τους και των δεξιοτήτων τους και, έτσι, οδηγεί διαρκώς προς τα κάτω το επίπεδο της μόρφωσης.

«Αν θέλουμε ως κοινωνία να έχουμε πραγματική προοπτική, οφείλουμε να δώσουμε περισσότερες δυνατότητες καινοτομίας και γνώσης σε όλα τα παιδιά του ελληνικού λαού».

❖ *ΠΑΣΟΚ*

Από την πλευρά του και το ΠΑΣΟΚ αναφέρει ότι «ο Υπουργός Παιδείας κ. Φίλης καταργεί τα ολοήμερα δημοτικά σχολεία (με Ενιαίο Αναμορφωμένο Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα) που ξεκίνησαν πιλοτικά το 2010 και είχαν επεκταθεί στο 65% του μαθητικού δυναμικού της χώρας. Πρόγραμμα που το ΠΑΣΟΚ εφάρμοσε από το 2010 και συμπεριλαμβανόταν στο Νέο Σχολείο.

Μειώνει δηλαδή και καταργεί ώρες από τα μαθήματα της Γυμναστικής, της Μουσικής, της Θεατρικής Αγωγής, της Πληροφορικής, της Ευέλικτης Ζώνης (Αγωγή Υγείας, Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Πολιτιστικές Δραστηριότητες), της Αγγλικής Γλώσσας και στην Α΄ και Β΄ τάξη μίας ώρας της ελληνικής Γλώσσας-Φιλαναγνωσίας».

Η Χαριλάου Τρικούπη αναρωτιέται: *«Πόσο αριστερό είναι κύριε Φίλη να μειώνετε σχεδόν κατά τρεις ώρες τον χρόνο που τα παιδιά του Δημοτικού έμεναν στο Σχολείο; Τι θα πείτε στους γονείς που ενώ θα απαλλάσσονταν από το κόστος μάθησης ξένης γλώσσας και πληροφορικής τώρα τους επιβαρύνετε και πάλι με κόστη φροντιστηρίων. Δεν χρειάζεται να αναρωτηθεί κανείς ποιες οικογένειες θα επιβαρυνθούν περισσότερο από τις αριστερές σας επιλογές κύριε Φίλη».*

❖ *ΚΚΕ*

Ανακοίνωση του Γραφείου τύπου του ΚΚΕ

Η απόφαση του Υπουργείου Παιδείας να δημιουργήσει ένα δήθεν ενιαίο τύπο Δημοτικού Σχολείου είναι απαράδεκτη και πρέπει να μείνει στα χαρτιά!

Με αυτή την απόφαση η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ:

- Προσπαθεί με αφαιρέσεις ωρών διδασκαλίας και χωρίς διορισμούς να καλύψει τα χιλιάδες κενά εκπαιδευτικών, που θα συνεχίσουν να υπάρχουν και θα μεγαλώσουν.

- Στριμώχνει στα μέτρα και τις απαιτήσεις των δημοσιονομικών περιορισμών του Μνημονίου 3- που ψήφισε μαζί με την ΝΔ, το ΠΑΣΟΚ και το ΠΟΤΑΜΙ- το δικαίωμα χιλιάδων οικογενειών να πάνε τα παιδιά τους στα ολοήμερα σχολεία, αφού θέτει ως προϋπόθεση να είναι και οι δυο γονείς εργαζόμενοι.
- Πετάει στο δρόμο χιλιάδες εκπαιδευτικούς ειδικοτήτων που μπορούν με έναν άλλο παιδαγωγικό τρόπο να αξιοποιηθούν για την ισόρροπη ανάπτυξη των μαθητών.

Είναι υποκρισία η διακήρυξη του Υπουργείου ότι φτιάχνει «ενιαίο τύπο Δημοτικού Σχολείου». Ενιαίο δεν είναι το σχολείο που τα μαθήματα καθορίζονται από όποιες ώρες περισσεύουν. Ενιαίο δεν είναι το σχολείο που αποκλείει από τα ολοήμερα τα παιδιά ενάμιση εκατομμυρίων ανέργων. Όπως, φυσικά, πρότυπο σχολείου δεν ήταν και τα ΕΑΕΠ που είχαν προβλήματα παιδαγωγικού χαρακτήρα και τα οποία έγκαιρα είχαν επισημανθεί από το ΚΚΕ, όπως και από εκπαιδευτικούς φορείς και γονείς.

Πραγματικά ενιαίο και σύγχρονο σχολείο είναι αυτό που έχει διευρυμένη χρονική λειτουργία για να ολοκληρώνουν όλα ανεξαιρέτως τα παιδιά στο σχολείο το μορφωτικό τους πρόγραμμα (μελέτη, εργασίες, αθλητικές δραστηριότητες, ξένες γλώσσες κ.ά. με παράλληλη δωρεάν σίτιση και ανάπαυση), ενώ θα μπορούν να αξιοποιούν τις δομές του στον ελεύθερο χρόνο τους για δραστηριότητες που θα παρέχει δωρεάν.

Κανένα παιδί να μην αποκλειστεί από τα ολοήμερα σχολεία. Κανένας εκπαιδευτικός δεν περισσεύει από τα σχολεία!

Εδώ και τώρα η κυβέρνηση να πάρει πίσω την απαράδεκτη απόφαση του Υπουργείου Παιδείας!

- *Η κυβέρνηση να προχωρήσει άμεσα σε μαζικούς μόνιμους διορισμούς εκπαιδευτικών και ειδικοτήτων.*
- *Να στελεχώσει με όλο το αναγκαίο προσωπικό τα ολοήμερα σχολεία για να ικανοποιηθούν από τον Σεπτέμβρη όλα τα αιτήματα των οικογενειών για πρόσβαση στα ολοήμερα σχολεία.*

Γ) Η εκπαιδευτική κοινότητα

Δελτίο τύπου της Διδασκαλικής Ομοσπονδίας Ελλάδας, ΔΟΕ)

Πρόκειται για μία παρέμβαση που από την εκπαιδευτική κοινότητα έγινε δεκτή με τεράστια επιφύλαξη ως προς τους σκοπούς που στοχεύει να υπηρετήσει. Η κριτική από την πρώτη μέρα εστίασε και ανέδειξε τα προβλήματα ανεργίας που θα αντιμετωπίσουν τουλάχιστον 4.000 αναπληρωτές εκπαιδευτικοί, τις δυσκολίες διαμόρφωσης ενός λειτουργικού Εβδομαδιαίου Ωρολογίου Προγράμματος, την αναστάτωση στο ωράριο και τις εργασιακές συνθήκες των εκπαιδευτικών, την κατάργηση της πολύτιμης για τους εργαζόμενους γονείς Πρωινής Ζώνης.

Αλλά και ως προς την επίτευξη των επιμέρους στόχων που έθεσε το Υπουργείο, η εξέταση των ρυθμίσεων και των παραμέτρων της παρέμβασης δεν οδηγεί σε αισιόδοξα συμπεράσματα.

Ως προς τον στόχο εξασφάλισης ίσων ευκαιριών στην εκπαίδευση για όλους τους μαθητές της ίδιας βαθμίδας, το ΕΤΟΔΣ εμφανίζει σημαντικά προβλήματα, αφού:

α) δεν περιλαμβάνει πρόβλεψη για ίσες ευκαιρίες σε σχολεία μικρότερα από 4/θεσια,

β) επιχειρεί την "κανονικοποίηση" της ύπαρξης κενών σε εκπαιδευτικό προσωπικό, προβλέποντας σε τέτοιες περιπτώσεις (που τα τελευταία χρόνια αποτελούν τον κανόνα) την αναμόρφωση του Ωρολογίου Προγράμματος με βάση τις διαθέσιμες ώρες, την πρόωρη αποχώρηση των μαθητών, την διδασκαλία μαθημάτων ειδικοτήτων από δασκάλους/ες, την προσαρμογή της διδασκόμενης 2ης Ξένης Γλώσσας (Γαλλικά, Γερμανικά) στο διαθέσιμο προσωπικό, ενισχύοντας έτσι περαιτέρω την πολυτυπία,

γ) θέτει διαφορετικές προϋποθέσεις εγγραφής στο ολοήμερο (βεβαίωση εργασίας και των 2 γονέων απαιτείται μόνον στα 6/θέσια και άνω),

δ) δημιουργεί μια πολυτυπία ολοήμερων, αφού κάθε σχολείο με βάση το διαθέσιμο προσωπικό θα διαμορφώνει διαφορετικό ολοήμερο πρόγραμμα. Το πρόβλημα αυτό (κυρίως η ποικιλία τρόπων απασχόλησης εκπαιδευτικών στο ολοήμερο) θα φαλκιδεύσει και την δυνατότητα αξιοποίησης του χρόνου που προκύπτει καθημερινά (45 λεπτά) για την πραγματοποίηση των συναντήσεων του Συλλόγου Διδασκόντων (το έχουμε ζήσει για πολλά χρόνια στα κλασικού τύπου σχολεία).

ε) περιορίζει τις ώρες παραμονής των μαθητών στο σχολείο, εκθέτοντας σε μεγαλύτερη ανισότητα και πλήττοντας κυρίως μαθητές από "φτωχό" κοινωνικό-μορφωτικό οικογενειακό περιβάλλον, οι οποίοι στις συνθήκες της κρίσης που βρίσκεται η χώρα έχουν αυξηθεί.

Μια χώρα που γίνεται πιο «φτωχή» δεν θα έπρεπε να συμβιβάζεται σε ένα «πιο φτωχό» σχολείο, αλλά να "έχει στον νου της τα παιδιά" και διατηρώντας την

περηφάνια της να επιμένει να διεκδικεί ένα καλύτερο σχολείο για ένα καλύτερο μέλλον.

Ως προς τον στόχο της διατήρησης των θετικών στοιχείων του ΕΑΕΠ τα προβλήματα – που σχετίζονται με την ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης- είναι επίσης μεγάλα. Ποια ήταν τα θετικά στοιχεία του ΕΑΕΠ; Θα μπορούσαν να συνοψιστούν στα εξής:

- *έδινε μεγαλύτερη έμφαση στις Τέχνες και στον Πολιτισμό, αφού στο σύνολο των ωρών του εβδομαδιαίου προγράμματος όλων των τάξεων περιλάμβανε 10,5% (22 συνολικά) ώρες Αισθητικής Αγωγής (έναντι 9,2% στα Κλασικά και 10% στα ΕΤΟΔΣ) και προέβλεπε τη διδασκαλία των μαθημάτων Τέχνης από εκπαιδευτικούς ειδικοτήτων.*
- *αναβάθμιζε την ενασχόληση των μαθητών με την Φυσική Αγωγή, αφού στο σύνολο των ωρών του εβδομαδιαίου προγράμματος όλων των τάξεων περιλάμβανε 9,5% (20 συνολικά) ώρες Αισθητικής Αγωγής (έναντι 12 ωρών (6,9%) στα Κλασικά και 16 ωρών (8,9%) στα ΕΤΟΔΣ)*
- *εξασφάλιζε τέτοια ενασχόληση με τα Αγγλικά (περιλάμβανε στο εβδομαδιαίο πρόγραμμα όλων των τάξεων συνολικά 20 ώρες Αγγλικά, έναντι 12 ωρών στα Κλασικά και 14 ωρών στα ΕΤΟΔΣ) που στόχευε να ετοιμάσει κάθε μαθητή για Πιστοποίηση Αγγλικών στην Γ΄ Γυμνασίου. Η εισαγωγή από την Α΄ Δημοτικού βασίστηκε σε ερευνητικές μελέτες και η πιστοποίηση που θα έπρεπε να ξεκινήσει από αυτή τη χρονιά θα απάλλασσε την ελληνική οικογένεια από ένα μεγάλο κόστος και ταλαιπωρία. Η προοπτική αυτή απομακρύνεται.*
- *προωθούσε την Πληροφορική, που οι ώρες της στο εβδομαδιαίο πρόγραμμα όλων των τάξεων στα ΕΤΟΔΣ συνολικά περιορίζονται κατά 8.*
- *–Το κυριότερο όμως είναι ότι εξασφάλιζε σε μεγαλύτερο βαθμό (από τα Κλασικά και τα ΕΤΟΔΣ) ΑΝΑΣΕΣ – ΝΗΣΙΔΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΠΟΥ ΔΕΝ ΕΙΧΑΝ ΓΝΩΣΙΟΚΕΝΤΡΙΚΟ – ΣΤΕΝΑ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ. Με την κατάλληλη κατανομή στο ημερήσιο πρόγραμμα μαθημάτων, όπως η Φυσική Αγωγή, τα Εικαστικά, το Θέατρο, η Μουσική, η Ευέλικτη Ζώνη, η Φιλαναγνωσία επέτρεπε σε μεγαλύτερο βαθμό την κίνηση, τη συνεργασία, την έκφραση, την βιωματική εμπλοκή των μαθητών και ενασχόλησή τους με ελκυστικές δραστηριότητες που τους αποφόρτιζαν, τους χαλάρωναν και εμπλούτιζαν τη σχολική τους ζωή. Με τα ΕΤΟΔΣ το πρόγραμμα γίνεται πιο πυκνό, με περισσότερο ακαδημαϊκό προσανατολισμό, με περιορισμένες τις δυνατότητες ανάπτυξης της διαθεματικότητας. Διότι ενώ προβλέπει μείωση των πιο ακαδημαϊκού προσανατολισμού αντικειμένων κατά 14 στις 150 ώρες, ήτοι 9,3% (από 150/210 ώρες*

στα ΕΑΕΠ σε 136/180 ώρες στα ΕΤΟΔΣ), προβλέπει πολύ μεγαλύτερη μείωση για τα μαθήματα "κίνησης και δημιουργικής ανάσας". Η μείωση είναι σε αυτά κατά 16 στις 60 ώρες, ήτοι 26,7% (από 60/210 ώρες στα ΕΑΕΠ σε 44/180 ώρες στα ΕΤΟΔΣ). Έτσι τα "ακαδημαϊκά" μαθήματα από το 71% στα ΕΑΕΠ καλύπτουν το 76% στα ΕΤΟΔΣ, ενώ τα μαθήματα "κίνησης και δημιουργικής ανάσας" από 29% στα ΕΑΕΠ καλύπτουν μόνο τον 24% στα ΕΤΟΔΣ. Το πρόβλημα δεν είναι μόνον ότι μειώνονται συνολικά και ως ποσοστό οι ώρες ή ότι εξαφανίζονται στην Ε΄ και ΣΤ΄ τάξη η Θεατρική Αγωγή και η Ευέλικτη Ζώνη και στις μικρές τάξεις η Φιλαναγνωσία ή ότι μειώνεται σε όλες τις τάξεις η Φυσική Αγωγή. Οι περιορισμένες ώρες "κίνησης και δημιουργικής ανάσας" στην πράξη θα μειωθούν δραματικά στον βαθμό που τα μαθήματα δεν θα διδάσκονται από εκπαιδευτικούς ειδικοτήτων. Η πράξη στα σχολεία έχει δείξει ότι οι δάσκαλοι/ες, όταν αναλαμβάνουν αυτά τα μαθήματα (όπως προβλέπεται στην ΥΑ των ΕΤΟΔΣ), υπό την πίεση των απαιτήσεων των "ακαδημαϊκών" μαθημάτων, καταστρατηγούν το Ωρολόγιο Πρόγραμμα και "απαλλοτριώνουν" τις ώρες αυτών των μαθημάτων για να διδάξουν Γλώσσα και των Μαθηματικά (που θεωρούνται "βασικά"), χωρίς να βελτιώνεται τελικά η επίδοση των μαθητών σ΄ αυτά τα μαθήματα.

Εν κατακλείδι, ναι, το ΕΑΕΠ είναι πιο «ακριβό», ως τύπος σχολείου. Αλλά απαντά σε πραγματικές ανάγκες των μαθητών και των οικογενειών τους, όπως διαπίστωσαν όσες σχετικές έρευνες έγιναν.

Οπωσδήποτε, απαιτούνταν διορθωτικές παρεμβάσεις για την γενίκευσή του. Θα έπρεπε να προωθηθεί ο θεσμός των Ενοτήτων Σχολικών Μονάδων που θα διαμόρφωνε προϋποθέσεις γενίκευσης σε μικρότερα σχολεία. Θα έπρεπε να δοθεί έμφαση στην καθοδήγηση των σχολείων, ώστε να διαμορφώνουν ισορροπημένο καθημερινό πρόγραμμα, ως προς την συμπερίληψη "ακαδημαϊκών" και μαθημάτων "κίνησης και δημιουργικής ανάσας". Θα έπρεπε να προωθηθεί η διεύρυνση των μαθημάτων "κίνησης και δημιουργικής ανάσας" και η οργάνωσή τους σε συνεχόμενα 2ωρα, διότι τα μονόωρα μαθήματα δεν λειτουργούν με τον καλύτερο τρόπο. Θα έπρεπε να περιφρουρηθεί ο χαρακτήρας του Ολοήμερου προγράμματος και η εξασφάλιση τουλάχιστον 1 ώρας μελέτης – προετοιμασίας. Θα έπρεπε να εξεταστούν μαθήματα, όπως η Πληροφορική, για τον χαρακτήρα και την κατεύθυνσή τους, ώστε να μην αθροίζονται στα "ακαδημαϊκού" τύπου μαθήματα. Θα έπρεπε να επιμορφωθούν οι εκπαιδευτικοί, ιδιαίτερα οι συνάδελφοι των ειδικοτήτων που προέρχονται από άλλη βαθμίδα και να στηριχθούν στην αλλαγή αντίληψης για το ρόλο τους και στην αλλαγή

διδακτικής μεθοδολογίας. Θα έπρεπε να γενικευθεί η εφαρμογή των Νέων Προγραμμάτων Σπουδών που παραμένουν στα συρτάρια από το 2012.

Όμως, αντί για βελτίωση και γενίκευση του θεσμού σε όλα τα σχολεία, εφαρμόζεται, χωρίς καμιά μελέτη, η λογική της εξίσωσης προς τα κάτω. Ποσοτικά αυτό είναι εμφανέστατο: αντί να αναβαθμιστεί το σχολείο για το 35%, υποβαθμίζεται για το 65% των μαθητών, που ήδη φοιτούσαν σε ΕΑΕΠ.

Οι εκπαιδευτικοί στα σχολεία τώρα καλούνται να φροντίσουν για όλα τα παραπάνω και να περιφρουρήσουν ό,τι μένει όρθιο, από την ανάπτυξη κατά τη λειτουργία των ΕΤΟΔΣ διαλυτικών δυναμικών που θα υποβαθμίζουν ή θα εξαφανίσουν τα ποιοτικά στοιχεία που πρόσφερε το ΕΑΕΠ και κυρίως την ενίσχυση της απελευθέρωσης του σχολείου από τον στενά γνωσιοκεντρικό – ακαδημαϊκό του χαρακτήρα και προσανατολισμό.

Διότι οι εκπαιδευτικοί διαθέτουν ευαισθησία και φιλότιμο και σε κάθε περίπτωση γνωρίζουν ποιων οικογενειών τα παιδιά χάνουν από αυτήν την παρέμβαση.

(Ολόκληρη η ανακοίνωση της ΔΟΕ στην ενότητα « Παράρτημα»)

Σύγκριση απόψεων πολιτικών φορέων και συνδικαλιστικού κινήματος

Όλοι οι εμπλεκόμενοι, είτε πρόκειται για πολιτικά κόμματα, συνδικαλιστικούς φορείς ή οτιδήποτε άλλο, συμφωνούν στην ανάγκη ύπαρξης της ολοήμερης εκπαίδευσης. Η διαφορετική προσέγγιση του θέματος έχει να κάνει είτε με πολιτικά κριτήρια, είτε με ιδεολογικές αντιλήψεις. Η Νέα Δημοκρατία θεωρεί υποβάθμιση του ολοήμερου σχολείου τη μετάβαση από τα ΕΑΕΠ στα ΕΤΟΔΣ – λόγω μείωσης ωρών κι αποκλεισμού μαθητών από αυτό – όταν η ίδια ως κυβέρνηση από τον Ιούλιο του 2019 μέχρι σήμερα έχει κάνει ελάχιστες παρεμβάσεις στη λειτουργία τους.

Το ΠΑΣΟΚ από τη πλευρά του διαφωνεί με την κατάργηση των ΕΑΕΠ – άλλωστε θεσμοθετήθηκαν επί διακυβέρνησης του – γιατί πίστευαν ότι τα ΕΑΕΠ θα καταργούσαν τα κόστη για την εκμάθηση ξένων γλωσσών και πληροφορικής, τα οποία επιβαρύνουν τον προϋπολογισμό, ιδιαίτερα των οικογενειών με μεσαία ή χαμηλά εισοδήματα.

Το ΚΚΕ, σταθερό στις απόψεις του για την προστασία των εργαζόμενων και των ανέργων – στον αρχικό σχεδιασμό προβλέπονταν ως προϋπόθεση για τη

φοίτηση ενός μαθητή στο ολοήμερο πρόγραμμα ήταν και οι δυο γονείς να είναι εργαζόμενοι - , διαφωνεί και με τους δυο τύπους ολοήμερων σχολείων (ΕΑΕΠ και ΕΤΟΔΣ), προτείνοντας έναν τύπο σχολείου με ολοκληρωμένο μορφωτικό πρόγραμμα, ανοιχτό για όλους με δωρεάν σίτιση και ανάπαυση.

Τέλος, η ΔΟΕ από την πλευρά της, ως συνδικάτο, «βλέπει» τη μετάβαση στα ΕΤΟΔΣ ως αφαιρετική κίνηση του ΥΠΑΙΘ που στόχο έχει την «εξοικονόμηση» εκπαιδευτικών – απώλεια 4.000 θέσεων εργασίας -, την επιβάρυνση των εκπαιδευτικών από το νέο θεσμό και εκθειάζει τα θετικά στοιχεία των ΕΑΕΠ και προτάσσοντας τα συμφέροντα των μαθητών ζητά την απόσυρση του νομοσχεδίου για τα ΕΤΟΔΣ.

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ

Μιας και ο θεσμός του «Νέου Σχολείου» είναι πρόσφατος, δεν υπάρχουν πολλά ερευνητικά δεδομένα στην Ελλάδα για τη λειτουργία του. Όσες έρευνες έγιναν μέχρι σήμερα προέρχονται κυρίως από το ίδιο το Υπουργείο Παιδείας – αποτελούσε συμβατική υποχρέωσή του, λόγω χρηματοδότησής του από προγράμματα ΕΣΠΑ -, καθώς κι από επιστημονικά ινστιτούτα, όπως το Ινστιτούτο Παιδαγωγικών Ερευνών – Μελετών (ΙΠΕΜ) της Διδασκαλικής Ομοσπονδίας Ελλάδας (ΔΟΕ), καθώς και το Ινστιτούτο Εργασίας (ΙΝΕ) της Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών Ελλάδας (ΓΣΕΕ).

Οι παραπάνω έρευνες πραγματοποιήθηκαν σε πανελλαδική κλίμακα, προκειμένου να εξαχθούν συμπεράσματα από τη λειτουργία των ΕΑΕΠ. Από τα αποτελέσματά τους θα παρουσιαστούν εκείνα που σχετίζονται με την έρευνά μου και θα βοηθήσουν τη σύγκριση με τα αποτελέσματά της.

- **1η Έρευνα**

Ταυτότητα Έρευνας	
Έτος πραγματοποίησης	**2008**
Φορέας που την παρήγγειλε	Ι.Ν.Ε. - ΓΣΕΕ - ΑΔΕΔΥ
Φορέας που την υλοποίησε	Επιστημονική ομάδα των Πανεπιστήμιων Ιωαννίνων και Παντείου Πανεπιστημίου υπό τον Καθηγητή κ. Κωνσταντίνου Χαράλαμπο
Τίτλος	Διερεύνηση του Κοινωνικού και Παιδαγωγικού Ρόλου του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου (Ο.Δ.Σ.)
Απευθύνεται σε:	• Εκπαιδευτικούς • Γονείς
Περιοχή έρευνας	Πανελλαδική
Αριθμός δείγματος	• 198 εκπαιδευτικοί • 2.044 γονείς
Είδος έρευνας	Ποσοτική
Μέθοδος συλλογής δεδομένων	• Δομημένα ερωτηματολόγια για γονείς • Δομημένα ερωτηματολόγια για εκπαιδευτικούς απογευματινής ζώνης

<u>Αποτελέσματα 1ης έρευνας</u>

Α) Γονείς:

- Το ωράριο λειτουργίας καλύπτει σε ικανοποιητικό βαθμό τις ανάγκες των γονέων και συνεπώς τους απαλλάσσει από το πρόβλημα επίβλεψης των παιδιών τους
- Θεωρούν πολλή σημαντική την προετοιμασία των παιδιών τους για την επόμενη μέρα
- Απουσία ελκυστικών μαθημάτων
- Τα παιδιά επιστρέφουν ξεκούραστα στο σπίτι
- Η παρουσία εκπαιδευτικών ειδικοτήτων, καθώς και παιδοψυχολόγων και κοινωνικών λειτουργών είναι πολλή σημαντική
- Επιθυμούν τη συνέχιση λειτουργίας των Ολοήμερων Δημοτικών Σχολείων

Β) Εκπαιδευτικοί:

- Η τοποθέτησή τους στην απογευματινή ζώνη είναι επιλογή τους λόγω ωραρίου λειτουργίας
- Υπάρχει επαρκής επιμόρφωση κι ενημέρωση για τους στόχους του Ο.Δ.Σ.
- Υπερέχει η επίτευξη του κοινωνικού ρόλου του Ο.Δ.Σ., έναντι του παιδαγωγικού
- Το ισχύον ωράριο λειτουργίας εξυπηρετεί τις βασικές κοινωνικές ανάγκες των μαθητών και των οικογενειών τους
- Σημαντική και ικανοποιητική η συνεργασία των γονέων με τους εκπαιδευτικούς
- Ανυπαρξία κινήτρων για τους εκπαιδευτικούς
- Δεν πρέπει να συμπεριληφθούν επιπλέον μαθήματα και δραστηριότητες στο ωρολόγιο πρόγραμμα του Ο.Δ.Σ.
- Μη έγκαιρη πρόσληψη του εκπαιδευτικού προσωπικού ειδικοτήτων
- Απουσία κατάλληλης επιμόρφωσης
- Οι μαθητές φαίνονται ικανοποιημένοι από τις δραστηριότητες του Ο.Δ.Σ., αλλά φεύγουν κουρασμένοι απ' αυτό
- Ενισχύεται η συνεργασία μεταξύ των μαθητών

- **Επιθυμούν την καθιέρωση ενός νέου, ενιαίου τύπου Ο.Δ.Σ.-**

(Κωνσταντίνου, Χ., 2008)

• 2η Έρευνα

Ταυτότητα Έρευνας	
Έτος πραγματοποίησης	**2011**
Φορέας που την παρήγγειλε	ΙΠΕΜ - ΔΟΕ
Φορέας που την υλοποίησε	Επιστημονική ομάδα αποτελούμενη από καθηγητές των Πανεπιστημίων Πατρών, Ιωαννίνων, Θεσσαλονίκης και Κρήτης
Τίτλος	Εμπειρίες και απόψεις εκπαιδευτικών που εργάζονται σε σχολεία ΕΑΕΠ
Απευθύνεται σε:	Εκπαιδευτικούς που εργάζονται σε σχολεία ΕΑΕΠ
Περιοχή έρευνας	Πανελλαδική
Αριθμός δείγματος	7.532 ερωτηματολόγια – 30 συνεντεύξεις
Είδος έρευνας	Ποσοτική και Ποιοτική
Μέθοδος συλλογής δεδομένων	Δομημένα ερωτηματολόγια - ημιδομημένες συνεντεύξεις

Αποτελέσματα 2ης έρευνας

- Έλλειψη ενημέρωσης εκπαιδευτικών για τους στόχους των ΕΑΕΠ, καθώς κι έλλειψη επιμόρφωσής τους για τη λειτουργία του
- Η οργάνωση των ΕΑΕΠ σε ζώνες και περιόδους αποδεικνύεται δυσλειτουργική

- Το ωράριο λειτουργίας του φαίνεται ικανοποιητικό στους δασκάλους, ενώ αντίθετη άποψη έχουν οι εκπαιδευτικοί ειδικοτήτων
- Αντίθετη άποψη έχουν επίσης οι δάσκαλοι από τους εκπαιδευτικούς ειδικοτήτων αναφορικά με το χρόνο αποχώρησης των μαθητών. Οι δάσκαλοι θεωρούν ότι δημιουργεί προβλήματα και καθίσταται αντιπαιδαγωγικός και δυσλειτουργικός, κάτι που δεν υιοθετούν οι εκπαιδευτικοί ειδικότητας
- Υπάρχει συμφωνία άποψης για το ότι δεν τηρούνται οι στοιχειώδεις προϋποθέσεις για τη σίτιση των μαθητών
- Δεν αναδύονται σοβαρά προβλήματα συνεργασίας μεταξύ εκπαιδευτικών πρωινής κι απογευματινής ζώνης
- Καταγράφεται δυσαρέσκεια για τη μη παροχή στήριξης του εκπαιδευτικού έργου από τους σχολικούς συμβούλους
- Συμφωνία απόψεων για την εισαγωγή των νέων διδακτικών αντικειμένων. Επιφυλακτικότητα υπάρχει για τη διδασκαλία της Αγγλικής γλώσσας στις Α' και Β΄ τάξεις, κάτι με το οποίο συμφωνούν οι εκπαιδευτικοί Αγγλικών
- Οι εκπαιδευτικοί βλέπουν μικρή επίτευξη των βασικών στόχων λειτουργίας των ΕΑΕΠ, καθώς και σημαντική κόπωση και «σχολειοποίηση» των μαθητών
- Σημαντική η αγαστή συνεργασία με τους γονείς
- Απουσία ελκυστικών μαθημάτων
- Η πλειονότητα των εκπαιδευτικών πιστεύουν ότι είναι απαραίτητος ο επαναπροσδιορισμός του τρόπου οργάνωσης και λειτουργίας των ΕΑΕΠ – κάποιοι εισηγούνται την κατάργησή του – και θεωρούν επιβεβλημένη την ανάπτυξη ενός νέου αναμορφωμένου Προγράμματος Σπουδών.-

- **3η Έρευνα**

Ταυτότητα Έρευνας	
Έτος πραγματοποίησης	**2013**

Φορέας που την παρήγγειλε	Υπουργείο Παιδείας – Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης ΕΣΠΑ
Φορέας που την υλοποίησε	ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ Α.Ε. – Σύμβουλοι Επιχειρήσεων
Τίτλος	Ενδιάμεση Έκθεση Αξιολόγησης πορείας πράξεων για το Νέο Σχολείο ως προς την αύξηση ποιότητας παρεχόμενης εκπαίδευσης και την καταπολέμηση της σχολικής διαρροής
Απευθύνεται σε:	• Διευθυντές Σχολείων ΕΑΕΠ • Συλλόγους Γονέων Σχολείων ΕΑΕΠ • Εκπαιδευτικούς Σχολείων ΕΑΕΠ
Περιοχή έρευνας	Πανελλαδική
Αριθμός δείγματος	1.205
Είδος έρευνας	Ποσοτική
Μέθοδος συλλογής δεδομένων	Δομημένα ερωτηματολόγια

Αποτελέσματα 3ης έρευνας

- Σε πολύ υψηλό ποσοστό πραγματοποιήθηκε η διδασκαλία των μαθημάτων αισθητικής αγωγής (καλλιτεχνικά – μουσική – θεατρολογία) και της πρώιμης εκμάθησης των Αγγλικών. Η διδασκαλία τους αποτιμάται θετικά τόσο από τους εκπαιδευτικούς, όσο κι από τους γονείς.
- Η συμμετοχή στο μάθημα της Φιλαναγνωσίας ήταν μικρότερη, λόγω κατάργησης του Εθνικού Κέντρου Βιβλίου (Ε.ΚΕ.ΒΙ.) που υποστήριζε το πρόγραμμα.
- Αντίθετοι με την αυτοαξιολόγηση του προγράμματος ήταν οι εκπαιδευτικοί – σύγχυση με την επικείμενη αξιολόγηση των

εκπαιδευτικών –, σε αντίθεση με τους γονείς που τη θεωρούν απαραίτητη.

- Ο μη έγκαιρος διορισμός των εκπαιδευτικών ειδικοτήτων – αναπληρωτών – , σε συνδυασμό με την απουσία επιμόρφωσής τους, δημιούργησε αρκετά προβλήματα στην εφαρμογή του ωρολογίου προγράμματος.
- Συμφωνούν εκπαιδευτικοί και γονείς ότι, εξαιτίας της εκτεταμένης ενημέρωσης, υπήρξε κατανόηση των στόχων του Νέου Σχολείου
- Καταγράφεται επίσης η έλλειψη συνεχιζόμενης αξιολόγησης των δράσεων του Νέου Σχολείου, ώστε να εντοπιστούν οι όποιες αδυναμίες και να ληφθούν έγκαιρα τα αναγκαία διορθωτικά μέτρα.
- Η εκπαιδευτική κοινότητα και οι γονείς θεωρούν σημαντική τη συμβολή του Νέου Σχολείου στην αναβάθμιση της παρεχόμενης εκπαίδευσης και τη μείωση της σχολικής διαρροής.-

• 4η Έρευνα

Ταυτότητα Έρευνας	
Έτος πραγματοποίησης	**2016**
Φορέας που την παρήγγειλε	Υπουργείο Παιδείας – Ειδική Υπηρεσία Εφαρμογής Εκπαιδευτικών Δράσεων
Φορέας που την υλοποίησε	INTRAWAY Management & Technology Cosultants
Τίτλος	Ενδιάμεση Έκθεση Αξιολόγησης της Πράξης: Στήριξη των Σχολείων με Ενιαίο Αναμορφωμένο Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα Δράση 1
Απευθύνεται σε:	• Διευθυντές Σχολικών μονάδων Π.Ε. • Σχολικοί Σύμβουλοι

	• Στελέχη της Ειδικής Υπηρεσίας Εφαρμογής Εκπαιδευτικών Δράσεων του Υ.ΠΑΙ.Θ.
Περιοχή έρευνας	Πανελλαδική
Αριθμός δείγματος	• 347 Διευθυντές σχολικών μονάδων • 32 Σχολικοί Σύμβουλοι • 10 Στελέχη Υ.ΠΑΙ.Θ.
Είδος έρευνας	Ποσοτική
Μέθοδος συλλογής δεδομένων	• Ξεχωριστά ημιδομημένα ερωτηματολόγια για κάθε ομάδα στόχου σε ηλεκτρονική μορφή

Αποτελέσματα 4ης έρευνας

- Γενικά η εφαρμογή της Πράξης Στήριξης των ΕΑΕΠ ήταν αποτελεσματική σε πολύ μεγάλο βαθμό, σύμφωνα με τα στελέχη του ΥΠΑΙΘ, ενώ Σχολικοί Σύμβουλοι και Διευθυντές σχολείων πιστεύουν ότι ήταν αρκετά αποτελεσματική
- Ενισχύονται οι βιωματικές – διαθεματικές προσεγγίσεις από τους μαθητές
- Προωθούνται οι διδακτικοί στόχοι που συνδέονται με την αναβάθμιση της παρεχόμενης εκπαίδευσης
- Υπάρχει μεγαλύτερη ενεργή συμμετοχή των μαθητών, οι οποίοι αναπτύσσουν θετική στάση απέναντι στο σχολείο
- Η συμβολή των εκπαιδευτικών ειδικοτήτων κρίνεται πολύ σημαντική στην απόκτηση πολύπλευρων δεξιοτήτων και ικανοτήτων από τους μαθητές
- Δεν επιτυγχάνεται ο στόχος της μελέτης/προετοιμασίας των μαθητών για την επόμενη μέρα
- Διαπιστώνεται κόπωση των μαθητών, ιδιαίτερα των μικρών τάξεων
- Η μη έγκαιρη στελέχωση των σχολείων με εκπαιδευτικούς ειδικοτήτων, δημιουργεί προβλήματα στην έναρξη λειτουργίας τους

- Τα αναμορφωμένα προγράμματα σπουδών έχουν :
- μέτρια αποτελεσματικότητα ως προς την ανανέωση μεθόδων διδασκαλίας
- μεγάλη αποτελεσματικότητα ως προς την ενίσχυση των σύγχρονων τάσεων της αγωγής (αειφορία, αγωγή υγείας, ανακύκλωση κ.ά.)
- μεγάλη αποτελεσματικότητα στην προώθηση καινοτόμων δράσεων
- Προτείνεται η γενίκευση των ΕΑΕΠ σε όλα τα Ο.Δ.Σ.-

Σύγκριση αποτελεσμάτων ερευνών:

Συγκρίνοντας τα αποτελέσματα των παραπάνω ερευνών διαπιστώνονται τα εξής:

I. Σύγκλιση απόψεων :

- Ικανοποιητικό ωράριο λειτουργίας
- Απουσία ελκυστικών μαθημάτων
- Σημαντική η συνεισφορά των εκπαιδευτικών ειδικοτήτων στη λειτουργία των Ο.Δ.Σ.
- Το Ο.Δ.Σ. εκπληρώνει τον κοινωνικό του ρόλο
- Σημαντική η συνεργασία με τους γονείς
- Μείζον πρόβλημα η μη έγκαιρη στελέχωση των Ο.Δ.Σ. με εκπαιδευτικούς ειδικοτήτων
- Ικανοποίηση μαθητών από το Ο.Δ.Σ.
- Ενισχύεται η συνεργασία μεταξύ των μαθητών
- Υπάρχει επιφυλακτικότητα για τη διδασκαλία της Αγγλικής γλώσσας στις Α΄ και Β΄ τάξεις

II. Απόκλιση απόψεων :

- Οι μαθητές φεύγουν κουρασμένοι / ξεκούραστοι από το σχολείο
- Υπάρχει επαρκής/μη επαρκής επιμόρφωση
- Κατανόηση/μη κατανόηση των στόχων των ΕΑΕΠ
- Επιτυγχάνεται/δεν επιτυγχάνεται η μελέτη και η προετοιμασία των μαθητών για την επόμενη μέρα

- Γενίκευση των ΕΑΕΠ/καθιέρωση νέου ενιαίου τύπου Ο.Δ.Σ.

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν η ποσοτική αποτίμηση των απόψεων των εκπαιδευτικών για τη μετάβαση από τα ΕΑΕΠ στα ΕΤΟΔΣ.

ΣΤΟΧΟΙ ΕΡΕΥΝΑΣ

Οι επιμέρους στόχοι της έρευνας ήταν:

- *Να διερευνηθούν οι απόψεις των εκπαιδευτικών για την ικανοποίηση τόσο των ιδίων όσο και των μαθητών από το ολοήμερο σχολείο, συγκρίνοντας τις τρεις μορφές του (Κλασικό, ΕΑΕΠ και ΕΤΟΔΣ)*
- *Να διερευνηθούν οι απόψεις των εκπαιδευτικών για τη σημασία της ολοήμερης αγωγής και τη στήριξη που προσφέρει στους μαθητές και τις οικογένειές τους*
- *Να αφουγκραστεί τις απόψεις των εκπαιδευτικών για το πρόγραμμα λειτουργίας του ολοήμερου σχολείου, τις ανάγκες που ικανοποιεί, καθώς και το ρόλο τους στην εύρυθμη λειτουργία του.*

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

Με βάση την επισκόπηση τους βιβλιογραφίας και τους έρευνας που προηγήθηκε,

διατυπώθηκαν το ακόλουθα ερευνητικά ερωτήματα:

Η μετάβαση από το κλασικό ολοήμερο σχολείο στο ΕΑΕΠ και τελικά στο ΕΤΟΔΣ:

- ***Αποτελεί θετική εξέλιξη για την παρεχόμενη ολοήμερη αγωγή στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα;***
- ***Ποιες οι αδυναμίες καθολικής εφαρμογής των ΕΤΟΔΣ***
- ***Ικανοποιεί τις ανάγκες των μαθητών και των οικογενειών τους, σε σχέση με τους στόχους που είχαν τεθεί;***
- ***Συμβάλλουν οι εκπαιδευτικοί ειδικοτήτων στην επίτευξη των στόχων λειτουργίας τους;***

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ

Με βάση τα παραπάνω ερευνητικά ερωτήματα διατυπώθηκαν οι ακόλουθες ερευνητικές υποθέσεις:

- Αναμένεται οι εκπαιδευτικοί να έχουν θετική στάση απέναντι στην καθολική εφαρμογή λειτουργίας των ΕΤΟΔΣ έναντι των ΕΑΕΠ, αλλά και να εντοπίσουν κάποιες αδυναμίες του
- Αναμένεται οι εκπαιδευτικοί να συμφωνήσουν στο ότι δεν πραγματοποιούνται όλοι οι στόχοι που είχαν τεθεί
- Αναμένεται οι εκπαιδευτικοί να συμφωνήσουν ότι οι εκπαιδευτικοί ειδικοτήτων συμβάλλουν στην ελκυστικότητα του ολοήμερου σχολείου

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

1. *ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ*

Το δείγμα αποτέλεσαν 238 εκπαιδευτικοί της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης (μόνιμοι κι αναπληρωτές, όλων των ειδικοτήτων) της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, κατά τα σχολικά έτη 2018- 2019 και 2019 – 2020.

2. *ΜΕΣΟ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ*

Για τη διερεύνηση των απόψεων των ερωτώμενων χρησιμοποιήθηκε ένα γραπτό δομημένο ερωτηματολόγιο με απαντήσεις πολλαπλής επιλογής, που κατασκευάστηκε για τους σκοπούς της έρευνας. Καταβλήθηκε μεγάλη προσπάθεια ώστε να το συμπληρώσουν όσο το δυνατόν περισσότεροι εκπαιδευτικοί οι οποίοι υπηρετούσαν σε ολοήμερα ΕΑΕΠ, τα οποία μετατράπηκαν σε ΕΤΟΔΣ. Διανεμήθηκαν 300 ερωτηματολόγια κι επιστράφηκαν 238 (ποσοστό 79,3%). Η διανομή έγινε από τον ίδιο τον ερευνητή δια ζώσης, μέσα σε κλειστούς φακέλους και η συμπλήρωσή τους ήταν προαιρετική. Η δειγματοληψία ήταν τυχαία, αλλά επιδιώχθηκε να εκπροσωπηθούν στην έρευνα και οι 4 νομοί της Δυτικής Μακεδονίας.

Το ερωτηματολόγιο περιλάμβανε 24 ερωτήσεις στις οποίες καλούνταν να απαντήσουν με τη βοήθεια μιας πεντάβαθμης κλίμακας Likert (δεν συμφωνώ – συμφωνώ λίγο – ούτε λίγο/ούτε πολύ – συμφωνώ πολύ - συμφωνώ πάρα πολύ). Αναλυτικά οι ερωτήσεις ήταν ταξινομημένες σε 5 ενότητες.

Στην **πρώτη ενότητα** οι εκπαιδευτικοί έπρεπε να συγκρίνουν τους τρεις τύπους ολοήμερων σχολείων σε σχέση με την προσφορά τους στην ολοήμερη εκπαίδευση, στην **δεύτερη ενότητα** οι εκπαιδευτικοί εκφράζουν την άποψή τους για τη σημασία της ολοήμερης αγωγής, στην **τρίτη ενότητα** ζητήθηκε η γνώμη τους για το πρόγραμμα ολοήμερης σχολικής οργάνωσης, στην **τέταρτη ενότητα** τους ζητείται η άποψή τους για το ποιες ανάγκες πρέπει να καλύπτει η ολοήμερη εκπαίδευση και στην **πέμπτη ενότητα** καλούνται να εκφράσουν τη γνώμη τους για τη συμβολή των εκπαιδευτικών ειδικοτήτων στην παρεχόμενη ολοήμερη αγωγή.

(Το ερωτηματολόγιο βρίσκεται στην ενότητα «Παραρτήματα»)

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε τα σχολικά έτη 2018 – 2019 και 2019 – 2020 σε σχολεία των εκπαιδευτικών περιφερειών Φλώρινας, Αμυνταίου, Εορδαίας, Κοζάνης και Καστοριάς. Το σύνολο σχεδόν των ερωτώμενων ήταν εκπαιδευτικοί όλων των ειδικοτήτων και σχέσεων εργασίας (μόνιμοι και αναπληρωτές), οι οποίοι κατά τα προηγούμενα έτη υπηρετούσαν σε σχολεία ΕΑΕΠ, ώστε να

αποτυπώσουν καλύτερα τις διαφορές που επέφερε η μετάβαση από τα ΕΑΕΠ στα ΕΤΟΔΣ. Έγινε προσπάθεια να συμμετέχουν όλα τα σχολεία που λειτούργησαν ως ΕΑΕΠ και στα οποία διανεμήθηκε το ερωτηματολόγιο.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Αποτελέσματα Ανάλυσης

Περιγραφή Στατιστικής Μεθοδολογίας

Η ανάλυση των δεδομένων πραγματοποιήθηκε με τη χρήση του στατιστικού πακέτου Statistical Package for the Social Sciences 25.0 (SPSS Inc., Chicago, IL, USA). Για την έρευνα αυτή συλλέχθηκαν 238 ερωτηματολόγια. Αρχικά, έγινε περιγραφή των δημογραφικών χαρακτηριστικών των εκπαιδευτικών της μελέτης. Στη συνέχεια, υπολογίστηκε ο δείκτης αξιοπιστίας του "Cronbach alpha" (Cronbach alpha reliability), προκειμένου να ελεγχτεί η αξιοπιστία και η εσωτερική συνάφεια μεταξύ των ερωτήσεων του ερωτηματολογίου. Τιμές μεγαλύτερες του 0.70 θεωρήθηκαν ικανοποιητικές.

Για την σύγκριση των τριών μορφών του ολοήμερου σχολείου (Κλασικό, ΕΑΕΠ και Νέου Τύπου) χρησιμοποιήθηκε η ανάλυση διακύμανσης επαναλαμβανόμενων μετρήσεων (Repeated measures Anova). Σε περίπτωση στατιστικά σημαντικού αποτελέσματος, πραγματοποιήθηκαν επαναλαμβανόμενοι έλεγχοι (post hoc tests) κάνοντας χρήση της διόρθωσης Bonferroni, ώστε να διαπιστωθεί ποιες μορφές ολοήμερου σχολείου διαφέρουν μεταξύ τους. Η διόρθωση Greenhouse-Geisser εφαρμόστηκε όταν παραβιαζόταν η προϋπόθεση της σφαιρικότητας. Επιπλέον, για την συσχέτιση των δημογραφικών χαρακτηριστικών με τις ερωτήσεις για τη σύγκριση των μορφών του ολοήμερου σχολείου και τη σημασία της ολοήμερης αγωγής χρησιμοποιήθηκαν οι έλεγχοι t για ανεξάρτητα δείγματα (Independent Samples t-test) και η ανάλυση διακύμανσης κατά έναν παράγοντα (One-way Anova). Σε περίπτωση παραβίασης της ομοιογένειας των διακυμάνσεων χρησιμοποιήθηκαν οι αντίστοιχοι μη παραμετρικοί έλεγχοι Mann-Whitney U test και Kruskal-Wallis H test. Η ομοιογένεια των διακυμάνσεων (homogeneity of Variances) ελέγχθηκε μέσω

του ελέγχου του Levene (Levene's test). Ακόμα, για την συσχέτιση των δημογραφικών χαρακτηριστικών με τις προτιμήσεις-επιλογές των εκπαιδευτικών χρησιμοποιήθηκε, είτε ο έλεγχος X^2 (chi-squared test), είτε ο έλεγχος ακριβείας του Fisher (Fisher's exact test) στην περίπτωση αναμενόμενων συχνοτήτων μικρότερων του πέντε. Για τις στατιστικά σημαντικές συσχετίσεις μεταξύ των ποιοτικών μεταβλητών υπολογίστηκε ο συντελεστής Cramer's V, για να αναδείξει την ένταση της συσχέτισης αυτών.

Σχέσεις με τιμή p-value (p)<0.05 θεωρήθηκαν στατιστικά σημαντικές. Όλοι οι έλεγχοι που πραγματοποιήθηκαν ήταν δίπλευροι. Για την παρουσίαση των ποιοτικών μεταβλητών χρησιμοποιήθηκαν οι συχνότητες μαζί με τα ποσοστά, n(%) καθώς και Ραβδογράμματα ενώ για τις ποσοτικές μεταβλητές η μέση τιμή με την τυπική απόκλιση, mean (SD). Η κατανομή των ποσοτικών μεταβλητών θεωρήθηκε προσεγγιστικά κανονική λόγω μεγέθους δείγματος βασιζόμενοι στο κεντρικό οριακό θεώρημα.

Αποτελέσματα Στατιστικής Επεξεργασίας δεδομένων

Δημογραφικά χαρακτηριστικά

Το συνολικό δείγμα της μελέτης αποτελείται από 238 εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Στον **πίνακα 1** παρουσιάζονται τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων της μελέτης, καθώς και κάποια επιπλέον χαρακτηριστικά που τους αφορούν. Οι μεταβλητές παρουσιάζονται με συχνότητες και τα αντίστοιχα ποσοστά. Για τις μεταβλητές με ελλείπουσες τιμές (missing values), το ποσοστό υπολογίστηκε με το εκάστοτε σύνολο που προκύπτει αφαιρώντας αυτές.

Όπως φαίνεται περίπου το 38% του δείγματος αποτελείται από άντρες και το 62% από γυναίκες. Επιπλέον, η πλειοψηφία (n=102) των συμμετεχόντων είναι άνω των 50 ετών καθώς επίσης το 37% ανήκει στο ηλικιακό εύρος 40-50. Στο ηλικιακό εύρος 30-40 ανήκουν 34 άτομα και κάτω των 30 μόνο 15 συμμετέχοντες. Ακόμα, από τα άτομα της μελέτης, το 24% φέτος διδάσκει σε ολοήμερο σχολείο ενώ παλαιότερα δήλωσε ότι δίδασκε σε ολοήμερο σχολείο το 44%. Συνεχίζοντας με την περιγραφή του δείγματος ως προς τον τύπο σχολείου, τα άτομα που δίδασκαν παλαιότερα σε ολοήμερο δήλωσαν ως επί το πλείστων το κλασικό και το ενιαίο τύπο σχολείου με συχνότητες 87 και 51 αντίστοιχα. Όσον αφορά τα χρόνια υπηρεσίας, πάνω από το

μισό του δείγματος, δήλωσε ότι έχει περισσότερα από 20 χρόνια υπηρεσίας, το 34% σημείωσε ότι έχει 10 με 20 χρόνια, ενώ το υπόλοιπο ποσοστό ανήκει στο εύρος 5-10 και λιγότερο των 5 ετών. Ως προς την ειδικότητα το 82% των συμμετεχόντων είναι δάσκαλοι, ενώ το 74% δήλωσε ότι κατέχει βασικό τίτλο σπουδών και μόνο 27% ότι έχει πραγματοποιήσει επιπλέον σπουδές. Τα παραπάνω αποτελέσματα απεικονίζονται με Ραβδογράμματα που βρίσκονται στο παράρτημα (**γράφημα 1-8**).

Πίνακας 1: Δημογραφικά στοιχεία των συμμετεχόντων της μελέτης

Δημογραφικά στοιχεία	**Συχνότητα (n)**	**Ποσοστό (%)**
Φύλο		
Άντρας	91	38.2
Γυναίκα	147	61.8
Ηλικία σε έτη		
<30	15	6.3
30-40	34	14.3
40-50	87	36.6
>50	102	42.9
Διδασκαλία φέτος σε ολοήμερο		
ΝΑΙ	57	24.3
ΟΧΙ	178	75.7
Παλαιότερη διδασκαλία σε ολοήμερο		
ΝΑΙ	102	44.3
ΟΧΙ	128	55.7
Τύπος σχολείου		

Κλασικό	87	53.0
ΕΑΕΠ	26	15.9
Ενιαίου τύπου	51	31.1
Έτη υπηρεσίας		
<5	10	4.2
5-10	13	5.5
10-20	81	34.2
>20	133	56.1
Ειδικότητα		
Δάσκαλος	195	81.9
Ειδικότητα	43	18.1
Μορφωτικό επίπεδο		
Βασικό πτυχίο	175	73.5
Επιπλέον σπουδές	63	26.5
Σύνολο	**238**	**100.0**

Δείκτης Αξιοπιστίας (Cronbach alpha)

Αξιοπιστία είναι η ικανότητα του ερωτηματολογίου της κλίμακας να δίνει ίδια αποτελέσματα κάτω από τις ίδιες συνθήκες. Ο δείκτης αξιοπιστίας του Cronbach λαμβάνει τιμές στο διάστημα [0,1]. Το 0 ερμηνεύεται ως έλλειψη αξιοπιστίας, ενώ τιμές μεγαλύτερες του 0.70 σύμφωνα με τη διεθνή βιβλιογραφία θεωρούνται ικανοποιητικές. Ο δείκτης αξιοπιστίας υπολογίστηκε για τις 47 ερωτήσεις του ερωτηματολογίου που είναι σε πεντάβαθμη κλίμακα Likert με το 0 να συμβολίζει το *Δεν συμφωνώ* και το 4 το *Συμφωνώ πάρα πολύ* και αφορούν 197 στοιχεία. Ο δείκτης αξιοπιστίας του Cronbach για αυτές βρέθηκε ίσος με 0.88. Η τιμή αυτού είναι υψηλή και επομένως αποδεκτή σύμφωνα με το όριο του 0.70 υποδεικνύοντας έτσι την υψηλή ενδοσυνέπεια των απαντήσεων που δόθηκαν.

Περιγραφή του ερωτηματολογίου

- **Σύγκριση μορφών ολοήμερου**

Προκειμένου να συγκρίνουμε τις τρεις μορφές του ολοήμερου σχολείου (Κλασικό, ΕΑΕΠ και Ενιαίου τύπου) εφαρμόστηκε η ανάλυση διακύμανσης επαναλαμβανόμενων μετρήσεων (repeated measures Anova), αφού πρόκειται για σύγκριση άνω των δύο εξαρτημένων δειγμάτων. Το κομμάτι του ερωτηματολογίου που αφορά στις μορφές ολοήμερου σχολείου αποτελείται από 10 διατακτικές ερωτήσεις σε κλίμακα Likert από το 0 μέχρι το 4. Οι ερωτήσεις αυτές κατηγοριοποιήθηκαν σε πέντε επιμέρους κατηγορίες, όπως φαίνεται στον **πίνακα 2**. Η ανάλυση έδειξε ότι για την «μαθητική κόπωση» και τον «εξωσχολικό ελεύθερο χρόνο» υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά μεταξύ των τριών μορφών (F(1.862,396.552)=34.654, p<0.001), F(1.950,409.506)=19.620, p<0.001), με τα ΕΑΕΠ να συγκεντρώνουν μεγαλύτερη μέση τιμή σε σχέση με τις άλλες δύο μορφές σχολείου, δείχνοντας οι εκπαιδευτικοί του δείγματος ότι συμφωνούν περισσότερο ότι ο μαθητής έχει μεγαλύτερη κόπωση και λιγότερο εξωσχολικό ελεύθερο χρόνο στα ΕΑΕΠ παρά στις άλλες δύο μορφές σχολείου. Για την ενότητα των ερωτήσεων «Κοινωνικοπαιδαγωγική στοχοθεσία» βρέθηκε στατιστικά σημαντικό αποτέλεσμα μόνο για την ερώτηση «Περισσότερο χρόνο με τους μαθητές» (F(1.698,363.294)=9.947, p<0.001) με την μορφή ΕΑΕΠ να συγκεντρώνει μικρότερη μέση βαθμολογία σε σχέση με τις άλλες δύο μορφές εκφράζοντας οι εκπαιδευτικοί ότι δεν συμφωνούν με την άποψη ότι ο εκπαιδευτικός περνάει περισσότερο χρόνο με τους μαθητές του στα ΕΑΕΠ σε σχέση με το Κλασικό και το Νέο τύπο ολοήμερου σχολείου. Επιπλέον, για την ενότητα «Σχολικό ωράριο» βρέθηκε ότι και στις δύο επιμέρους ερωτήσεις υπάρχει στατιστικά σημαντικό αποτέλεσμα(F(1.664,354.457)=14.481, p<0.001), F(1.703,361.036)=40.935, p<0.001) με τους συμμετέχοντες να δηλώνουν ότι δεν συμφωνούν με τις απόψεις ότι έχουν καλύτερο ωράριο τόσο αυτοί όσο και οι μαθητές στα ΕΑΕΠ σε σχέση με το Κλασικό και το Νέο τύπο ολοήμερου σχολείου. Τέλος, για την τελευταία ενότητα «Ανάσες-νησίδες δραστηριοτήτων που δεν έχουν γνωσιοκεντρικό στενά ακαδημαϊκό χαρακτήρα» υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά και για τις τρεις επιμέρους ερωτήσεις (F(1.959,419.266)=9.157, p<0.001), F(1.961,415.719)=15.816, p<0.001, F(1.742,374.431)=12.190, p<0.001) δηλώνοντας οι εκπαιδευτικοί ότι στο κλασικό τύπο ολοήμερου σχολείου δεν υπάρχει περισσότερος χρόνος για κίνηση και ξένες γλώσσες, αλλά και ούτε περισσότερες ειδικότητες εκπαιδευτικών σε σχέση με τις μορφές ΕΑΕΠ και Νέου

τύπου. Οι μέσες τιμές κάθε ερώτησης παρουσιάζονται αναλυτικά στον **πίνακα 2** του παραρτήματος.

Πίνακας 2: Σύγκριση μορφών ολοήμερου

Σύγκριση μορφών ολοήμερου-Κατηγορίες	**Ερωτήσεις**	**Μορφή**	**Μ.Ο.**	**Τ.Α.**
1. Μαθητική κόπωση	Φεύγει κουρασμένος	Κλασικό	1.88	1.16
		ΕΑΕΠ	2.42	1.25
		Νέου Τύπου	1.93	1.18
2. Εξωσχολικός ελεύθερος χρόνος	Λιγότερο παιχνίδι	Κλασικό	1.94	1.25
		ΕΑΕΠ	2.33	1.25
		Νέου Τύπου	2.03	1.24
3. Κοινωνικοπαιδαγωγική στοχοθεσία	Δεν έχει παιδαγωγικές δραστηριότητες	Κλασικό	1.09	1.14
		ΕΑΕΠ	1.14	1.20
		Νέου Τύπου	1.06	1.18
	Περισσότερο χρόνο με τους μαθητές	Κλασικό	2.23	1.24
		ΕΑΕΠ	1.98	1.17
		Νέου Τύπου	2.29	1.12
	Ολοκλήρωση εργασιών κατ' οίκον	Κλασικό	2.41	1.24
		ΕΑΕΠ	2.28	1.12
		Νέου Τύπου	2.41	1.10

4. Σχολικό ωράριο	Καλύτερο ωράριο λειτουργίας	Κλασικό	2.25	1.84
		ΕΑΕΠ	1.70	1.16
		Νέου Τύπου	2.56	2.35
	Συμφωνία με ώρα που σχολάει	Κλασικό	2.40	1.17
		ΕΑΕΠ	1.80	1.28
		Νέου Τύπου	2.57	1.23
5. Ανάσες-νησίδες δραστηριοτήτων που δεν έχουν γνωσιοκεντρικό στενά ακαδημαϊκό χαρακτήρα	Περισσότερο χρόνο για κίνηση	Κλασικό	2.10	1.14
		ΕΑΕΠ	2.39	1.11
		Νέου Τύπου	2.34	1.14
	Περισσότερες ξένες γλώσσες	Κλασικό	1.78	1.14
		ΕΑΕΠ	2.13	1.17
		Νέου Τύπου	2.03	1.20
	Περισσότερες ειδικότητες εκπαιδευτικών	Κλασικό	2.19	1.18
		ΕΑΕΠ	2.71	1.17
		Νέου Τύπου	2.60	1.77

- **Σημασία της ολοήμερης αγωγής**

Η σημασία της ολοήμερης αγωγής αφορά στο δεύτερο κομμάτι του ερωτηματολογίου το οποίο αποτελείται από 14 διατακτικές ερωτήσεις σε κλίμακα Likert από το 0 μέχρι το 4. Στον **πίνακα 3** παρουσιάζονται οι ερωτήσεις αυτές αφού

ομαδοποιήθηκαν σε τρεις επιμέρους κατηγορίες (Εξωσχολικός ελεύθερος χρόνος, Κοινωνικοπαιδαγωγική στοχοθεσία και Διδακτική-μαθησιακή διάσταση). Για κάθε ομάδα ερωτήσεων αφού υπολογίστηκε το συνολικό άθροισμα βρέθηκε και ο μέσος όρος και η τυπική απόκλιση αυτού. Για την πρώτη κατηγορία του ελεύθερου χρόνου οι εκπαιδευτικοί συγκέντρωσαν έναν μέσο όσο κοντά στο 7 με μέγιστο δυνατό σκορ το 12, δείχνοντας ότι έχουν μια πιο ουδέτερη στάση ως προς την σημασία της ολοήμερης αγωγής από την άποψη του εξωσχολικού χρόνου. Στη συνέχεια, για την ενότητα που αφορά στην κοινωνικοπαιδαγωγική στοχοθεσία ο μέσες όρος βρέθηκε κοντά στο 17, με τους εκπαιδευτικούς να δείχνουν μία τάση συμφωνίας στο γεγονός ότι η ολοήμερη αγωγή έχει κοινωνικοπαιδαγωγικό στόχο. Τέλος, για την ενότητα «Διδακτική-μαθησιακή διάσταση» ο μέσος όσο είναι κοντά στο 9 με μέγιστο δυνατό σκορ το 16, με τους εκπαιδευτικούς να εκφράζουν πάλι μια πιο ουδέτερη στάση ως προς την διδακτική και μαθησιακή διάσταση που μπορεί να έχει η ολοήμερη αγωγή. Οι μέσες τιμές κάθε ερώτησης παρουσιάζονται αναλυτικά στον **πίνακα 3** του παραρτήματος.

Πίνακας 3: Σημασία ολοήμερης αγωγής

Σύγκριση μορφών ολοήμερου-Κατηγορίες	**Ερωτήσεις**	**Μέγιστο σκορ**	**Μέσος όρος (Τυπική Απόκλιση)**
1. **Εξωσχολικός ελεύθερος χρόνος**	Δεν γυρνούν στους δρόμους, Αξιοποίηση ελεύθερου χρόνου, Αγωγή ελεύθερου χρόνου	4*3=12	6.72 (2.65)
2. **Κοινωνικοπαιδαγωγική στοχοθεσία**	Κοινωνικοποιούνται καλύτερα, Ενισχύεται η	4*7=28	17.14 (5.14)

	δημοκρατική συμπεριφορά, Ανάπτυξη συμπεριφορών Βελτίωση των σχέσεων Αντιμετώπιση μαθησιακών δυσκολιών Αγωγή ελεύθερου χρόνου Στήριξη οικογένειας		
3. Διδακτική-μαθησιακή διάσταση	Μαθαίνουν ευχάριστες ασχολίες Μαθαίνουν να λύνουν από κοινού προβλήματα Βελτίωση της επίδοσης Βελτίωση τρόπου διδασκαλίας	4*4=16	9.46 (3.02)

- **Προτιμήσεις-επιλογές εκπαιδευτικών**

Στο τρίτο και τελευταίο κομμάτι του ερωτηματολογίου εξετάζονται οι προτιμήσεις και οι επιλογές των εκπαιδευτικών. Αυτό πραγματοποιήθηκε μέσω τριών επιμέρους ερωτήσεων που αφορούν στην προτίμηση των εκπαιδευτικών για το σχολικό πρόγραμμα της ολοήμερης αγωγής, τις ανάγκες που καλείται να

καλύψει το ολοήμερο σχολείο και στο αν στο ολοήμερο σχολείο πρέπει να απασχολούνται και συγκεκριμένες ειδικότητες εκπαιδευτικών. Ως προς το σχολικό πρόγραμμα to 42% δήλωσε ότι προτιμάει ένα ενιαίο πρόγραμμα λειτουργίας ενώ το 40% δήλωσε πως προτιμάει να λειτουργεί ανεξάρτητα η πρωινή και μεταμεσημβρινή ζώνη. Ακόμα, η πλειοψηφία των συμμετεχόντων σε ποσοστό περίπου 67% θεωρεί ότι το ολοήμερο σχολείο καλείται να καλύψει τόσο παιδαγωγικές όσο και κοινωνικές ανάγκες. Τέλος, σχεδόν όλοι οι εκπαιδευτικοί του δείγματος σε ποσοστό 93% εξέφρασαν την άποψη ότι στο ολοήμερο σχολείο θα πρέπει να απασχολούνται και ειδικότητες εκπαιδευτικών (π.χ. για ξένη γλώσσα, κ.ά.).

Επαγωγική στατιστική - Συσχετίσεις μεταξύ των ερωτήσεων

- **Συσχέτιση του δημογραφικού χαρακτηριστικού «φύλο» με τις ερωτήσεις που αφορούν στην σύγκριση των 3 μορφών του ολοήμερου**

Για την διερεύνηση της συσχέτισης που αφορούν την σύγκριση των τριών μορφών του ολοήμερου σχολείου (Κλασικό, ΕΑΕΠ και Ενιαίου Τύπου) με το φύλο (άντρας/γυναίκα) χρησιμοποιήθηκε ο έλεγχος t για ανεξάρτητα δείγματα σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας α=5%. Πρόκειται για τη συσχέτιση ποσοτικών μεταβλητών με μία ποιοτική διχότομη μεταβλητή και εφόσον πληρείται η προϋπόθεση της ομοιογένειας των διακυμάνσεων, ο καταλληλότερος έλεγχος είναι η δοκιμασία t για ανεξάρτητα δείγματα. Από τον έλεγχο όλες οι τιμές p (p-values) που προέκυψαν είναι μεγαλύτερες από 0.05, άρα δεν προκύπτει κάποια στατιστικά σημαντική σχέση. Επομένως, οι απαντήσεις που δόθηκαν για την μαθητική κόπωση, τον εξωσχολικό ελεύθερο χρόνο, την κοινωνικοπαιδαγωγική στοχοθεσία, το σχολικό ωράριο και τις ανάσες-νησίδες δραστηριοτήτων που δεν έχουν γνωσιοκεντρικό στενά ακαδημαϊκό χαρακτήρα, δεν διέφεραν ανάλογα με το φύλο των συμμετεχόντων σε κανένα είδος ολοήμερου σχολείου. Οι μέσες τιμές κάθε ερώτησης καθώς και οι τιμές p παρουσιάζονται αναλυτικά στον **πίνακα 3** του παραρτήματος.

- **Συσχέτιση του δημογραφικού χαρακτηριστικού «φύλο» με τις ερωτήσεις που αφορούν στην σημασία της ολοήμερης αγωγής**

Προκειμένου να εξεταστεί η σημασία της ολοήμερης αγωγής με το δημογραφικό χαρακτηριστικό του φύλου (άντρας/γυναίκα) χρησιμοποιήθηκε ο έλεγχος t για ανεξάρτητα δείγματα σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας α=5%. Πρόκειται για τη συσχέτιση ποσοτικών μεταβλητών με μία ποιοτική διχότομη μεταβλητή και εφόσον πληρείται η προϋπόθεση της ομοιογένειας των διακυμάνσεων ο καταλληλότερος έλεγχος είναι η δοκιμασία t για ανεξάρτητα δείγματα. Από τον έλεγχο προέκυψε μόνο μία στατιστικά σημαντική συσχέτιση και αφορά στην ερώτηση για την βελτίωση της επίδοσης των μαθητών (t=2.265, df=236, p=0.024) που ανήκει στην ευρύτερη κατηγορία «Διδακτική-μαθησιακή διάσταση» με τους άντρες να συγκεντρώνουν μεγαλύτερη μέση βαθμολογία (2.70) σε σχέση με τις γυναίκες (2.35). Επομένως, οι άντρες εξέφρασαν την συμφωνία τους με την άποψη ότι η ολοήμερη αγωγή συμβάλλει στην βελτίωση της επίδοσης των μαθητών σε σχέση με τις γυναίκες οι οποίες κρατούν μια πιο ουδέτερη στάση. Οι υπόλοιπες συσχετίσεις είναι μη στατιστικά σημαντικές αφού όλες οι τιμές p (p-values) είναι μεγαλύτερες από 0.05. Οι μέσες τιμές κάθε ερώτησης καθώς και οι τιμές p παρουσιάζονται αναλυτικά στον **πίνακα 4** του παραρτήματος.

- **Συσχέτιση του δημογραφικού χαρακτηριστικού «φύλο» με τις ερωτήσεις που αφορούν τις προτιμήσεις-επιλογές των εκπαιδευτικών**

Προκειμένου να εξεταστεί η συσχέτιση του φύλου με τις τρεις ερωτήσεις που σχετίζονται με τις προτιμήσεις/επιλογές χρησιμοποιήθηκαν οι έλεγχοι X^2 και Fisher's exact test, ανάλογα με την ύπαρξη ή όχι αναμενόμενων συχνοτήτων μικρότερων του πέντε αφού πρόκειται για συσχέτιση ποιοτικών μεταβλητών. Δεν βρέθηκε καμία στατιστικά σημαντική συσχέτιση (p-values>0.05). Επομένως, η ανάλυση έδειξε ότι τόσο οι άντρες όσο και οι γυναίκες έχουν παρόμοιες προτιμήσεις/επιλογές όσον αφορά το σχολικό πρόγραμμα του ολοήμερου σχολείου, τις ανάγκες που πρέπει να καλύπτει αυτό καθώς και για τον αν θα πρέπει να απασχολούνται εκπαιδευτικοί διαφορετικών ειδικοτήτων σε αυτά.

Στην συνέχεια της ανάλυσης για τις μεταβλητές της ηλικίας και των ετών υπηρεσίας θα γίνει μια ομαδοποίηση των κατηγοριών, ώστε να προκύψουν λιγότερες κατηγορίες με μεγαλύτερο μέγεθος συμμετεχόντων στην κάθε μία. Αναλυτικά οι κατηγορίες με τις συχνότητες και τα αντίστοιχα ποσοστά

παρουσιάζονται στον **πίνακα 4**. Επομένως, τώρα στην ηλικιακή ομάδα των μικρότερων των 40 ετών ανήκουν 49 άτομα του δείγματος, στο ηλικιακό εύρος 40-50 ανήκουν 87 άτομα και ηλικία άνω των 50 ετών έχουν 102 άτομα. Επιπλέον, για τα έτη υπηρεσίας σχηματίστηκαν τρεις κατηγορίες. Άνω των 20 ετών υπηρεσίας έχουν 133 συμμετέχοντες, 10-20 81 άτομα και τέλος λιγότερο των 10 ετών 23 άτομα.

Πίνακας 4: Συγχώνευση κατηγοριών της ηλικίας και των ετών υπηρεσίας

Δημογραφικά στοιχεία	**Συχνότητα (n)**	**Ποσοστό (%)**
Ηλικία σε έτη		
<40	49	20.6
40-50	87	36.6
>50	102	42.9
Έτη υπηρεσίας		
<10	23	9.7
10-20	81	34.2
>20	133	56.1

- **Συσχέτιση του δημογραφικού χαρακτηριστικού «ηλικία» με τις ερωτήσεις που αφορούν στην σύγκριση των 3 μορφών του ολοήμερου**

Για την διερεύνηση της συσχέτισης της ηλικίας με τις ερωτήσεις που αφορούν στην σύγκριση των τριών μορφών του ολοήμερου σχολείου (Κλασικό, ΕΑΕΠ και Ενιαίου Τύπου) χρησιμοποιήθηκε ο έλεγχος της ανάλυσης διακύμανσης κατά έναν παράγοντα (one-way ANOVA) σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας α=5%. Πρόκειται για τη συσχέτιση ποσοτικών μεταβλητών με μία ποιοτική μεταβλητή με παραπάνω των δύο ανεξάρτητων κατηγοριών και εφόσον πληρείται η προϋπόθεση της ομοιογένειας των διακυμάνσεων ο καταλληλότερος έλεγχος είναι η ανάλυση διακύμανσης κατά έναν παράγοντα. Από τον έλεγχο όλες οι τιμές p (p-values) που

προέκυψαν είναι μεγαλύτερες από 0.05 άρα δεν προκύπτει κάποια στατιστικά σημαντική σχέση. Επομένως, οι απαντήσεις που δόθηκαν για την μαθητική κόπωση, τον εξωσχολικό ελεύθερο χρόνο, την κοινωνικοπαιδαγωγική στοχοθεσία, το σχολικό ωράριο και τις ανάσες-νησίδες δραστηριοτήτων που δεν έχουν γνωσιοκεντρικό στενά ακαδημαϊκό χαρακτήρα ήταν παρόμοιες και δεν διαφοροποιήθηκαν ανάλογα με την ηλικία των συμμετεχόντων. Οι μέσες τιμές κάθε ερώτησης καθώς και οι τιμές p παρουσιάζονται αναλυτικά στον **πίνακα 5** του παραρτήματος.

- **Συσχέτιση του δημογραφικού χαρακτηριστικού «ηλικία» με τις ερωτήσεις που αφορούν στην σημασία της ολοήμερης αγωγής**

Για την διερεύνηση της συσχέτισης της σημασίας της ολοήμερης αγωγής με την ηλικία των εκπαιδευτικών εφαρμόστηκε ο έλεγχος της ανάλυσης διακύμανσης κατά έναν παράγοντα (one-way ANOVA) σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας α=5%. Πρόκειται για τη συσχέτιση ποσοτικών μεταβλητών με μία ποιοτική μεταβλητή με παραπάνω των δύο ανεξάρτητων κατηγοριών και εφόσον πληρείται η προϋπόθεση της ομοιογένειας των διακυμάνσεων ο καταλληλότερος έλεγχος είναι η ανάλυση διακύμανσης κατά έναν παράγοντα. Από τον έλεγχο προέκυψαν τρεις στατιστικά σημαντικές συσχετίσεις που αφορούν και τις τρεις ενότητες των ερωτήσεων: «Εξωσχολικό χρόνος», «Κοινωνικοπαιδαγωγική στοχοθεσία» και «Διδακτική-μαθησιακή διάσταση». Συγκεκριμένα πρόκειται για τις απόψεις ότι τα παιδιά δεν τριγυρνούν στους δρόμους ($F(2,233)=3.442$, $p=0.034$)), ότι αναπτύσσουν συμπεριφορές ($F(2,234)=3.719$, $p=0.026$)) και της βελτίωσης του τρόπου διδασκαλίας ($F(2,234)=3.530$, $p=0.031$)). Και στις τρεις περιπτώσεις τα νεότερα άτομα του δείγματος συγκέντρωσαν μεγαλύτερη μέση βαθμολογία σε σχέση με τις άλλες ηλικιακές ομάδες δείχνοντας με αυτόν τον τρόπο να υποστηρίζουν πιο έντονα σε σχέση με τους συμμετέχοντες μεγαλύτερων ηλικιών την σημασία που έχει η ολοήμερη αγωγή πάνω σε αυτούς τους τομείς. Οι υπόλοιπες συσχετίσεις είναι μη στατιστικά σημαντικές αφού όλες οι τιμές p (p-values) είναι μεγαλύτερες από 0.05. Οι μέσες τιμές κάθε ερώτησης καθώς και οι τιμές p παρουσιάζονται αναλυτικά στον **πίνακα 6** του παραρτήματος.

- **Συσχέτιση του δημογραφικού χαρακτηριστικού «ηλικία» με τις ερωτήσεις που αφορούν στις προτιμήσεις-επιλογές των εκπαιδευτικών**

Προκειμένου να εξεταστεί η συσχέτιση της ηλικίας με τις τρεις ερωτήσεις που σχετίζονται με τις προτιμήσεις/επιλογές χρησιμοποιήθηκαν οι έλεγχοι X^2 και

Fisher's exact test ανάλογα με την ύπαρξη ή όχι αναμενόμενων συχνοτήτων μικρότερων του πέντε αφού πρόκειται για συσχέτιση ποιοτικών μεταβλητών. Δεν βρέθηκε καμία στατιστικά σημαντική συσχέτιση (p-values>0.05). Επομένως, η ανάλυση έδειξε ότι τόσο τα νεότερα άτομα όσο και αυτά των μεγαλύτερων ηλικιών έχουν παρόμοιες προτιμήσεις/επιλογές όσον αφορά το σχολικό πρόγραμμα του ολοήμερου σχολείου, τις ανάγκες που πρέπει να καλύπτει αυτό καθώς και για τον αν θα πρέπει να απασχολούνται εκπαιδευτικοί διαφορετικών ειδικοτήτων σε αυτά.

- **Συσχέτιση του χαρακτηριστικού «φετινή διδασκαλία σε ολοήμερο» με τις ερωτήσεις που αφορούν στην σύγκριση των 3 μορφών του ολοήμερου**

Για να διερευνήσουμε αν σχετίζονται οι ερωτήσεις που αφορούν στην σύγκριση των τριών μορφών του ολοήμερου σχολείου (Κλασικό, ΕΑΕΠ και Ενιαίου Τύπου) με την φετινή διδασκαλία σε ολοήμερο (ΝΑΙ/ΟΧΙ) χρησιμοποιήθηκε ο έλεγχος t για ανεξάρτητα δείγματα σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας α=5%. Πρόκειται για τη συσχέτιση ποσοτικών μεταβλητών με μία ποιοτική διχότομη μεταβλητή και εφόσον πληρείται η προϋπόθεση της ομοιογένειας των διακυμάνσεων ο καταλληλότερος έλεγχος είναι η δοκιμασία t για ανεξάρτητα δείγματα. Από τον έλεγχο αυτόν προέκυψαν πέντε στατιστικά σημαντικές σχέσεις. Συγκεκριμένα βρέθηκε ότι για τη μορφή ΕΑΕΠ στις ερωτήσεις «περισσότερο χρόνο για κίνηση» (t=-2.404, df=213, p=0.017), «περισσότερες ξένες γλώσσες» (t =-2.514, df=213, p=0.013) και «περισσότερες ειδικότητες» (t =-2.880, df=215, p=0.004) που ανήκουν στην ευρύτερη κατηγορία «Ανάσες-νησίδες δραστηριοτήτων που δεν έχουν γνωσιοκεντρικό στενά ακαδημαϊκό χαρακτήρα» τα άτομα που φέτος διδάσκουν σε ολοήμερα συγκέντρωσαν μεγαλύτερη μέση βαθμολογία (2.71, 2.48 και 3.12) σε σχέση με αυτά που δε διδάσκουν δείχνοντας έτσι την πιο έντονη συμφωνία τους με αυτές τις απόψεις. Για το κλασικό τύπο ολοήμερου στην ερώτηση «περισσότερες ξένες γλώσσες» (t=-2.019, df=213, p=0.045) τα άτομα που φέτος διδάσκουν σε ολοήμερο δείχνουν μια πιο ουδέτερη στάση έχοντας μέση τιμή σχεδόν κοντά στο 2 και για του Ενιαίου τύπου στη ερώτηση «καλύτερο ωράριο λειτουργίας» (t=-1.992, df=225, p=0.048) που ανήκει στην ενότητα «σχολικό ωράριο» τα άτομα που διδάσκουν φέτος σε ολοήμερο σχολείο έδειξαν την έντονη συμφωνία τους ως προς αυτή την άποψη. Οι υπόλοιπες συσχετίσεις είναι μη στατιστικά σημαντικές αφού όλες οι τιμές p (p-values) είναι μεγαλύτερες από 0.05. Οι μέσες τιμές κάθε ερώτησης καθώς και οι τιμές p παρουσιάζονται αναλυτικά στον **πίνακα 7** του παραρτήματος.

- **Συσχέτιση του χαρακτηριστικού «φετινή διδασκαλία σε ολοήμερο» με τις ερωτήσεις που αφορούν στην σημασία της ολοήμερης αγωγής**

Για την διερεύνηση της συσχέτισης της σημασίας της ολοήμερης αγωγής με την φετινή διδασκαλία σε ολοήμερο (ΝΑΙ/ΟΧΙ) χρησιμοποιήθηκε ο έλεγχος t για ανεξάρτητα δείγματα σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας α=5%. Πρόκειται για τη συσχέτιση ποσοτικών μεταβλητών με μία ποιοτική διχότομη μεταβλητή και εφόσον πληρείται η προϋπόθεση της ομοιογένειας των διακυμάνσεων ο καταλληλότερος έλεγχος είναι η δοκιμασία t για ανεξάρτητα δείγματα. Από τον έλεγχο αυτόν προέκυψαν τρεις στατιστικά σημαντικές σχέσεις. Συγκεκριμένα βρέθηκε ότι με την άποψη ότι οι μαθητές «κοινωνικοποιούνται καλύτερα» οι εκπαιδευτικοί που φέτος διδάσκουν σε ολοήμερο συμφωνούν έντονα έχοντας συγκεντρώσει μία μέση τιμή σχεδόν ίση με τέσσερα (t=-2.183, df=233, p=0.030). Ακόμα, οι εκπαιδευτικοί που φέτος διδάσκουν σε ολοήμερο θεωρούν σημαντικό γεγονός ότι η ολοήμερη αγωγή μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την αντιμετώπιση «μαθησιακών δυσκολιών» σε αντίθεση με τους εκπαιδευτικούς που φέτος δεν διδάσκουν σε ολοήμερο και επέδειξαν μια πιο ουδέτερη άποψη (t=-2.878, df=233, p=0.004). Τέλος, τα άτομα που φέτος διδάσκουν σε ολοήμερο σχολείο έδειξαν μία τάση συμφωνίας ως προς την άποψη ότι η ολοήμερη αγωγή οδηγεί στη «βελτίωση του τρόπου διδασκαλίας» (t =-2.539, df=232, p=0.012) συγκεντρώνοντας μία μέση τιμή στο 2.30 στατιστικά σημαντικά διαφορετική από το 1.88 που συγκέντρωσαν τα άτομα που δεν διδάσκουν φέτος δείχνοντας την ουδετερότητα τους. Οι υπόλοιπες συσχετίσεις είναι μη στατιστικά σημαντικές αφού όλες οι τιμές p (p-values) είναι μεγαλύτερες από 0.05. Οι μέσες τιμές κάθε ερώτησης καθώς και οι τιμές p παρουσιάζονται αναλυτικά στον **πίνακα 8** του παραρτήματος.

- **Συσχέτιση του χαρακτηριστικού «φετινή διδασκαλία σε ολοήμερο» με τις ερωτήσεις που αφορούν στις προτιμήσεις-επιλογές των εκπαιδευτικών**

Προκειμένου να εξεταστεί η συσχέτιση της φετινής διδασκαλίας των εκπαιδευτικών σε ολοήμερο σχολείο με τις τρεις ερωτήσεις που σχετίζονται με τις προτιμήσεις/επιλογές τους χρησιμοποιήθηκαν οι έλεγχοι X^2 και Fisher's exact test ανάλογα με την ύπαρξη ή όχι αναμενόμενων συχνοτήτων μικρότερων του πέντε αφού πρόκειται για συσχέτιση ποιοτικών μεταβλητών. Δεν βρέθηκε καμία στατιστικά σημαντική συσχέτιση (p-values>0.05). Επομένως, η ανάλυση έδειξε ανεξάρτητα από το αν διδάσκουν φέτος ή όχι σε ολοήμερο σχολείο οι εκπαιδευτικοί

έχουν παρόμοιες προτιμήσεις/επιλογές όσον αφορά το σχολικό πρόγραμμα του ολοήμερου σχολείου, τις ανάγκες που πρέπει να καλύπτει αυτό καθώς και για τον αν θα πρέπει να απασχολούνται εκπαιδευτικοί διαφορετικών ειδικοτήτων σε αυτά.

- **Συσχέτιση του χαρακτηριστικού «παλαιότερη διδασκαλία σε ολοήμερο» με τις ερωτήσεις που αφορούν στην σύγκριση των 3 μορφών του ολοήμερου**

Για την διερεύνηση της συσχέτισης των ερωτήσεων που αφορούν στην σύγκριση των τριών μορφών του ολοήμερου σχολείου (Κλασικό, ΕΑΕΠ και Ενιαίου Τύπου) με την παλαιότερη διδασκαλία σε ολοήμερο (ΝΑΙ/ΟΧΙ), χρησιμοποιήθηκε ο έλεγχος t για ανεξάρτητα δείγματα σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας α=5%. Πρόκειται για τη συσχέτιση ποσοτικών μεταβλητών με μία ποιοτική διχότομη μεταβλητή και εφόσον πληρείται η προϋπόθεση της ομοιογένειας των διακυμάνσεων ο καταλληλότερος έλεγχος είναι η δοκιμασία t για ανεξάρτητα δείγματα. Από τον έλεγχο αυτόν προέκυψαν έξι στατιστικά σημαντικές σχέσεις. Συγκεκριμένα βρέθηκε ότι για την άποψη ότι «φεύγει κουρασμένος» που αντιπροσωπεύει την ενότητα «Μαθητική κόπωση» και «λιγότερο παιχνίδι» που αντιπροσωπεύει την ενότητα «Εξωσχολικός ελεύθερος χρόνος», υπάρχει διαφορά ως προς τον αν κάποιος δίδασκε παλαιότερα σε ολοήμερο σχολείο για κάθε τύπο σχολείου. Οι εκπαιδευτικοί που δεν δίδασκαν παλαιότερα σε ολοήμερο σχολείο είχαν μια πιο ουδέτερη στάση ως προς την άποψη ότι ο μαθητής «φεύγει κουρασμένος» από το σχολείο ((t=2.619, df=211, p=0.009), (t=2.810, df=209, p=0.005), (t=2.706, df=220, p=0.007)) και έχει «λιγότερο χρόνο για παιχνίδι» ((t=2.686, df=208, p=0.008), (t=3.026, df =206, p=0.003), (t=3.000, df=217, p=0.003)) σε σχέση με αυτούς που δίδασκαν παλαιότερα σε ολοήμερο και εξέφρασαν την συμφωνία τους με τις παραπάνω απόψεις. Οι υπόλοιπες συσχετίσεις είναι μη στατιστικά σημαντικές αφού όλες οι τιμές p (p-values) είναι μεγαλύτερες από 0.05. Οι μέσες τιμές κάθε ερώτησης καθώς και οι τιμές p παρουσιάζονται αναλυτικά στον **πίνακα 9** του παραρτήματος.

- **Συσχέτιση του χαρακτηριστικού «παλαιότερη διδασκαλία σε ολοήμερο» με τις ερωτήσεις που αφορούν στην σημασία της ολοήμερης αγωγής**

Για την διερεύνηση της συσχέτισης των ερωτήσεων που αφορούν στην σημασία της ολοήμερης αγωγής με την παλαιότερη διδασκαλία σε ολοήμερο (ΝΑΙ/ΟΧΙ) χρησιμοποιήθηκε ο έλεγχος t για ανεξάρτητα δείγματα σε επίπεδο στατιστικής

σημαντικότητας α=5%. Πρόκειται για τη συσχέτιση ποσοτικών μεταβλητών με μία ποιοτική διχότομη μεταβλητή και εφόσον πληρείται η προϋπόθεση της ομοιογένειας των διακυμάνσεων ο καταλληλότερος έλεγχος είναι η δοκιμασία t για ανεξάρτητα δείγματα. Από τον έλεγχο αυτόν προέκυψαν τρεις στατιστικά σημαντικές σχέσεις που ανήκουν και στις τρεις ευρύτερες κατηγορίες: Εξωσχολικός ελεύθερος χρόνος, Κοινωνικοπαιδαγωγική στοχοθεσία και Διδακτική-μαθησιακή διάσταση. Συγκεκριμένα βρέθηκε ότι για την «αντιμετώπιση μαθησιακών δυσκολιών» (t=-2.300, df=228, p=0.022) και την «αγωγή ελεύθερου χρόνου» (t=-2.767, df=227, p=0.006) ως προς την σημασία της ολοήμερης αγωγής οι εκπαιδευτικοί που δίδασκαν παλαιότερα σε ολοήμερο σχολείο εξέφρασαν την συμφωνία τους. Παράλληλα, οι εκπαιδευτικοί που δίδασκαν παλαιότερα σε ολοήμερο σχολείο φάνηκαν πιο ουδέτεροι με την άποψη ότι η ολοήμερη αγωγή οδηγεί στην «βελτίωση του τρόπου διδασκαλίας» (t=-2.622, df=227, p=0.009). Οι υπόλοιπες συσχετίσεις είναι μη στατιστικά σημαντικές αφού όλες οι τιμές p (p-values) είναι μεγαλύτερες από 0.05. Οι μέσες τιμές κάθε ερώτησης καθώς και οι τιμές p παρουσιάζονται αναλυτικά στον **πίνακα 10** του παραρτήματος.

- **Συσχέτιση του χαρακτηριστικού «παλαιότερη διδασκαλία σε ολοήμερο» με τις ερωτήσεις που αφορούν στις προτιμήσεις-επιλογές των εκπαιδευτικών**

Προκειμένου να εξεταστεί η συσχέτιση της παλαιότερης διδασκαλίας των εκπαιδευτικών σε ολοήμερο σχολείο με τις τρεις ερωτήσεις που σχετίζονται με τις προτιμήσεις/επιλογές τους χρησιμοποιήθηκαν οι έλεγχοι X^2 και Fisher's exact test ανάλογα με την ύπαρξη ή όχι αναμενόμενων συχνοτήτων μικρότερων του πέντε αφού πρόκειται για συσχέτιση ποιοτικών μεταβλητών. Δεν βρέθηκε καμία στατιστικά σημαντική συσχέτιση (p-values>0.05). Επομένως, η ανάλυση έδειξε ανεξάρτητα από το αν δίδασκαν παλαιότερα ή όχι σε ολοήμερο σχολείο οι εκπαιδευτικοί έχουν παρόμοιες προτιμήσεις/επιλογές όσον αφορά το σχολικό πρόγραμμα του ολοήμερου σχολείου, τις ανάγκες που πρέπει να καλύπτει αυτό καθώς και για τον αν θα πρέπει να απασχολούνται εκπαιδευτικοί διαφορετικών ειδικοτήτων σε αυτά.

- **Συσχέτιση του χαρακτηριστικού «έτη υπηρεσίας» με τις ερωτήσεις που αφορούν στην σύγκριση των 3 μορφών του ολοήμερου**

Προκειμένου να εξεταστεί η συσχέτιση των ερωτήσεων που αφορούν στην σύγκριση των τριών μορφών του ολοήμερου σχολείου (Κλασικό, ΕΑΕΠ και Ενιαίου Τύπου) με τα χρόνια εργασίας χρησιμοποιήθηκε ο έλεγχος της ανάλυσης διακύμανσης κατά έναν παράγοντα (one-way ANOVA) σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας α=5%. Πρόκειται για τη συσχέτιση ποσοτικών μεταβλητών με μία ποιοτική μεταβλητή με παραπάνω των δύο ανεξάρτητων κατηγοριών και εφόσον πληρείται η προϋπόθεση της ομοιογένειας των διακυμάνσεων ο καταλληλότερος έλεγχος είναι η ανάλυση διακύμανσης κατά έναν παράγοντα. Αναλυτικά βρέθηκε ότι για τα ΕΑΕΠ οι εκπαιδευτικοί του δείγματος με τα περισσότερα χρόνια υπηρεσίας συμφωνούν πιο έντονα με την άποψη ότι ο μαθητής «φεύγει κουρασμένος» ($F(2,215)=6.700$, $p=0.002$)). Έπειτα για την κλασική μορφή ολοήμερου οι εκπαιδευτικοί με τα λιγότερα χρόνια υπηρεσίας έδειξαν να κρατούν μια πιο ουδέτερη στάση με την άποψη ότι ο μαθητής έχει «περισσότερες ώρες για ξένες γλώσσες» ($F(2,214)=3.838$, $p=0.023$)) ενώ για του του Ενιαίου τύπου ολοήμερων σχολείων ως προς την ίδια άποψη οι εκπαιδευτικοί με τα λιγότερα χρόνια υπηρεσίας έδειξαν έντονη συμφωνία ($F(2,226)=4.155$, $p=0.017$)). Οι υπόλοιπες συσχετίσεις είναι μη στατιστικά σημαντικές αφού όλες οι τιμές p (p-values) είναι μεγαλύτερες από 0.05. Οι μέσες τιμές κάθε ερώτησης καθώς και οι τιμές p παρουσιάζονται αναλυτικά στον **πίνακα 11** του παραρτήματος.

- **Συσχέτιση του χαρακτηριστικού «έτη υπηρεσίας» με τις ερωτήσεις που αφορούν στην σημασία της ολοήμερης αγωγής**

Για την διερεύνηση της συσχέτισης της σημασίας της ολοήμερης αγωγής με τα χρόνια υπηρεσίας χρησιμοποιήθηκε είτε ο έλεγχος της ανάλυσης διακύμανσης κατά έναν παράγοντα (one-way ANOVA) είτε ο μη παραμετρικός έλεγχος Kruskal Wallis στην περίπτωση μη ομοιογένειας των διακυμάνσεων σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας α=5%. Αναλυτικότερα βρέθηκαν δύο στατιστικά σημαντικές συσχετίσεις για την «βελτίωση του τρόπου διδασκαλίας» ($F(2,235)=3.061$, $p=0.049$)) που ανήκει στην ευρύτερη κατηγορία «Διδακτική-μαθησιακή διάσταση» και της «παιδαγωγικής εποπτείας» (X^2 (2, 237) = 6.699, p = 0.035) που ανήκει στην ευρύτερη κατηγορία «Κοινωνικοπαιδαγωγική στοχοθεσία». Ως προς την άποψη της «βελτίωση του τρόπου διδασκαλίας» φαίνεται να συμφωνούν πιο έντονα τα άτομα με λιγότερα χρόνια εργασίας. Αντίθετα, για την «παιδαγωγική εποπτεία» λειτουργίας από τον δάσκαλο σε όλη τη διάρκεια του προγράμματος φαίνεται να

δείχνουν την έντονη συμφωνία τους τα άτομα με τα περισσότερα χρόνια υπηρεσίας. Οι υπόλοιπες τιμές p (p-values) που προέκυψαν είναι μεγαλύτερες από 0.05 άρα δεν υπάρχει κάποια άλλη στατιστικά σημαντική σχέση των ετών υπηρεσίας με τις υπόλοιπες απόψεις ως προς την σημασία της ολοήμερης αγωγής. Οι μέσες τιμές κάθε ερώτησης καθώς και οι τιμές p παρουσιάζονται αναλυτικά στον **πίνακα 12** του παραρτήματος.

- **Συσχέτιση του χαρακτηριστικού «έτη υπηρεσίας» με τις ερωτήσεις που αφορούν στις προτιμήσεις-επιλογές των εκπαιδευτικών**

Προκειμένου να εξεταστεί η συσχέτιση των ετών υπηρεσίας των εκπαιδευτικών με τις τρεις ερωτήσεις που σχετίζονται με τις προτιμήσεις/επιλογές τους χρησιμοποιήθηκαν οι έλεγχοι X^2 και Fisher's exact test ανάλογα με την ύπαρξη ή όχι αναμενόμενων συχνοτήτων μικρότερων του πέντε αφού πρόκειται για συσχέτιση ποιοτικών μεταβλητών. Βρέθηκε μόνο μία στατιστικά σημαντική συσχέτιση μεταξύ των ετών υπηρεσίας και των αναγκών που πρέπει να καλύπτει το ολοήμερο σχολείο (X^2(4, N = 236) = 10.221, p=0.037, Cramer' V = 0.15). Ο συντελεστής Cramer's V βρέθηκε ίσος με 0.15 οπότε λαμβάνοντας υπόψη ότι μπορεί να πάρει τιμές μεταξύ 0 και 1 μπορούμε να πούμε ότι παρότι έχουμε στατιστικά σημαντικό αποτέλεσμα η σχέση μεταξύ των δύο μεταβλητών δεν είναι ισχυρή. Αναλυτικότερα τα ποσοστά των ατόμων που πιστεύουν ότι το ολοήμερο σχολείο καλείται σήμερα να καλύψει τόσο παιδαγωγικές όσο και κοινωνικές ανάγκες έχει πτωτική τάση όσο τα έτη υπηρεσίας αυξάνονται (86.4%, 72.8% και 60.2%, αντίστοιχα). Από την άλλη πλευρά, δεν βρέθηκε να σχετίζονται τα έτη υπηρεσίας με τις προτιμήσεις/επιλογές των εκπαιδευτικών όσον αφορά το σχολικό πρόγραμμα του ολοήμερου σχολείου και για τον αν θα πρέπει να απασχολούνται εκπαιδευτικοί διαφορετικών ειδικοτήτων σε αυτά.

- **Συσχέτιση του χαρακτηριστικού «ειδικότητα» με τις ερωτήσεις που αφορούν στην σύγκριση των 3 μορφών του ολοήμερου**

Για να διερευνήσουμε αν διαφοροποιούνται οι απόψεις των εκπαιδευτικών στις ερωτήσεις που αφορούν στην σύγκριση των τριών μορφών του ολοήμερου σχολείου (Κλασικό, ΕΑΕΠ και Ενιαίου Τύπου) ανάλογα με την ειδικότητα τους (Δάσκαλος/Ειδικότητα) χρησιμοποιήσαμε είτε τον έλεγχο t για ανεξάρτητα δείγματα είτε τον μη παραμετρικό έλεγχο Mann-Whitney σε περίπτωση μη ομοιογένειας των διακυμάνσεων σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας α=5%.

Συγκεκριμένα φαίνεται ότι η ειδικότητα διαφοροποιεί την άποψη των εκπαιδευτικών στα ολοήμερα της μορφής ΕΑΕΠ όσον αφορά στη μαθητική κόπωση των μαθητών (U=2588.00, z=2.67, p=0.008) με τους δασκάλους να εκφράζουν την συμφωνία τους με αυτή την άποψη σε αντίθεση με τους εκπαιδευτικούς ειδικότητας που φαίνεται να έχουν μία πιο ουδέτερη στάση. Ακόμα, στις τρεις μορφές του ολοήμερου (Κλασικό, ΕΑΕΠ και Ενιαίου Τύπου) οι απόψεις ότι ο μαθητής έχει «περισσότερο χρόνο για άσκηση-κίνηση» ((t=-2.835, df=220, p=0.005), (t=-2.020, df=216, p=0.045), (t=-2.322, df=229, p=0.021)) καθώς και για «ξένες γλώσσες» ((t=-3.277, df=216, p=0.002), (t=-3.059, df=216, p=0.002), (t=-2.576, df=228, p=0.011)) που ανήκουν στην ευρύτερη κατηγορία «Ανάσες-νησίδες δραστηριοτήτων που δεν έχουν γνωσιοκεντρικό στενά ακαδημαϊκό χαρακτήρα» σχετίζονται στατιστικά σημαντικά με την ειδικότητα. Συγκεκριμένα οι απόψεις αυτές φαίνεται να υποστηρίζονται πολύ πιο έντονα από εκπαιδευτικούς ειδικοτήτων έναντι των δασκάλων. Επιπλέον, για τα ολοήμερα της μορφής ΕΑΕΠ βρέθηκε στατιστικά σημαντική συσχέτιση μεταξύ της ειδικότητας και τις άποψης ότι «υπάρχουν περισσότερες ειδικότητες εκπαιδευτικών» (t=-2.988, df=218, p=0.003) με τους δασκάλους να συγκεντρώνουν μία μέση τιμή 2.6 έναντι των εκπαιδευτικών κάποιας ειδικότητας που συγκέντρωσαν μέση τιμή 3.2 εκφράζοντας έντονα την συμφωνία τους με την άποψη αυτή. Ακόμα, τόσο στα ολοήμερα της μορφής ΕΑΕΠ όσο και στα Ενιαίου τύπου οι εκπαιδευτικοί ειδικότητας φαίνεται να συμφωνούν πολύ πιο έντονα από ότι οι δάσκαλοι με την άποψη ότι περνούν «περισσότερο χρόνο με τους μαθητές» ((t=-4.196, df=214, p<0.001),(t=-2.509, df=230, p=0.013)). Τέλος, ως προς το ωράριο των μαθητών στα ολοήμερα της μορφής ΕΑΕΠ οι δάσκαλοι συγκέντρωσαν μέση τιμή ίση με 1.67 στατιστικά σημαντικά διαφορετική από την μέση τιμή των εκπαιδευτικών με κάποια ειδικότητα που βρέθηκε ίση με 2.37 (t=-3.092, df=213, p=0.002). Επομένως, οι δάσκαλοι φαίνεται να είναι πιο ουδέτεροι με την άποψη αυτή σε σχέση με τους εκπαιδευτικούς που δείχνουν μία τάση συμφωνίας. Οι υπόλοιπες συσχετίσεις είναι μη στατιστικά σημαντικές αφού όλες οι τιμές p (p-values) είναι μεγαλύτερες από 0.05. Οι μέσες τιμές κάθε ερώτησης καθώς και οι τιμές p παρουσιάζονται αναλυτικά στον **πίνακα 13** του παραρτήματος.

- **Συσχέτιση του χαρακτηριστικού «ειδικότητα» με τις ερωτήσεις που αφορούν στην σημασία της ολοήμερης αγωγής**

Προκειμένου να διαπιστώσουμε αν σημασία της ολοήμερης αγωγής επηρεάζεται από την ειδικότητα (Δάσκαλος/Ειδικότητα) των συμμετεχόντων εφαρμόσαμε είτε τον έλεγχο t για ανεξάρτητα δείγματα είτε τον μη παραμετρικό έλεγχο Mann-Whitney σε περίπτωση μη ομοιογένειας των διακυμάνσεων σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας α=5%. Βρέθηκαν στατιστικά σημαντικές συσχετίσεις και για τρεις κατηγορίες της σημασίας της ολοήμερης αγωγής. Αναλυτικότερα, η «Αξιοποίηση ελεύθερου χρόνου» (t=-2.703, df=235, p=0.007), το ότι «Μαθαίνουν ευχάριστες ασχολίες» (t=-3.654, df=236, p<0.001), η «Αντιμετώπιση μαθησιακών δυσκολιών» (t=-2.169, df=236, p=0.031) και η «Βελτίωση του τρόπου διδασκαλίας» (t=-3.360, df=235, p=0.001) φαίνεται να είναι μεγαλύτερης σημασίας για τους εκπαιδευτικούς ειδικοτήτων σε σχέση με τους δασκάλους αφού συγκέντρωσαν μεγαλύτερη μέση τιμή. Από την άλλη πλευρά, για την «παιδαγωγική εποπτεία» η συμφωνία των δασκάλων ήταν πιο έντονη αφού οι εκπαιδευτικοί ειδικότητας φάνηκε να κρατούν πιο ουδέτερη στάση (t=4.015, df=236, p<0.001). Οι υπόλοιπες συσχετίσεις είναι μη στατιστικά σημαντικές αφού όλες οι τιμές p (p-values) είναι μεγαλύτερες από 0.05. Οι μέσες τιμές κάθε ερώτησης καθώς και οι τιμές p παρουσιάζονται αναλυτικά στον **πίνακα 14** του παραρτήματος.

- **Συσχέτιση του χαρακτηριστικού «ειδικότητα» με τις ερωτήσεις που αφορούν στις προτιμήσεις-επιλογές των εκπαιδευτικών**

Προκειμένου να εξεταστεί η συσχέτιση της ειδικότητας των εκπαιδευτικών με τις τρεις ερωτήσεις που σχετίζονται με τις προτιμήσεις/επιλογές των εκπαιδευτικών χρησιμοποιήθηκαν οι έλεγχοι X^2 και Fisher's exact test ανάλογα με την ύπαρξη ή όχι αναμενόμενων συχνοτήτων μικρότερων του πέντε αφού πρόκειται για συσχέτιση ποιοτικών μεταβλητών. Δεν βρέθηκε καμία στατιστικά σημαντική συσχέτιση (p-values>0.05). Επομένως, η ανάλυση έδειξε ανεξάρτητα από το αν οι εκπαιδευτικοί του δείγματος κατέχουν κάποια ειδικότητα ή όχι έχουν παρόμοιες προτιμήσεις/επιλογές όσον αφορά το σχολικό πρόγραμμα του ολοήμερου σχολείου, τις ανάγκες που πρέπει να καλύπτει αυτό καθώς και για τον αν θα πρέπει να απασχολούνται εκπαιδευτικοί διαφορετικών ειδικοτήτων σε αυτά.

- **Συσχέτιση του χαρακτηριστικού «επίπεδο εκπαίδευσης» με τις ερωτήσεις που αφορούν στην σύγκριση των 3 μορφών του ολοήμερου**

Για να διερευνήσουμε αν συσχετίζονται οι ερωτήσεις που αφορούν στην σύγκριση των τριών μορφών του ολοήμερου σχολείου (Κλασικό, ΕΑΕΠ και Ενιαίου Τύπου) με

το επίπεδο εκπαίδευσης (βασικός τίτλος/επιπλέον σπουδές) των εκπαιδευτικών χρησιμοποιήθηκε ο έλεγχος t για ανεξάρτητα δείγματα σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας α=5%. Πρόκειται για τη συσχέτιση ποσοτικών μεταβλητών με μία ποιοτική διχότομη μεταβλητή και εφόσον πληρείται η προϋπόθεση της ομοιογένειας των διακυμάνσεων ο καταλληλότερος έλεγχος είναι η δοκιμασία t για ανεξάρτητα δείγματα. Από τον έλεγχο όλες οι τιμές p (p-values) που προέκυψαν είναι μεγαλύτερες από 0.05 άρα δεν προκύπτει κάποια στατιστικά σημαντική σχέση. Επομένως, οι απαντήσεις που δόθηκαν ήταν παρόμοιες και δεν διαφοροποιήθηκαν ανάλογα με το επίπεδο εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών του δείγματος. Οι μέσες τιμές κάθε ερώτησης καθώς και οι τιμές p παρουσιάζονται αναλυτικά στον **πίνακα 15** του παραρτήματος.

- **Συσχέτιση του χαρακτηριστικού «επίπεδο εκπαίδευσης» με τις ερωτήσεις που αφορούν στην σημασία της ολοήμερης αγωγής**

Προκειμένου να εξετάσουμε αν συσχετίζεται η σημασία της ολοήμερης αγωγής με το επίπεδο εκπαίδευσης (βασικός τίτλος/επιπλέον σπουδές) χρησιμοποιήθηκε ο έλεγχος t για ανεξάρτητα δείγματα σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας α=5%. Πρόκειται για τη συσχέτιση ποσοτικών μεταβλητών με μία ποιοτική διχότομη μεταβλητή και εφόσον πληρείται η προϋπόθεση της ομοιογένειας των διακυμάνσεων ο καταλληλότερος έλεγχος είναι η δοκιμασία t για ανεξάρτητα δείγματα. Από τον έλεγχο όλες οι τιμές p (p-values) που προέκυψαν είναι μεγαλύτερες από 0.05 άρα δεν προκύπτει κάποια στατιστικά σημαντική σχέση. Επομένως, οι απαντήσεις που δόθηκαν ήταν παρόμοιες και δεν διαφοροποιήθηκαν ανάλογα με το επίπεδο εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών του δείγματος. Οι μέσες τιμές κάθε ερώτησης καθώς και οι τιμές p παρουσιάζονται αναλυτικά στον **πίνακα 16** του παραρτήματος.

- **Συσχέτιση του χαρακτηριστικού «επίπεδο εκπαίδευσης» με τις ερωτήσεις που αφορούν στις προτιμήσεις-επιλογές των εκπαιδευτικών**

Προκειμένου να εξεταστεί η συσχέτιση του επιπέδου εκπαίδευσης των συμμετεχόντων της μελέτης με τις τρεις ερωτήσεις που σχετίζονται με τις προτιμήσεις/επιλογές των εκπαιδευτικών χρησιμοποιήθηκαν οι έλεγχοι X^2 και Fisher's exact test ανάλογα με την ύπαρξη ή όχι αναμενόμενων συχνοτήτων

μικρότερων του πέντε αφού πρόκειται για συσχέτιση ποιοτικών μεταβλητών. Δεν βρέθηκε καμία στατιστικά σημαντική συσχέτιση (p-values>0.05). Επομένως, η ανάλυση έδειξε ανεξάρτητα από το αν οι εκπαιδευτικοί του δείγματος κατέχουν κάποιον επιπλέον τίτλο σπουδών ή όχι έχουν παρόμοιες προτιμήσεις/επιλογές όσον αφορά το σχολικό πρόγραμμα του ολοήμερου σχολείου, τις ανάγκες που πρέπει να καλύπτει αυτό καθώς και για τον αν θα πρέπει να απασχολούνται εκπαιδευτικοί διαφορετικών ειδικοτήτων σε αυτά.

Συζήτηση

Από την επεξεργασία των δημογραφικών χαρακτηριστικών του δείγματος (φύλο και ηλικία), καθώς και κάποιες επιπλέον πληροφορίες, όπως αν διδάσκουν φέτος ή δίδασκαν παλαιότερα σε ολοήμερο σχολείο, η μορφή αυτού (Κλασικό, ΕΑΕΠ και ΕΤΟΔΣ), τα έτη υπηρεσίας, η ειδικότητα και το μορφωτικό τους επίπεδο, προκύπτουν τα παρακάτω:

- Η πλειονότητα των εκπαιδευτικών είναι γυναίκες και μάλιστα η πλειοψηφία τους είναι άνω των 50 ετών. Αυτό δείχνει, από τη μια μεριά, ότι διαθέτουν μεγάλη εκπαιδευτική εμπειρία, αλλά από την άλλη ότι το εκπαιδευτικό προσωπικό των σχολικών μονάδων είναι «γερασμένο». Αυτό εξηγείται από το ότι το δείγμα αποτελούνταν κυρίως από εκπαιδευτικούς 12/θεσίων – πρώην ΕΑΕΠ - σχολείων αστικών κέντρων – πρωτεύουσες νομών-, στα οποία κατέχουν οργανική θέση, κάτι που είναι ανέφικτο για τους νεότερους εκπαιδευτικούς.
- Ακόμα, οι περισσότεροι συμμετέχοντες δήλωσαν ότι φέτος δεν διδάσκουν σε ολοήμερο, κάτι το οποίο σημαίνει ότι δεν το επιλέγουν – παρότι έχουν τη δυνατότητα - ο καθένας για δικούς του λόγους (κόπωση, ωράριο, έλλειψη κινήτρων, κ.ά.). ***Η διαπίστωση αυτή δεν συμφωνεί***

με τα μέχρι τώρα ερευνητικά δεδομένα, όπου οι εκπαιδευτικοί επέλεγαν τα ολοήμερα τμήματα λόγω ωραρίου.

- Επιπλέον, οι περισσότεροι συμμετέχοντες (73%) ανήκουν κυρίως στην κατηγορία των δασκάλων ΠΕ 70, χωρίς κάποια ειδικότητα, έχοντας αποκτήσει μόνο το βασικό τίτλο σπουδών. Οι εκπαιδευτικοί που διαθέτουν επιπλέον σπουδές είναι οι νεότεροι.

Συνεχίζοντας, πριν την περιγραφή και την ανάλυση των τριών αξόνων του ερωτηματολογίου εκτιμήθηκε η αξιοπιστία αυτού μέσω της χρήσης του δείκτη αξιοπιστίας Cronbach Alpha για τις διατακτικές μεταβλητές-ερωτήσεις σε κλίμακα Likert. Ο συντελεστής βρέθηκε ίσος με 0.88 ξεπερνώντας την τιμή του 0.70 η οποία έχει οριστεί από την διεθνή βιβλιογραφία, δείχνοντας την υψηλή αξιοπιστία του ερωτηματολογίου.

Το επόμενο βήμα ήταν η περιγραφή των τριών αξόνων του ερωτηματολογίου που αφορούσαν στην σύγκριση των μορφών του ολοήμερου σχολείου, στην σημασία της ολοήμερης αγωγής και στις προτιμήσεις-επιλογές των εκπαιδευτικών. Οι ερωτήσεις αυτές ομαδοποιήθηκαν σε πέντε ευρύτερες ενότητες που σχετίζονται με την μαθητική κόπωση, τον εξωσχολικό ελεύθερο χρόνο, την κοινωνικοπαιδαγωγική στοχοθεσία, το σχολικό ωράριο και τις ανάσες-νησίδες δραστηριοτήτων που δεν έχουν γνωσιοκεντρικό στενά ακαδημαϊκό χαρακτήρα. Τα αποτελέσματα της ανάλυσης έδειξαν ότι :

- οι εκπαιδευτικοί του δείγματος θεωρούν ότι η μαθητική κόπωση και ο περιορισμένος εξωσχολικός ελεύθερος χρόνος ήταν εντονότερα στα σχολεία ΕΑΕΠ . Αυτό δικαιολογείται από την υποχρεωτικότητα στη φοίτηση, την αύξηση του πρωινού διδακτικού ωραρίου και την προσθήκη νέων διδακτικών αντικειμένων. ***Η άποψη αυτή συμφωνεί με τα μέχρι τώρα ερευνητικά δεδομένα, καθώς και με τις ερευνητικές υποθέσεις της παρούσας έρευνας.***
- Η πλειοψηφία του δείγματος διαφωνεί με την άποψη ότι ο εκπαιδευτικός έχει περισσότερο χρόνο με τους μαθητές του και καλύτερο ωράριο λειτουργίας στα ΕΑΕΠ σχολεία, σε σχέση με τις άλλες δύο μορφές .
- Τέλος, οι ανάσες-νησίδες δραστηριοτήτων που μπορούν να δοθούν και να μην έχουν ακαδημαϊκό χαρακτήρα φαίνεται να μην είναι εφικτές σύμφωνα

με την άποψη των εκπαιδευτικών στην κλασική μορφή του ολοήμερου σχολείου, σε αντίθεση με τα ΕΑΕΠ και τα ΕΤΟΔΣ.

Η σημασία της ολοήμερης αγωγής εξετάστηκε μέσω 14 διατακτικών ερωτήσεων σε κλίμακα Likert από το 0 μέχρι το 4. Οι ερωτήσεις αυτές ομαδοποιήθηκαν και αυτές σε τρεις ευρύτερες ενότητες που σχετίζονται με τον εξωσχολικό ελεύθερο χρόνο, την κοινωνικοπαιδαγωγική στοχοθεσία και την διδακτική-μαθησιακή διάσταση. Υπολογίζοντας τον μέσο όρο του αθροίσματος κάθε ομάδας ερωτήσεων αποδείχθηκε ότι :

- τα άτομα του δείγματος είναι πιο ουδέτερα ως προς την σημασία της ολοήμερης αγωγής από την άποψη του εξωσχολικού χρόνου και της μαθησιακής διάστασης που μπορεί να προσφέρει, αλλά κρίνουν σημαντικό και συμφωνούν με τον κοινωνικοπαιδαγωγικό στόχο αυτής. ***Η άποψη αυτή συμφωνεί με τα ερευνητικά δεδομένα.***

Ο τρίτος και τελευταίος άξονας του ερωτηματολογίου σχετίζονταν με τις προτιμήσεις-επιλογές των εκπαιδευτικών για το σχολικό πρόγραμμα της ολοήμερης αγωγής, τις ανάγκες που καλείται να καλύψει το ολοήμερο σχολείο και για το αν στο ολοήμερο σχολείο πρέπει να απασχολούνται και συγκεκριμένες ειδικότητες εκπαιδευτικών. Οι συμμετέχοντες συγκεντρώνοντας περίπου το ίδιο ποσοστό φάνηκε :

- να προτιμούν τόσο το ενιαίο πρόγραμμα λειτουργίας, όσο και το να λειτουργούν ανεξάρτητα η πρωινή και η μεταμεσημβρινή ζώνη.
- ότι η πλειοψηφία αυτών εξέφρασε την άποψη ότι ο ρόλος του ολοήμερου σχολείου είναι να καλύπτει τόσο τις παιδαγωγικές, όσο και κοινωνικές ανάγκες των μαθητών κάτι το οποίο, όπως υποστήριξαν, για να επιτευχθεί θα πρέπει να απασχολούνται σε αυτά, εκτός των άλλων και ειδικότητες εκπαιδευτικών. ***Τα ίδια αποτελέσματα υπάρχουν και στα ερευνητικά δεδομένα και τις ερευνητικές υποθέσεις της έρευνας***, συμπληρώνοντας πως πρέπει να γίνεται έγκαιρα η πρόσληψή τους (τα σχολικά έτη 2019-2020 και 2020-2021 οι εκπαιδευτικοί ειδικότητας προσλήφθηκαν πριν(!) την έναρξη των μαθημάτων – και να καλύπτονται όλες οι ειδικότητες).

Το επόμενο βήμα της ανάλυσης περιλάμβανε την συσχέτιση των χαρακτηριστικών του φύλου, της ηλικίας, της φετινής ή της παλαιότερης διδασκαλίας σε ολοήμερο σχολείο, των ετών υπηρεσίας, της ειδικότητας και του μορφωτικού επιπέδου με τους τρεις κύριους άξονες του ερωτηματολογίου. Ξεκινώντας με το φύλο των εκπαιδευτικών και τον πρώτο άξονα του ερωτηματολογίου αποδείχτηκε ότι :

- τόσο οι άντρες όσο και οι γυναίκες είχαν παρόμοιες απόψεις για την μαθητική κόπωση, τον εξωσχολικό ελεύθερο χρόνο, την κοινωνικοπαιδαγωγική στοχοθεσία, το σχολικό ωράριο και τις ανάσες-νησίδες δραστηριοτήτων που δεν έχουν γνωσιοκεντρικό στενά ακαδημαϊκό χαρακτήρα, ανεξάρτητα από το είδος του ολοήμερου σχολείου
- επίσης, η σημασία της ολοήμερης αγωγής δεν διαφοροποιήθηκε ανάλογα με το φύλο των εκπαιδευτικών, εκτός από την άποψη για την βελτίωση της επίδοσης των μαθητών, όπου οι άντρες εκπαιδευτικοί φάνηκαν πιο σύμφωνοι έναντι των γυναικών που ήταν πιο ουδέτερες
- Τέλος, τόσο οι άντρες όσο και οι γυναίκες εξέφρασαν παρόμοιες προτιμήσεις όσον αφορά στο σχολικό πρόγραμμα του ολοήμερου σχολείου, στις ανάγκες που πρέπει να καλύπτει αυτό καθώς και στον αν θα πρέπει να απασχολούνται εκπαιδευτικοί διαφορετικών ειδικοτήτων σε αυτά.

Συνεχίζοντας με το χαρακτηριστικό της ηλικίας των εκπαιδευτικών, όπως παρατηρήθηκε και στο φύλο, δεν βρέθηκε κάποια σχέση μεταξύ αυτού και των ερωτήσεων για την σύγκριση των μορφών του ολοήμερου σχολείου και των προτιμήσεων των εκπαιδευτικών. Από την άλλη πλευρά, η σημασία που έχει η ολοήμερη αγωγή στο γεγονός ότι δεν επιτρέπει στους μαθητές να τριγυρνούν στους δρόμους, αλλά αντίθετα ενισχύει την ανάπτυξη συμπεριφορών και βοηθά στην βελτίωση της διδασκαλίας, έδειξε να υποστηρίζεται πιο έντονα από τα νεότερα άτομα του δείγματος.

Επιπλέον, εξετάστηκε η σχέση της φετινής διδασκαλίας των εκπαιδευτικών σε ολοήμερο σχολείο με τις μορφές αυτού, την σημασία της ολοήμερης αγωγής και τις επιλογές των εκπαιδευτικών. Αναλυτικά, βρέθηκε ότι για τη μορφή ΕΑΕΠ και τις δραστηριότητες που προσφέρει το ολοήμερο σχολείο που δεν έχουν γνωσιοκεντρικό στενά ακαδημαϊκό χαρακτήρα, τα άτομα που φέτος διδάσκουν σε ολοήμερο σχολείο, είναι πιο σύμφωνα σε σχέση με αυτά που δεν διδάσκουν. Από την άλλη πλευρά, για

τον κλασικό τύπο ολοήμερου και συγκεκριμένα για τις περισσότερες ξένες γλώσσες που μπορεί να προσφέρει ένα ολοήμερο σχολείο, τα άτομα που φέτος διδάσκουν σε ολοήμερο δείχνουν να έχουν μια πιο ουδέτερη στάση. Τέλος, για του Ενιαίου τύπου και το σχολικό ωράριο τα άτομα που διδάσκουν φέτος σε ολοήμερο σχολείο έδειξαν την έντονη συμφωνία τους ως προς αυτή την άποψη.

Έπειτα, όσον αφορά στην σημασία της ολοήμερης αγωγής αποδείχθηκε ότι :

- η κοινωνικοποίηση των μαθητών και η αντιμετώπιση μαθησιακών δυσκολιών είναι πολύ πιο σημαντική για τα άτομα που διδάσκουν φέτος σε ολοήμερο σχολείο, αλλά η βελτίωση του τρόπου διδασκαλίας ουδέτερης σημασίας.
- οι προτιμήσεις αυτών δεν φάνηκε να επηρεάζονται από το αν φέτος διδάσκουν ή όχι σε ολοήμερο σχολείο. Παράλληλα, με την φετινή διδασκαλία, εξετάστηκε και η παλαιότερη διδασκαλία σε ολοήμερο σχολείο, η οποία αποδείχθηκε ότι και αυτή δεν επηρέασε τις προτιμήσεις των εκπαιδευτικών.
- οι συμμετέχοντες της έρευνας που δίδασκαν παλαιότερα σε ολοήμερο σχολείο, ανεξάρτητα από τον τύπο αυτού, έδειξαν να συμφωνούν με τις απόψεις της μαθητικής κόπωσης και του λιγότερου ελεύθερου χρόνου, κάτι που επιβεβαιώνει τα ερευνητικά δεδομένα
- όσον αφορά στην σημασία της ολοήμερης αγωγής συμπερασματικά και στις τρεις ευρύτερες κατηγορίες, οι εκπαιδευτικοί που δίδασκαν παλαιότερα σε ολοήμερο σχολείο εξέφρασαν την συμφωνία τους με αυτά που μπορεί να προσφέρει.

Τα επόμενα χαρακτηριστικά που μελετήθηκαν ήταν το μορφωτικό επίπεδο των συμμετεχόντων καθώς και τα έτη υπηρεσίας που έχουν οι εκπαιδευτικοί. Ενώ το μορφωτικό επίπεδο των ατόμων της μελέτης δεν φάνηκε να επηρεάζει καμία από τις απαντήσεις που έδωσαν, η εμπειρία αυτών διαφοροποίησε τις απαντήσεις, τόσο ως προς τις ερωτήσεις που αφορούσαν στην σύγκριση των μορφών του ολοήμερου σχολείου και στην σημασία της ολοήμερης αγωγής, όσο στις επιλογές/προτιμήσεις αυτών. Συγκεκριμένα, οι εκπαιδευτικοί του δείγματος με τα περισσότερα χρόνια υπηρεσίας στα ΕΑΕΠ σχολεία συμφώνησαν πιο έντονα με την άποψη ότι ο μαθητής φεύγει κουρασμένος. Έπειτα, για την κλασική μορφή ολοήμερου οι εκπαιδευτικοί με τα λιγότερα χρόνια υπηρεσίας, έδειξαν να κρατούν μια πιο ουδέτερη στάση με την άποψη ότι ο μαθητής έχει περισσότερες ώρες για ξένες γλώσσες ενώ για του Ενιαίου

τύπου ολοήμερων σχολείων, ως προς την ίδια άποψη, οι εκπαιδευτικοί με τα λιγότερα χρόνια υπηρεσίας έδειξαν έντονη συμφωνία. Επιπροσθέτως, η σημασία της ολοήμερης αγωγής ως προς την βελτίωση του τρόπου διδασκαλίας φαίνεται να υποστηρίζεται πιο έντονα από τα άτομα με λιγότερα χρόνια εργασίας. Αντίθετα, η σημασία αυτής ως προς την παιδαγωγική εποπτεία από τον δάσκαλο σε όλη τη διάρκεια του προγράμματος, φαίνεται να υποστηρίζεται έντονα από τα άτομα με περισσότερα χρόνια υπηρεσίας, σε αντίθεση με αυτά που έχουν λιγότερη εμπειρία. Τέλος, αποδείχθηκε ότι και οι προτιμήσεις των εκπαιδευτικών διαφοροποιούνται ανάλογα με τα έτη υπηρεσίας που έχουν. Συγκεκριμένα, υπήρξε μία τάση όσο τα έτη υπηρεσίας αυξάνονται να μειώνεται το ποσοστό αυτών που πιστεύει ότι το ολοήμερο σχολείο σήμερα πρέπει να καλύπτει τόσο τις παιδαγωγικές όσο και κοινωνικές ανάγκες των μαθητών.

Κλείνοντας, το τελευταίο χαρακτηριστικό που εξετάστηκε και φάνηκε να ασκεί επιρροή στις απαντήσεις που δόθηκαν στις ερωτήσεις για την σύγκριση των τριών μορφών του ολοήμερου σχολείου και την σημασία της ολοήμερης αγωγής, αλλά όχι στις προτιμήσεις των εκπαιδευτικών, είναι αν οι συμμετέχοντες είναι δάσκαλοι ή έχουν κάποια ειδικότητα. Αρχικά, για τα ολοήμερα της μορφής ΕΑΕΠ όσον αφορά στη μαθητική κόπωση των μαθητών οι δάσκαλοι εξέφρασαν την συμφωνία τους με αυτή την άποψη σε αντίθεση με τους εκπαιδευτικούς ειδικότητας που φαίνεται να έχουν μία πιο ουδέτερη στάση. Ακόμα, και στις τρεις μορφές του ολοήμερου (Κλασικό, ΕΑΕΠ και Ενιαίου Τύπου), οι απόψεις ότι ο μαθητής έχει περισσότερο χρόνο για άσκηση-κίνηση καθώς και για ξένες γλώσσες που ανήκουν στην ευρύτερη κατηγορία «Ανάσες-νησίδες δραστηριοτήτων που δεν έχουν γνωσιοκεντρικό στενά ακαδημαϊκό χαρακτήρα» οι εκπαιδευτικοί ειδικοτήτων εξέφρασαν την έντονη συμφωνία τους έναντι των δασκάλων. Επιπλέον, για τα ολοήμερα της μορφής ΕΑΕΠ βρέθηκε ως προς την άποψη ότι υπάρχουν περισσότερες ειδικότητες εκπαιδευτικών - όπως ήταν αναμενόμενο - πολύ πιο έντονη συμφωνία από τους εκπαιδευτικούς κάποιας ειδικότητας έναντι των δασκάλων. Ακόμα, τόσο στα ολοήμερα της μορφής ΕΑΕΠ όσο και στα ΕΤΟΔΣ, οι εκπαιδευτικοί ειδικότητας, φαίνεται να συμφωνούν πολύ πιο έντονα από ότι οι δάσκαλοι με την άποψη ότι περνούν περισσότερο χρόνο με τους μαθητές τους. Επίσης, ως προς το σχολικό ωράριο οι δάσκαλοι φαίνεται να είναι πιο ουδέτεροι σε σχέση με τους εκπαιδευτικούς ειδικότητας που τους βρίσκει πιο σύμφωνους. Τέλος, η σημασία της ολοήμερης αγωγής ως προς της αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου, την εκμάθηση ευχάριστων ασχολιών, την αντιμετώπιση

μαθησιακών δυσκολιών αλλά και στην βελτίωση του τρόπου διδασκαλίας, φαίνεται να είναι μεγαλύτερης σημασίας για τους εκπαιδευτικούς ειδικοτήτων σε σχέση με τους δασκάλους. Από την άλλη πλευρά, η παιδαγωγική εποπτεία από τους δασκάλους καθ' όλη τη διάρκεια φάνηκε είναι μεγαλύτερης σημασίας για τους δασκάλους του δείγματος, σε σχέση με τους εκπαιδευτικούς κάποιας ειδικότητας που κράτησαν μια πιο ουδέτερη στάση.

Ανακεφαλαίωση

Στην παρούσα εργασία έγινε μία προσπάθεια καταγραφής των απόψεων των εκπαιδευτικών που υπηρετούν στη δημόσια πρωτοβάθμια εκπαίδευση για τη μετάβαση από τα ΕΑΕΠ στα ΕΤΟΔΣ, την καθολικότητα στην εφαρμογή τους, τις αδυναμίες των και την εκπλήρωση των στόχων που έχουν τεθεί.

Αρχικά, είναι κοινά αποδεκτό πως η ολοήμερη αγωγή αποτελεί σημαντικό κομμάτι της παρεχόμενης εκπαίδευσης στη χώρα μας. Τα τελευταία χρόνια έχουν γίνει πολλές αλλαγές στο θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας των ολοήμερων σχολείων, με πιο πρόσφατο αυτό της λειτουργίας των ΕΤΟΔΣ. Η μετάβαση από την πολυμορφία των ολοημέρων στην ενιαία και καθολική μορφή των ΕΤΟΔΣ, ήρθε για να επιλύσει αρκετά προβλήματα στη φοίτηση των μαθητών και στις ανάγκες των οικογενειών τους.

Κατά τα 4 χρόνια λειτουργίας τους, το Υπουργείο παιδείας με υπουργικές αποφάσεις, τροποποίησε διατάξεις ώστε να υπάρχει μεγαλύτερη ευελιξία στη λειτουργία τους: μείωση αριθμού μαθητών για την ίδρυση τμημάτων, ελαστικότητα για μη εργαζόμενους γονείς, διαφορετικός εκπαιδευτικός ΠΕ 70 για κάθε μέρα, κ.ά.

Με βάση τα ευρήματά μας θεωρούμε ότι επαληθεύονται σε μεγάλο βαθμό οι ερευνητικές μας υποθέσεις:

- η πλειονότητα των εκπαιδευτικών συμφωνούν με την ίδρυση των ΕΤΟΔΣ και την καθολική εφαρμογή τους σε όλα τα σχολεία. Η κατάργηση της πολυμορφίας των ολοήμερων σχολείων αποτελεί θετική εξέλιξη, αφού

πλέον η ολοήμερη εκπαίδευση παρέχεται ισότιμα σε όλους τους μαθητές.

- Δυστυχώς, όπως καταγράφεται και στην ερευνητική μας υπόθεση, δεν πραγματοποιούνται, σε μεγάλο βαθμό, οι στόχοι ίδρυσης και λειτουργίας των ΕΤΟΔΣ:
    - Η κόπωση των μαθητών του ολοημέρου οδηγεί τους γονείς στο να μην το επιλέγουν (ο αριθμός των φοιτούντων μαθητών σε ολοήμερα σχολεία συνεχώς μειώνεται)
    - Ο στόχος που είχε τεθεί για οικονομική ελάφρυνση των γονέων, οι οποίοι δεν θα χρειάζεται να καταφεύγουν στην ιδιωτική εκπαιδευτική αγορά (φροντιστήρια) για την καλλιέργεια δεξιοτήτων και την απόκτηση γνώσεων, καθώς και πιστοποίηση αυτών μέσω του σχολείου, μάλλον αποτελεί ουτοπία.
- Ναι μεν οι εκπαιδευτικοί ειδικοτήτων προσλαμβάνονται έγκαιρα, δεν καλύπτονται όμως όλες οι ειδικότητες, μειώνοντας την ελκυστικότητα του ολοημέρου.

Επίλογος

Σύμφωνα με τα παραπάνω φαίνεται ότι, παρ' όλες τις αδυναμίες και την κριτική που έχει ασκηθεί, το ολοήμερο σχολείο που λειτουργεί στην Ελλάδα αποτελεί μια αποτελεσματική απάντηση στις σύγχρονες κοινωνικές, ψυχολογικές και παιδαγωγικές απαιτήσεις κι ένα βήμα για ένα καλύτερο σχολείο.

Τα ΕΤΟΔΣ, ως νέος σχετικά θεσμός, καλούνται να καλύψουν τις ανάγκες των μαθητών και των οικογενειών τους. Πρέπει η πολιτεία να τα στηρίξει, βελτιώνοντας τις συνθήκες λειτουργίας τους: κτιριακές υποδομές, υλικοτεχνική υποστήριξη, σίτιση, κ.ά. Οι εκπαιδευτικοί από την πλευρά τους πρέπει να ανταποκριθούν στο ρόλο τους, μετατρέποντάς τα σε χώρους δημιουργίας και μάθησης και όχι σε τόπους ασφαλούς φύλαξης παιδιών. -

Παράρτημα

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ

Ερωτηματολόγιο Εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Η συμπλήρωση αυτού του ερωτηματολογίου δεν είναι υποχρεωτική και είναι ανώνυμο. Η συμβολή σας όμως είναι καθοριστική για την έρευνα που επιχειρείται.

Σας ευχαριστώ πολύ για τη συνεργασία!

Α. Φύλο: Άντρας ☐ Γυναίκα ☐

Β. Ηλικία: 30 και κάτω ☐ 30-40 ☐ 40-50 ☐ 50 και άνω ☐

Γ. Φέτος διδάσκετε στο ολοήμερο: ΝΑΙ ☐ ΟΧΙ ☐

Δ. Παλαιότερα διδάσκατε σε ολοήμερο: ΝΑΙ ☐ ΟΧΙ ☐

Δ1. ***Αν ΝΑΙ, τι τύπου ήταν αυτό το σχολείο***; ΚΛΑΣΙΚΟ ☐ ΕΑΕΠ ☐ ΕΝΙΑΙΟΥ ΤΥΠΟΥ ☐

Ε. Πόσα έτη υπηρεσίας έχετε; ☐

ΣΤ. Ειδικότητα: ☐

<u>Σύγκριση μορφών ολοημέρου</u>

		Δεν συμφωνώ	Συμφωνώ λίγο	Ούτε λίγο/ ούτε πολύ	Συμφωνώ πολύ	Συμφωνώ πάρα πολύ
Ο μαθητής φεύγει από το σχολείο κουρασμένος.	Κλασικό					
	ΕΑΕΠ					

	Νέου Τύπου					
Ο μαθητής έχει λιγότερο χρόνο για παιχνίδι.	Κλασικό					
	ΕΑΕΠ					
	Νέου Τύπου					
Ο μαθητής έχει περισσότερο χρόνο για γυμναστική, θεατρική αγωγή κ.ά.	Κλασικό					
	ΕΑΕΠ					
	Νέου Τύπου					
Ο μαθητής έχει περισσότερες ώρες για ξένες γλώσσες στο σχολείο	Κλασικό					
	ΕΑΕΠ					
	Νέου Τύπου					
Το σχολείο δεν έχει παιδαγωγικές δραστηριότητες.	Κλασικό					
	ΕΑΕΠ					
	Νέου Τύπου					
Το σχολείο έχει καλύτερο ωράριο λειτουργίας.	Κλασικό					
	ΕΑΕΠ					
	Νέου Τύπου					
Στο σχολείο υπάρχουν περισσότερες ειδικότητες εκπαιδευτικών.	Κλασικό					
	ΕΑΕΠ					
	Νέου Τύπου					
Περνάω περισσότερο χρόνο με τους μαθητές μου.	Κλασικό					
	ΕΑΕΠ					
	Νέου Τύπου					
	Κλασικό					

Η ώρα που σχολάει το παιδί με βρίσκει σύμφωνο.	ΕΑΕΠ					
	Νέου Τύπου					
Ο μαθητής ολοκληρώνει τις κατ' οίκον εργασίες στο σχολείο.	Κλασικό					
	ΕΑΕΠ					
	Νέου Τύπου					

Σημασία της ολοήμερης αγωγής

	Δεν συμφωνώ	Συμφωνώ λίγο	Ούτε λίγο/ ούτε πολύ	Συμφωνώ πολύ	Συμφωνώ πάρα πολύ
Οι μαθητές δεν τριγυρνούν στους δρόμους και προφυλάσσονται από διάφορους εξωτερικούς κινδύνους.					
Οι μαθητές παρακινούνται σε μια ουσιαστική αξιοποίηση του ελεύθερου τους χρόνου.					
Οι μαθητές μπορούν να μάθουν ευχάριστες ασχολίες (Hobby), και να καλλιεργήσουν τις κλίσεις τους.					
Οι μαθητές κοινωνικοποιούνται καλύτερα.					
Οι μαθητές μαθαίνουν να αντιμετωπίζουν και να λύνουν από κοινού προβλήματα.					
Ενισχύεται η δημοκρατική τους συμπεριφορά και η αυτονομία των μαθητών.					
Έχουν την δυνατότητα αναπτύξουν συμπεριφορές οι οποίες δεν είναι εύκολο να αποκτηθούν σε άλλα περιβάλλοντα.					

Βελτίωση της σχέσης ανάμεσα σε μαθητές και δασκάλους.					
Βελτίωση της επίδοσης των μαθητών.					
Αντιμετώπιση μαθησιακών δυσκολιών και ολοκλήρωση των κατ' οίκον εργασιών.					
Βελτίωση του τρόπου διδασκαλίας, των περιεχομένων μάθησης, της οργανωτικής μορφής του σχολείο.					
Αγωγή των μαθητών για μια συνειδητή συμπεριφορά ελεύθερου χρόνου στην παρούσα και μελλοντική φάση ζωής.					
Στήριξη και συμπλήρωση της οικογένειας σε θέματα αγωγής και φροντίδας.					
Στο ολοήμερο θα πρέπει να υπάρχουν οι απαραίτητες ειδικότητες, αλλά ο δάσκαλος να έχει την παιδαγωγική εποπτεία λειτουργίας σε όλη τη διάρκεια του προγράμματος					

Σε ένα σχολικό πρόγραμμα ολοήμερης σχολικής οργάνωσης τι θα προτιμούσατε;

(Επιλέξτε μία μόνο προτίμηση)

Ανεξάρτητη λειτουργία πρωινής και μεταμεσημβρινής ζώνης *(η μεταμεσημβρινή ζώνη να έχει υποχρεωτικό χαρακτήρα)*	
Ανεξάρτητη λειτουργία πρωινής και μεταμεσημβρινής ζώνης. *(η μεταμεσημβρινή ζώνη να λειτουργεί σε προαιρετική βάση)*	
Ενιαίο πρόγραμμα ολοήμερης λειτουργίας. *(εναλλαγή υποχρεωτικών και ελεύθερων δραστηριοτήτων*	

σε όλη την διάρκεια του σχολικού προγράμματος)	

Το ολοήμερο σχολείο σήμερα κατά τη γνώμη σας καλείται να καλύψει κυρίως :

(Επιλέξτε μία μόνο προτίμηση)

Παιδαγωγικές ανάγκες	
Κοινωνικές ανάγκες	
Και τα δύο	

Το ολοήμερο σχολείο και οι εκπαιδευτικοί :

(Επιλέξτε μία μόνο προτίμηση)

Στο ολοήμερο σχολείο θα πρέπει να καλύπτονται όλες οι ανάγκες μόνο από δασκάλους (ΠΕ 70)	
Στο ολοήμερο σχολείο θα πρέπει να απασχολούνται και ειδικότητες (π.χ. στη ξένη γλώσσα, στη γυμναστική, στην αισθητική αγωγή, κοινωνικοί λειτουργοί κ.ά.)	

Η ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ Δ.Ο.Ε.:

Αθήνα 31/05/2016

Συναδέλφισσες, συνάδελφοι

Το Δ.Σ. της Δ.Ο.Ε. από την πρώτη στιγμή που είδαν το φως της δημοσιότητας, η Υπουργική Απόφαση για τον «Ενιαίο Τύπο Ολοήμερου Σχολείου» καθώς και οι ρυθμίσεις για τον ελάχιστο απαιτούμενο αριθμό νηπίων για τη λειτουργία τμήματος νηπιαγωγείου, ανέδειξε τον αντιεκπαιδευτικό χαρακτήρα των ρυθμίσεων που ως μοναδικό σκοπό έχουν την εξοικονόμηση με κάθε τρόπο εκπαιδευτικού προσωπικού έτσι ώστε να καλυφθούν οι τεράστιες ανάγκες της εκπαίδευσης σε εκπαιδευτικούς με την, όσο το δυνατό, μικρότερη δαπάνη για προσλήψεις αναπληρωτών.

Οι κινητοποιήσεις που έχουν πραγματοποιηθεί μέχρι σήμερα, η ανάδειξη του ζητήματος από τα μέλη του Δ.Σ. της Δ.Ο.Ε. στα Μ.Μ.Ε., οι επιστολές που τις επόμενες ημέρες θα μοιραστούν στους γονείς των μαθητών μας καθώς και το συλλαλητήριο του Σαββάτου 4-6-2016 και η απεργιακή κινητοποίηση με την πορεία διαμαρτυρίας την Τετάρτη 8-6-2016, έχουν ως στόχο τη διαρκή και έντονη ανάδειξη του ζητήματος στην κοινωνία για τη δημιουργία του ρεύματος αντίδρασης που θα οδηγήσει στην απόσυρση των απαράδεκτων ρυθμίσεων.

Οι εγκύκλιοι του Υπουργείου ξεπερνούν κάθε λογική. Για την εγγραφή των παιδιών στο ολοήμερο τμήμα για τα 6/θέσια και άνω Δημοτικά είναι απαραίτητη προϋπόθεση οι γονείς να είναι εργαζόμενοι ή να έχουν κάρτα ανεργίας ή να ανήκουν σε ευπαθείς ομάδες. Για τα Δημοτικά σχολεία που λειτουργούν ως 4/θέσια και 5/θέσια δεν είναι απαραίτητη προϋπόθεση, ενώ για τα ολοήμερα τμήματα των Νηπιαγωγείων, τα οποία είναι σχεδόν όλα διθέσια, είναι απαραίτητη προϋπόθεση. Ας μας εξηγήσει κάποιος σε ποια αλλοπρόσαλλη λογική βασίζεται αυτός ο διαχωρισμός.

Οι εγκύκλιοι σχετικά με τις διαδικασίες και τις προϋποθέσεις εγγραφής μαθητών στα Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία και Νηπιαγωγεία που απέστειλε το Υπουργείο Παιδείας στα σχολεία, καθιστούν σαφείς τις προθέσεις της πολιτικής ηγεσίας του ΥΠ.Π.Ε.Θ. για πλήρη εφαρμογή των ρυθμίσεων με στόχο την «απόλυση» περισσότερων από 6.000 αναπληρωτών την επόμενη σχολική χρονιά.

Ο αγώνας για την ανατροπή των μέτρων αυτών δεν σταματάει. Στο πλαίσιο αυτό, είναι πολύ σημαντικό να αναδείξουμε το γεγονός του αποκλεισμού χιλιάδων μαθητών και νηπίων από τις δομές του Ολοήμερου σχολείου, στερώντας από την πολιτική ηγεσία του ΥΠ.Π.Ε.Θ. τη δυνατότητα της εξαπάτησης της κοινωνίας με τις παραπλανητικές διακηρύξεις της.

Τις επόμενες ημέρες θα πραγματοποιηθούν οι εγγραφές στα Δημοτικά σχολεία και Νηπιαγωγεία. Το Δ.Σ. της Δ.Ο.Ε. θεωρεί ότι έχει μεγάλη σημασία να δοθεί η δυνατότητα σε όλους τους γονείς που επιθυμούν να φοιτήσουν τα παιδιά τους είτε στην πρωινή ζώνη είτε

στο ολοήμερο (Δημοτικό και Νηπιαγωγείο) να καταθέσουν αιτήσεις ανεξάρτητα αν πληρούν τις τυπικές προϋποθέσεις που προβλέπει η Υ.Α. αλλά και η νέα εγκύκλιος. Θα αποδείξουν περίτρανα το μέγεθος του αποκλεισμού από τις δομές του ολοήμερου σχολείου και της στέρησης μορφωτικών δικαιωμάτων από τους μαθητές, που αποτελούν τον πυρήνα των αντιεκπαιδευτικών ρυθμίσεων του Υπουργείου.

Η παραλαβή δηλώσεων από όλους τους ενδιαφερόμενους, δε βάζει σε πειθαρχικό κίνδυνο τους εκπαιδευτικούς που διενεργούν τις εγγραφές. Δεν αποτελεί παραβίαση της υπουργικής απόφασης και της εγκυκλίου.

Οι αιτήσεις θα δείξουν το μέτρο των κοινωνικών αναγκών που επιχειρείται να περικοπούν και θα αποτελέσουν διεκδικητικό όπλο στα χέρια του εκπαιδευτικού κινήματος για το σπάσιμο των αποκλεισμών, τη φοίτηση όλων των παιδιών στις εκπαιδευτικές δομές, το μπλοκάρισμα των υπεραριθμιών, των απολύσεων και των μετακινήσεων.

Επειδή όμως η «εκπαιδευτική» πολιτική της κυβέρνησης έχει ήδη χαραχτεί με γνώμονα τις επιταγές των μνημονίων και των δεικτών του ΟΟΣΑ, οι εκπαιδευτικοί αναδεικνύοντας την παιδαγωγική αναγκαιότητα στήριξης και διεύρυνσης του Ολοήμερου σχολείου απαιτούμε την απόσυρση όλων των ρυθμίσεων που το διαλύουν με μοναδικό σκοπό την καταδίκη χιλιάδων αναπληρωτών εκπαιδευτικών σε ανεργία.

ΓΡΑΦΗΜΑΤΑ

Γράφημα 1: Συχνότητα φύλου

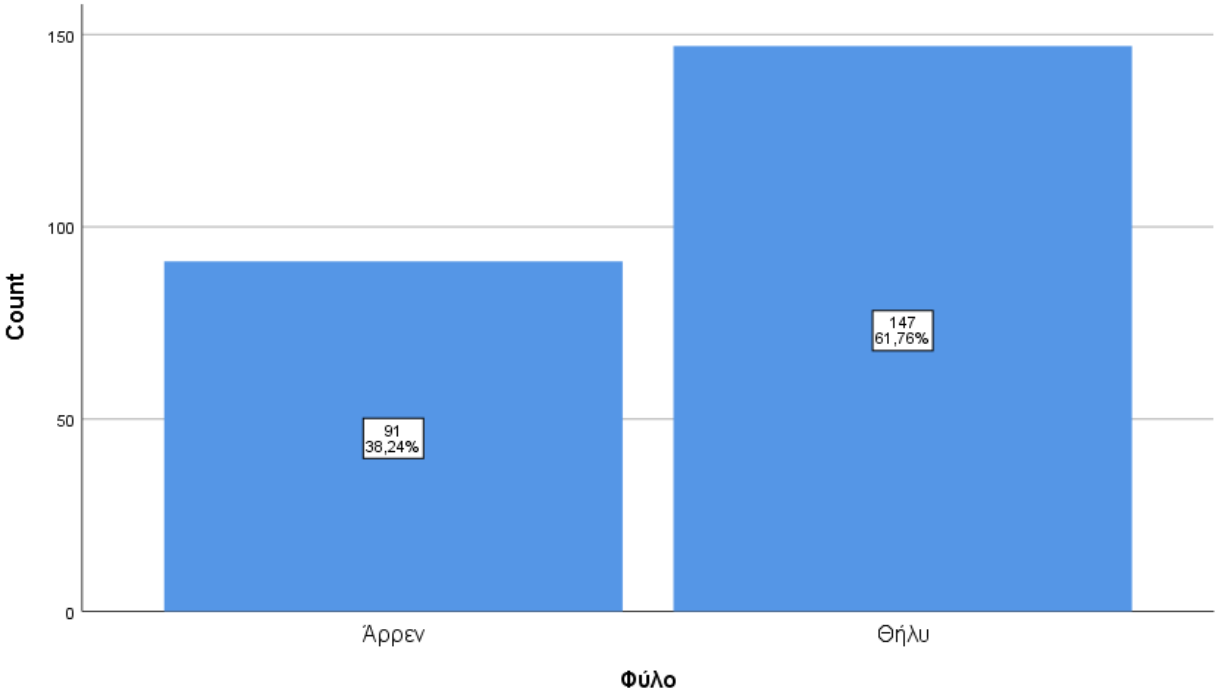

Γράφημα 2: Συχνότητα ηλικιακής ομάδας

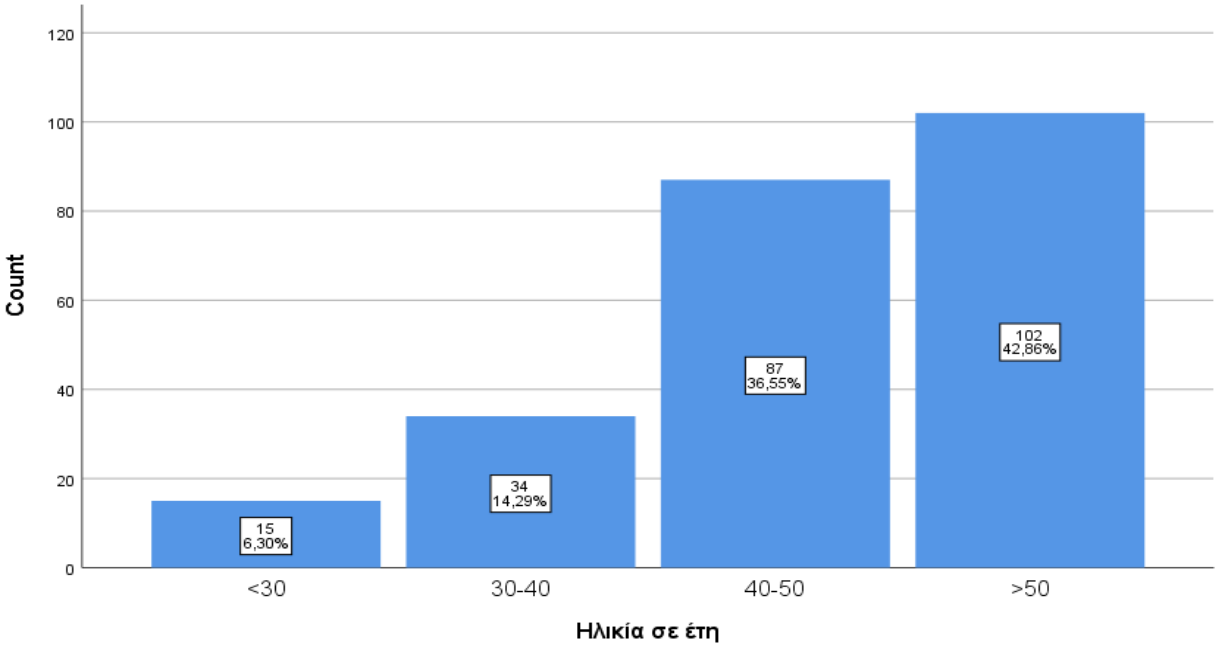

Γράφημα 3: Συχνότητα φετινής διδασκαλίας σε ολοήμερο

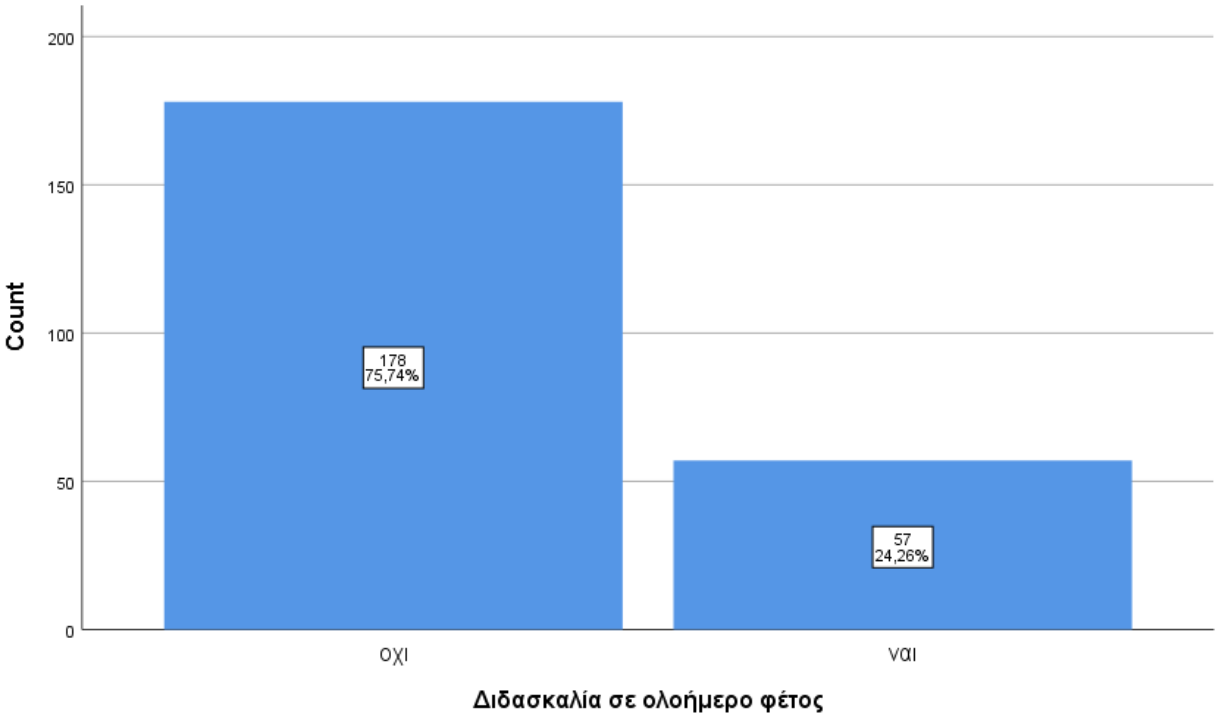

Γράφημα 4: Συχνότητα παλαιότερης διδασκαλίας σε ολοήμερο

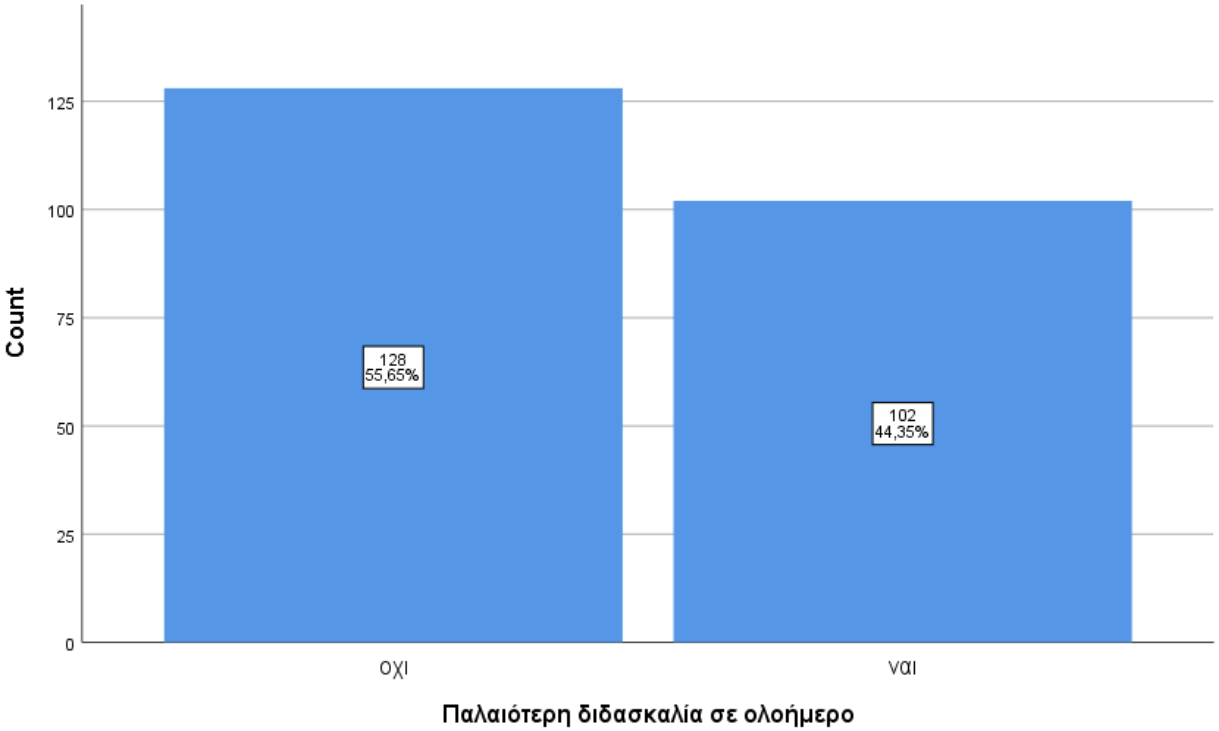

Γράφημα 5: Συχνότητα τύπου σχολείου

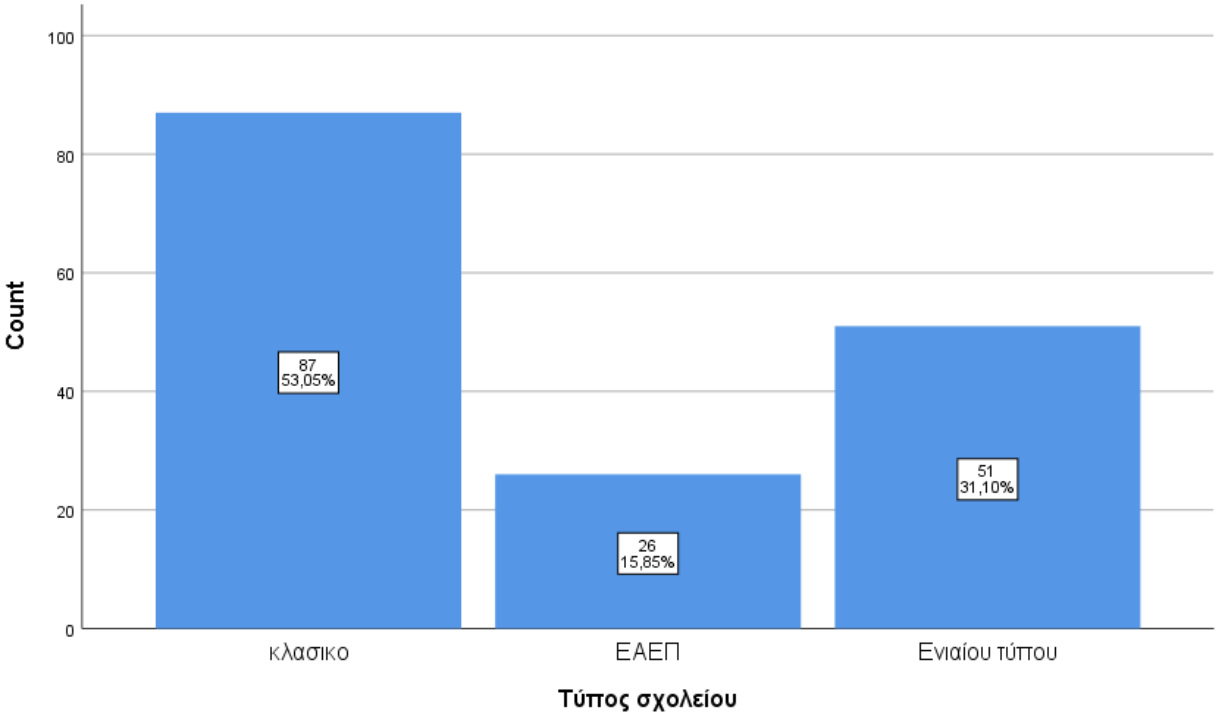

Γράφημα 6: Συχνότητα ετών υπηρεσίας

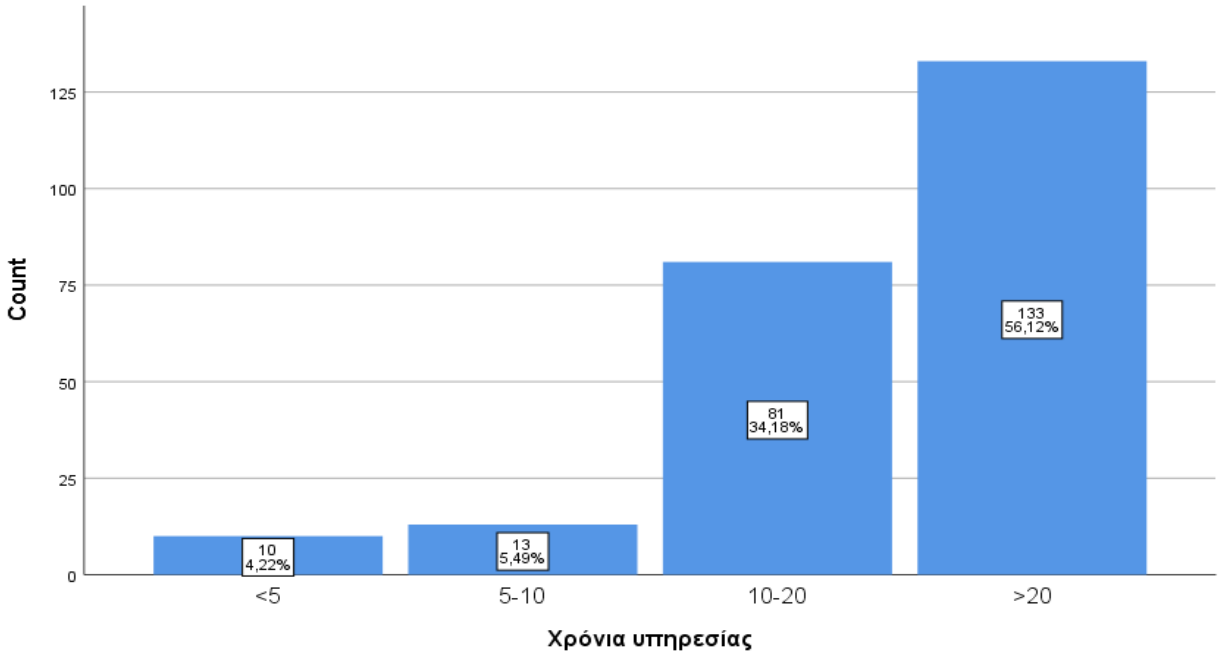

Γράφημα 7: Συχνότητα τύπου ειδικότητας

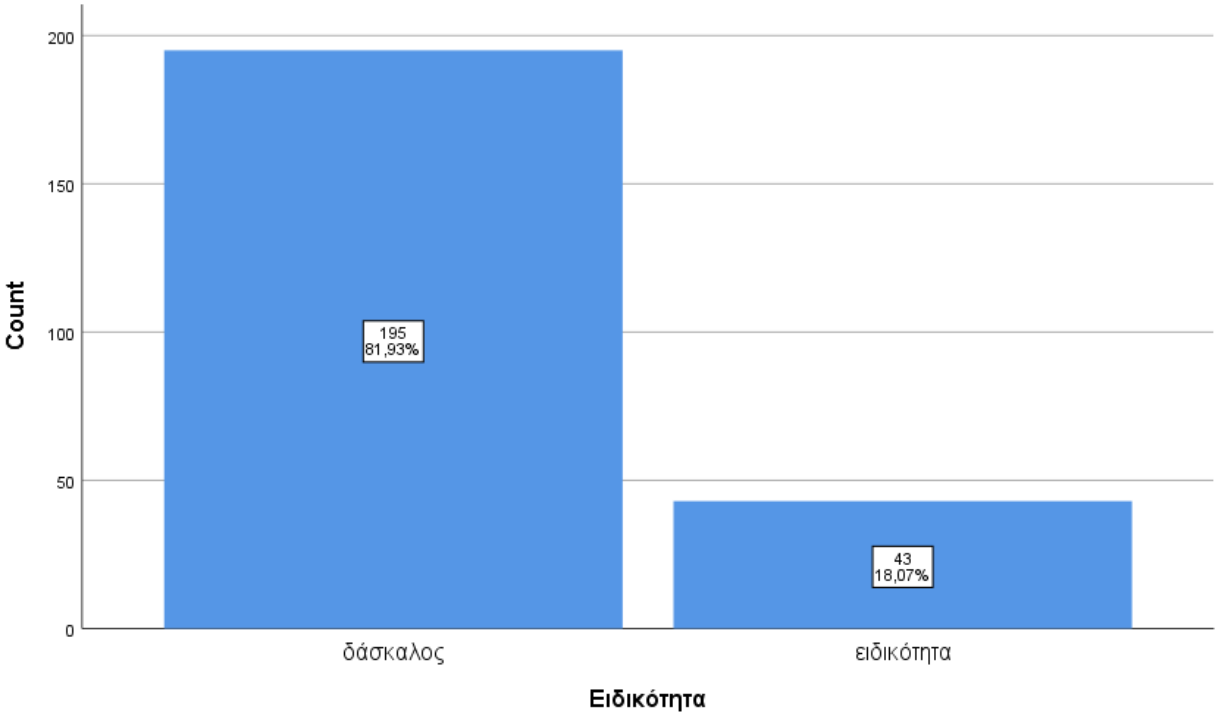

Γράφημα 8: Συχνότητα μορφωτικού επιπέδου

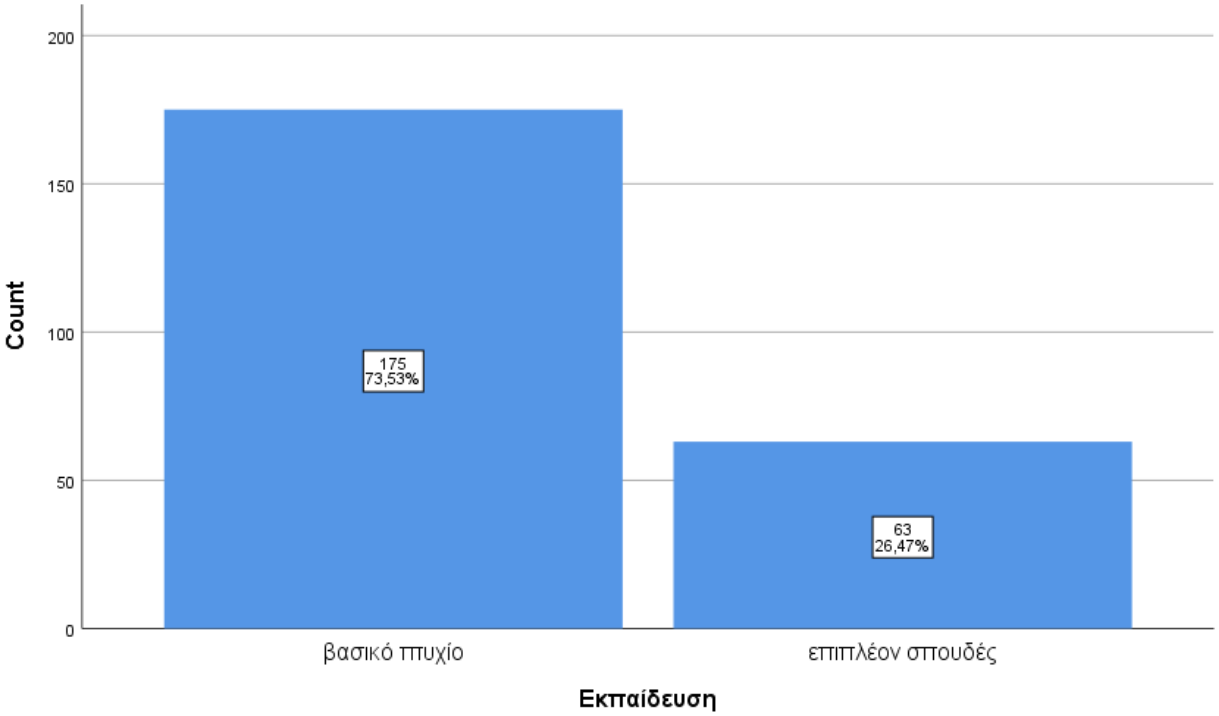

ΑΝΑΛΥΣΗ SPSS

Πίνακας 1: Σύγκριση μορφών ολοήμερου σχολείου

Σύγκριση μορφών ολοήμερου σχολείου	Μέση τιμή (mean)	Τυπική απόκλιση (st.deviation)
Φεύγει κουρασμένος		
Κλασικό	1.88	1.16
ΕΑΕΠ	2.42	1.25
Ενιαίου τύπου	1.93	1.18
Λιγότερο παιχνίδι		
Κλασικό	1.94	1.25
ΕΑΕΠ	2.33	1.25
Ενιαίου τύπου	2.03	1.24
Περισσότερο χρόνο για κίνηση		
Κλασικό	2.10	1.14
ΕΑΕΠ	2.39	1.11
Ενιαίου τύπου	2.34	1.14
Περισσότερες ξένες γλώσσες		
Κλασικό	1.78	1.14
ΕΑΕΠ	2.13	1.17
Ενιαίου τύπου	2.30	4.19
Δεν έχει παιδαγωγικές δραστηριότητες		
Κλασικό	1.09	1.14
ΕΑΕΠ	1.14	1.20
Ενιαίου τύπου	1.06	1.18
Καλύτερο ωράριο λειτουργίας		
Κλασικό	2.25	1.84
ΕΑΕΠ	1.70	1.16
Ενιαίου τύπου	2.56	2.35
Περισσότερες ειδικότητες εκπαιδευτικών		
Κλασικό	2.19	1.18

ΕΑΕΠ	2.71	1.17
Ενιαίου τύπου	2.60	1.77
Περισσότερο χρόνο με τους μαθητές		
Κλασικό	2.23	1.24
ΕΑΕΠ	1.98	1.17
Ενιαίου τύπου	2.29	1.12
Συμφωνία με ώρα που σχολάει		
Κλασικό	2.40	1.17
ΕΑΕΠ	1.80	1.28
Ενιαίου τύπου	2.57	1.23
Ολοκλήρωση εργασιών κατ' οίκον		
Κλασικό	2.41	1.24
ΕΑΕΠ	2.28	1.12
Ενιαίου τύπου	2.41	1.10

Πίνακας 2: Σημασία της ολοήμερης αγωγής

Σημασία της ολοήμερης αγωγής	**Μέση τιμή (mean)**	**Τυπική απόκλιση (st.deviation)**
Δεν γυρνούν στους δρόμους	2.22	1.26
Αξιοποίηση ελεύθερου χρόνου	2.31	1.05
Μαθαίνουν ευχάριστες ασχολίες	2.52	1.03
Κοινωνικοποιούνται καλύτερα	2.71	0.97
Μαθαίνουν να λύνουν από κοινού προβλήματα	2.48	0.99
Ενισχύεται η δημοκρατική συμπεριφορά	2.38	1.09
Ανάπτυξη συμπεριφορών	2.16	1.06
Βελτίωση των σχέσεων	2.37	1.00
Βελτίωση της επίδοσης	2.48	1.19
Αντιμετώπιση μαθησιακών δυσκολιών	2.42	1.03
Βελτίωση τρόπου διδασκαλίας	1.97	1.10
Αγωγή ελεύθερου χρόνου	2.18	1.06
Στήριξη οικογένειας	2.26	1.08
Παιδαγωγική εποπτεία	2.85	1.15

Πίνακας 3: Συσχέτιση του δημογραφικού χαρακτηριστικού «φύλο» με τις ερωτήσεις που αφορούν στην σύγκριση των 3 μορφών του ολοήμερου

	Φύλο	**N**	**Μέση τιμή (mean)**	**Τυπική απόκλιση (st.deviation)**	***P-value***
φεύγει κουρασμένος κλασικό	**Άντρας**	83	1.82	1.22	0.533
	Γυναίκα	138	1.92	1.13	
	Άντρας	83	2.41	1.20	0.890

φεύγει κουρασμένος ΕΑΕΠ	**Γυναίκα**	136	2.43	1.28	
φεύγει κουρασμένος Ενιαίου τύπου	**Άντρας**	88	1.77	1.23	0.111
	Γυναίκα	142	2.03	1.14	
λιγότερο παιχνίδι κλασικό	**Άντρας**	82	1.87	1.31	0.521
	Γυναίκα	136	1.98	1.21	
λιγότερο παιχνίδι ΕΑΕΠ	**Άντρας**	82	2.22	1.25	0.316
	Γυναίκα	134	2.40	1.25	
λιγότερο παιχνίδι Ενιαίου τύπου	**Άντρας**	88	2.02	1.28	0.971
	Γυναίκα	139	2.03	1.22	
περισσότερο χρόνο για κίνηση κλασικό	**Άντρας**	83	2.08	1.16	0.846
	Γυναίκα	139	2.12	1.12	
περισσότερο χρόνο για κίνηση ΕΑΕΠ	**Άντρας**	83	2.45	1.15	0.594
	Γυναίκα	135	2.36	1.09	
	Άντρας	89	2.27	1.14	0.473

περισσότερο χρόνο για κίνηση	**Γυναίκα**	142	2.38	1.14	
Ενιαίου τύπου περισσότερες ξένες γλώσσες κλασικό	**Άντρας**	81	1.86	1.05	0.378
	Γυναίκα	137	1.72	1.20	
περισσότερες ξένες γλώσσες ΕΑΕΠ	**Άντρας**	82	2.16	1.17	0.803
	Γυναίκα	136	2.12	1.17	
περισσότερες ξένες γλώσσες Ενιαίου τύπου	**Άντρας**	88	2.00	1.17	0.394
	Γυναίκα	142	2.49	5.26	
δεν έχει παιδαγωγικές δραστηριότητες κλασικό	**Άντρας**	83	1.05	1.19	0.674
	Γυναίκα	139	1.12	1.12	
δεν έχει παιδαγωγικές δραστηριότητες ΕΑΕΠ	**Άντρας**	83	0.96	1.15	0.094
	Γυναίκα	136	1.24	1.21	
δεν έχει παιδαγωγικές δραστηριότητες Ενιαίου τύπου	**Άντρας**	89	0.94	1.22	0.254
	Γυναίκα	143	1.13	1.16	
	Άντρας	83	2.08	1.06	0.291

καλύτερο ωράριο λειτουργίας κλασικό	**Γυναίκα**	138	2.36	2.18	
καλύτερο ωράριο λειτουργίας ΕΑΕΠ	**Άντρας**	83	1.66	1.25	0.715
	Γυναίκα	133	1.72	1.10	
καλύτερο ωράριο λειτουργίας Ενιαίου τύπου	**Άντρας**	87	2.72	3.56	0.413
	Γυναίκα	143	2.46	1.12	
περισσότερες ειδικότητες κλασικό	**Άντρας**	83	2.17	1.28	0.836
	Γυναίκα	138	2.20	1.13	
περισσότερες ειδικότητες ΕΑΕΠ	**Άντρας**	83	2.76	1.21	0.623
	Γυναίκα	137	2.68	1.15	
περισσότερες ειδικότητες Ενιαίου τύπου	**Άντρας**	89	2.80	2.45	0.186
	Γυναίκα	143	2.48	1.14	
περισσότερο χρόνο με τους μαθητές κλασικό	**Άντρας**	83	2.33	1.11	0.399
	Γυναίκα	139	2.18	1.32	
	Άντρας	83	2.08	1.13	0.308

περισσότερο χρόνο με τους μαθητές ΕΑΕΠ	**Γυναίκα**	133	1.92	1.19	
περισσότερο χρόνο με τους μαθητές Ενιαίου τύπου	**Άντρας**	89	2.34	0.99	0.637
	Γυναίκα	143	2.27	1.19	
συμφωνία με ώρα που σχολάει κλασικό	**Άντρας**	82	2.38	1.12	0.852
	Γυναίκα	137	2.41	1.21	
συμφωνία με ώρα που σχολάει ΕΑΕΠ	**Άντρας**	83	1.89	1.27	0.385
	Γυναίκα	132	1.73	1.30	
συμφωνία με ώρα που σχολάει Ενιαίου τύπου	**Άντρας**	90	2.72	1.23	0.143
	Γυναίκα	142	2.48	1.23	
ολοκλήρωση κατ' οίκον κλασικό	**Άντρας**	83	2.36	1.25	0.672
	Γυναίκα	138	2.43	1.24	
ολοκλήρωση κατ' οίκον ΕΑΕΠ	**Άντρας**	82	2.37	1.18	0.369
	Γυναίκα	134	2.22	1.09	

ολοκλήρωση κατ' οίκον Ενιαίου τύπου	**Άντρας**	88	2.47	1.15	0.554
	Γυναίκα	143	2.38	1.07	

Πίνακας 4: Συσχέτιση του δημογραφικού χαρακτηριστικού «φύλο» με τις ερωτήσεις που αφορούν στην σημασία της ολοήμερης αγωγής

	Φύλο	**N**	**Μέση τιμή (mean)**	**Τυπική απόκλιση (st.deviation)**	***P-value***
Δεν γυρνούν στους δρόμους	**Άντρας**	91	2.30	1.23	0.487
	Γυναίκα	145	2.18	1.28	
Αξιοποίηση ελεύθερου χρόνου	**Άντρας**	91	2.32	1.03	0.941
	Γυναίκα	146	2.31	1.06	
Μαθαίνουν ευχάριστες ασχολίες	**Άντρας**	91	2.54	1.03	0.799
	Γυναίκα	147	2.50	1.04	
Κοινωνικοποιούνται καλύτερα	**Άντρας**	91	2.79	0.93	0.336
	Γυναίκα	147	2.67	1.00	
Μαθαίνουν να λύνουν από κοινού προβλήματα	**Άντρας**	91	2.48	0.90	0.956
	Γυναίκα	147	2.48	1.05	

Ενισχύεται η δημοκρατική συμπεριφορά	**Άντρας**	91	2.40	1.03	0.823
	Γυναίκα	146	2.36	1.12	
Ανάπτυξη συμπεριφορών	**Άντρας**	91	2.22	0.95	0.496
	Γυναίκα	146	2.12	1.12	
Βελτίωση των σχέσεων	**Άντρας**	91	2.51	0.90	0.104
	Γυναίκα	146	2.29	1.06	
Βελτίωση της επίδοσης	**Άντρας**	91	2.70	1.46	**0.024**
	Γυναίκα	147	2.35	0.96	
Αντιμετώπιση μαθησιακών δυσκολιών	**Άντρας**	91	2.57	0.93	0.066
	Γυναίκα	147	2.32	1.07	
Βελτίωση τρόπου διδασκαλίας	**Άντρας**	91	2.14	1.03	0.056
	Γυναίκα	146	1.86	1.13	
Αγωγή ελεύθερου χρόνου	**Άντρας**	90	2.28	0.92	0.256
	Γυναίκα	146	2.12	1.13	
Στήριξη οικογένειας	**Άντρας**	91	2.42	0.99	0.086
	Γυναίκα	147	2.17	1.13	
Παιδαγωγική εποπτεία	**Άντρας**	91	2.89	1.21	0.697
	Γυναίκα	147	2.83	1.13	

Πίνακας 5: Συσχέτιση του δημογραφικού χαρακτηριστικού «ηλικία» με τις ερωτήσεις που αφορούν στην σύγκριση των 3 μορφών του ολοήμερου

	Ηλικία σε έτη	**N**	**Μέση τιμή (mean)**	**Τυπική απόκλιση (st.deviation)**	***P-value***
φεύγει κουρασμένος κλασικό	**<40**	47	1.64	1.22	0.258
	40-50	82	1.98	1.15	
	>50	92	1.92	1.13	
φεύγει κουρασμένος ΕΑΕΠ	**<40**	48	2.33	1.31	0.679
	40-50	81	2.38	1.25	
	>50	90	2.51	1.22	
φεύγει κουρασμένος Ενιαίου τύπου	**<40**	49	1.90	1.23	0.506
	40-50	84	2.05	1.14	
	>50	97	1.85	1.19	
λιγότερο παιχνίδι κλασικό	**<40**	46	1.76	1.29	0.177
	40-50	81	2.14	1.20	

	>50	91	1.85	1.26	
λιγότερο παιχνίδι ΕΑΕΠ	**<40**	47	2.38	1.28	0.284
	40-50	81	2.47	1.22	
	>50	88	2.17	1.26	
λιγότερο παιχνίδι Ενιαίου τύπου	**<40**	47	2.04	1.27	0.405
	40-50	84	2.15	1.18	
	>50	96	1.91	1.27	
περισσότερο χρόνο για κίνηση κλασικό	**<40**	48	2.23	1.13	0.534
	40-50	82	2.13	1.12	
	>50	92	2.01	1.15	
περισσότερο χρόνο για κίνηση ΕΑΕΠ	**<40**	48	2.19	1.07	0.345
	40-50	80	2.45	1.14	
	>50	90	2.46	1.11	
περισσότερο χρόνο για κίνηση Ενιαίου τύπου	**<40**	49	2.47	1.06	0.650
	40-50	84	2.29	1.20	
	>50	98	2.32	1.13	

περισσότερες ξένες γλώσσες κλασικό	**<40**	46	1.85	1.26	0.249
	40-50	82	1.61	1.10	
	>50	90	1.89	1.12	
περισσότερες ξένες γλώσσες ΕΑΕΠ	**<40**	48	1.98	1.06	0.324
	40-50	81	2.07	1.23	
	>50	89	2.27	1.16	
περισσότερες ξένες γλώσσες Ενιαίου τύπου	**<40**	49	2.06	1.05	0.407
	40-50	84	1.94	1.26	
	>50	97	2.73	6.30	
δεν έχει παιδαγωγικές δραστηριότητες κλασικό	**<40**	48	1.04	1.11	0.725
	40-50	82	1.17	1.18	
	>50	92	1.04	1.13	
δεν έχει παιδαγωγικές δραστηριότητες ΕΑΕΠ	**<40**	48	1.06	1.16	0.866
	40-50	81	1.14	1.22	
	>50	90	1.18	1.21	
δεν έχει παιδαγωγικές	**<40**	49	1.00	1.06	0.702

δραστηριότητες	**40-50**	84	1.14	1.26	
Ενιαίου τύπου	**>50**	99	1.01	1.17	
καλύτερο ωράριο λειτουργίας κλασικό	**<40**	46	2.61	3.33	0.215
	40-50	83	2.30	1.21	
	>50	92	2.03	1.14	
καλύτερο ωράριο λειτουργίας ΕΑΕΠ	**<40**	46	1.63	1.16	0.402
	40-50	80	1.84	1.17	
	>50	90	1.61	1.14	
καλύτερο ωράριο λειτουργίας Ενιαίου τύπου	**<40**	49	2.22	1.18	0.180
	40-50	84	2.93	3.60	
	>50	97	2.41	1.07	
περισσότερες ειδικότητες κλασικό	**<40**	47	2.30	1.18	0.761
	40-50	82	2.18	1.18	
	>50	92	2.14	1.20	
περισσότερες ειδικότητες ΕΑΕΠ	**<40**	48	2.58	1.25	0.625
	40-50	81	2.79	1.16	

	>50	91	2.70	1.14	
περισσότερες ειδικότητες Ενιαίου τύπου	**<40**	49	3.06	3.15	0.122
	40-50	84	2.50	1.15	
	>50	99	2.46	1.11	
περισσότερο χρόνο με τους μαθητές κλασικό	**<40**	47	2.15	1.29	0.741
	40-50	83	2.31	1.33	
	>50	92	2.21	1.13	
περισσότερο χρόνο με τους μαθητές ΕΑΕΠ	**<40**	47	2.15	1.25	0.539
	40-50	80	1.93	1.24	
	>50	89	1.94	1.06	
περισσότερο χρόνο με τους μαθητές Ενιαίου τύπου	**<40**	49	2.31	1.25	0.845
	40-50	84	2.24	1.19	
	>50	99	2.33	0.99	
συμφωνία με ώρα που σχολάει κλασικό	**<40**	45	2.31	1.26	0.850
	40-50	83	2.43	1.25	
	>50	91	2.41	1.06	

συμφωνία με ώρα που σχολάει ΕΑΕΠ	**<40**	45	1.78	1.24	0.995
	40-50	80	1.80	1.32	
	>50	90	1.80	1.29	
συμφωνία με ώρα που σχολάει Ενιαίου τύπου	**<40**	48	2.33	1.21	0.070
	40-50	84	2.46	1.24	
	>50	100	2.78	1.22	
ολοκλήρωση κατ' οίκον κλασικό	**<40**	47	2.36	1.03	0.485
	40-50	82	2.54	1.27	
	>50	92	2.32	1.32	
ολοκλήρωση κατ' οίκον ΕΑΕΠ	**<40**	47	2.60	0.85	0.065
	40-50	80	2.26	1.15	
	>50	89	2.12	1.20	
ολοκλήρωση κατ' οίκον Ενιαίου τύπου	**<40**	48	2.67	0.83	0.121
	40-50	85	2.26	1.10	
	>50	98	2.42	1.19	

Πίνακας 6: Συσχέτιση του δημογραφικού χαρακτηριστικού «ηλικία» με τις ερωτήσεις που αφορούν στην σημασία της ολοήμερης αγωγής

	Ηλικία σε έτη	**N**	**Μέση τιμή (mean)**	**Τυπική απόκλιση (st.deviation)**	***P-value***
Δεν γυρνούν στους δρόμους	**<40**	48	2.65	0.96	**0.034**
	40-50	87	2.13	1.33	
	>50	101	2.11	1.30	
Αξιοποίηση ελεύθερου χρόνου	**<40**	48	2.52	1.01	0.174
	40-50	87	2.17	1.14	
	>50	102	2.33	0.97	
Μαθαίνουν ευχάριστες ασχολίες	**<40**	49	2.67	1.03	0.104
	40-50	87	2.33	1.16	
	>50	102	2.60	0.89	
Κοινωνικοποιούνται καλύτερα	**<40**	49	2.78	0.92	0.372
	40-50	87	2.60	1.09	
	>50	102	2.78	0.88	

Μαθαίνουν να λύνουν από κοινού προβλήματα	**<40**	49	2.51	0.94	0.662
	40-50	87	2.40	1.12	
	>50	102	2.53	0.91	
Ενισχύεται η δημοκρατική συμπεριφορά	**<40**	48	2.52	0.95	0.087
	40-50	87	2.17	1.23	
	>50	102	2.48	0.99	
Ανάπτυξη συμπεριφορών	**<40**	49	2.35	1.01	**0.026**
	40-50	87	1.92	1.18	
	>50	101	2.28	0.93	
Βελτίωση των σχέσεων	**<40**	48	2.52	0.99	0.085
	40-50	87	2.18	1.07	
	>50	102	2.46	0.93	
Βελτίωση της επίδοσης	**<40**	49	2.53	0.92	0.063
	40-50	87	2.25	1.03	
	>50	102	2.66	1.40	
Αντιμετώπιση μαθησιακών δυσκολιών	**<40**	49	2.53	0.98	0.324
	40-50	87	2.29	1.09	

	>50	102	2.47	0.99	
Βελτίωση τρόπου διδασκαλίας	**<40**	48	2.33	1.12	**0.031**
	40-50	87	1.83	1.16	
	>50	102	1.92	1.00	
Αγωγή ελεύθερου χρόνου	**<40**	49	2.27	1.11	0.677
	40-50	86	2.10	1.18	
	>50	101	2.20	0.92	
Στήριξη οικογένειας	**<40**	49	2.43	1.00	0.075
	40-50	87	2.06	1.12	
	>50	102	2.36	1.06	
Παιδαγωγική εποπτεία	**<40**	49	2.65	1.22	0.159
	40-50	87	2.78	1.20	
	>50	102	3.01	1.08	

Πίνακας 7: Συσχέτιση του χαρακτηριστικού «φετινή διδασκαλία σε ολοήμερο» με τις ερωτήσεις που αφορούν στην σύγκριση των 3 μορφών του ολοήμερου

	Διδασκαλία φέτος σε ολοήμερο	**N**	**Μέση τιμή (mean)**	**Τυπική απόκλιση (st.deviation)**	***P-value***
φεύγει κουρασμένος κλασικό	**ΌΧΙ**	166	1.89	1.15	0.914
	ΝΑΙ	52	1.87	1.24	
φεύγει κουρασμένος ΕΑΕΠ	**ΌΧΙ**	164	2.43	1.22	0.908
	ΝΑΙ	52	2.40	1.35	
φεύγει κουρασμένος Ενιαίου τύπου	**ΌΧΙ**	172	1.91	1.17	0.704
	ΝΑΙ	56	1.98	1.23	
λιγότερο παιχνίδι κλασικό	**ΌΧΙ**	163	1.90	1.26	0.432
	ΝΑΙ	53	2.06	1.18	
λιγότερο παιχνίδι ΕΑΕΠ	**ΌΧΙ**	163	2.36	1.20	0.685

	ΝΑΙ	51	2.27	1.39	
λιγότερο παιχνίδι Ενιαίου τύπου	**ΟΧΙ**	170	2.04	1.21	0.830
	ΝΑΙ	55	2.00	1.32	
περισσότερο χρόνο για κίνηση κλασικό	**ΟΧΙ**	166	2.12	1.08	0.802
	ΝΑΙ	53	2.08	1.28	
περισσότερο χρόνο για κίνηση ΕΑΕΠ	**ΟΧΙ**	163	2.29	1.14	**0.017**
	ΝΑΙ	52	2.71	0.98	
περισσότερο χρόνο για κίνηση Ενιαίου τύπου	**ΟΧΙ**	173	2.28	1.12	0.129
	ΝΑΙ	55	2.55	1.18	
περισσότερες ξένες γλώσσες κλασικό	**ΟΧΙ**	163	1.69	1.12	**0.045**
	ΝΑΙ	52	2.06	1.16	
περισσότερες ξένες γλώσσες ΕΑΕΠ	**ΟΧΙ**	163	2.02	1.20	**0.013**
	ΝΑΙ	52	2.48	1.00	

περισσότερες ξένες γλώσσες Ενιαίου τύπου	**ΌΧΙ**	172	2.31	4.80	0.972
	ΝΑΙ	555	2.29	1.21	
δεν έχει παιδαγωγικές δραστηριότητες κλασικό	**ΌΧΙ**	166	1.08	1.14	0.636
	ΝΑΙ	53	1.17	1.17	
δεν έχει παιδαγωγικές δραστηριότητες ΕΑΕΠ	**ΌΧΙ**	164	1.15	1.23	0.889
	ΝΑΙ	52	1.17	1.12	
δεν έχει παιδαγωγικές δραστηριότητες Ενιαίου τύπου	**ΌΧΙ**	173	1.10	1.20	0.443
	ΝΑΙ	56	0.96	1.14	
καλύτερο ωράριο λειτουργίας κλασικό	**ΌΧΙ**	165	2.25	2.01	0.957
	ΝΑΙ	53	2.26	1.24	
καλύτερο ωράριο λειτουργίας ΕΑΕΠ	**ΌΧΙ**	161	1.66	1.10	0.309
	ΝΑΙ	52	1.85	1.30	

καλύτερο ωράριο λειτουργίας Ενιαίου τύπου	**ΌΧΙ**	17	2.39	1.10	**0.048**
	ΝΑΙ	156	3.11	4.35	
περισσότερες ειδικότητες κλασικό	**ΌΧΙ**	165	2.18	1.18	0.710
	ΝΑΙ	53	2.25	1.18	
περισσότερες ειδικότητες ΕΑΕΠ	**ΌΧΙ**	165	2.59	1.22	**0.004**
	ΝΑΙ	52	3.12	0.92	
περισσότερες ειδικότητες Ενιαίου τύπου	**ΌΧΙ**	173	2.60	1.93	0.878
	ΝΑΙ	56	2.64	1.12	
περισσότερο χρόνο με τους μαθητές κλασικό	**ΌΧΙ**	166	2.20	1.23	0.494
	ΝΑΙ	53	2.34	1.30	
περισσότερο χρόνο με τους μαθητές ΕΑΕΠ	**ΌΧΙ**	162	1.94	1.14	0.358
	ΝΑΙ	52	2.12	1.25	
περισσότερο χρόνο με τους μαθητές	**ΌΧΙ**	173	2.23	1.12	0.089

Ενιαίου τύπου	**ΝΑΙ**	56	2.52	1.11	
συμφωνία με ώρα που σχολάει κλασικό	**ΌΧΙ**	163	2.42	1.15	0.393
	ΝΑΙ	53	2.26	1.26	
συμφωνία με ώρα που σχολάει ΕΑΕΠ	**ΌΧΙ**	160	1.78	1.29	0.529
	ΝΑΙ	52	1.90	1.24	
συμφωνία με ώρα που σχολάει Ενιαίου τύπου	**ΌΧΙ**	173	2.53	1.27	0.499
	ΝΑΙ	56	2.66	1.15	
ολοκλήρωση κατ' οίκον κλασικό	**ΌΧΙ**	165	2.36	1.24	0.402
	ΝΑΙ	53	2.53	1.27	
ολοκλήρωση κατ' οίκον ΕΑΕΠ	**ΌΧΙ**	161	2.26	1.10	0.794
	ΝΑΙ	52	2.31	1.20	
ολοκλήρωση κατ' οίκον Ενιαίου τύπου	**ΌΧΙ**	172	2.35	1.08	0.155
	ΝΑΙ	56	2.59	1.14	

Πίνακας 8: Συσχέτιση του χαρακτηριστικού «φετινή διδασκαλία σε ολοήμερο» με τις ερωτήσεις που αφορούν στην σημασία της ολοήμερης αγωγής

	Διδασκαλία φέτος σε ολοήμερο	**N**	**Μέση τιμή (mean)**	**Τυπική απόκλιση (st.deviation)**	***P-value***
Δεν γυρνούν στους δρόμους	**ΌΧΙ**	176	2.17	1.26	0.136
	ΝΑΙ	57	2.46	1.24	
Αξιοποίηση ελεύθερου χρόνου	**ΌΧΙ**	177	2.27	1.01	0.100
	ΝΑΙ	57	2.53	1.12	
Μαθαίνουν ευχάριστες ασχολίες	**ΌΧΙ**	178	2.46	1.02	0.099
	ΝΑΙ	57	2.72	1.07	
Κοινωνικοποιούνται καλύτερα	**ΌΧΙ**	178	2.65	0.98	**0.030**
	ΝΑΙ	57	2.96	0.89	
Μαθαίνουν να λύνουν από κοινού προβλήματα	**ΌΧΙ**	178	2.42	0.98	0.082

	ΝΑΙ	57	2.68	1.00	
Ενισχύεται η δημοκρατική συμπεριφορά	**ΌΧΙ**	178	2.32	1.07	0.084
	ΝΑΙ	56	2.61	1.12	
Ανάπτυξη συμπεριφορών	**ΌΧΙ**	177	2.09	1.05	0.040
	ΝΑΙ	57	2.42	1.01	
Βελτίωση των σχέσεων	**ΌΧΙ**	178	2.33	0.98	0.139
	ΝΑΙ	56	2.55	1.06	
Βελτίωση της επίδοσης	**ΌΧΙ**	178	2.44	1.25	0.302
	ΝΑΙ	57	2.63	0.98	
Αντιμετώπιση μαθησιακών δυσκολιών	**ΌΧΙ**	178	2.31	1.00	**0.004**
	ΝΑΙ	57	2.75	1.02	
Βελτίωση τρόπου διδασκαλίας	**ΌΧΙ**	178	1.88	1.06	**0.012**
	ΝΑΙ	56	2.30	1.16	

Αγωγή ελεύθερου χρόνου	**ΌΧΙ**	176	2.15	1.07	0.353
	ΝΑΙ	57	2.30	1.03	
Στήριξη οικογένειας	**ΌΧΙ**	178	2.19	1.08	0.052
	ΝΑΙ	57	2.51	1.02	
Παιδαγωγική εποπτεία	**ΌΧΙ**	178	2.90	1.10	0.307
	ΝΑΙ	57	2.72	1.31	

Πίνακας 9: Συσχέτιση του χαρακτηριστικού «φετινή διδασκαλία σε ολοήμερο» με τις ερωτήσεις που αφορούν στην σύγκριση των 3 μορφών του ολοήμερου

	Παλαιότερη διδασκαλία ολοήμερο	**N**	**Μέση τιμή (mean)**	**Τυπική απόκλιση (st.deviation)**	***P-value***
φεύγει κουρασμένος κλασικό	**ΌΧΙ**	118	2.07	1.14	**0.009**

	ΝΑΙ	95	1.65	1.17	
φεύγει κουρασμένος ΕΑΕΠ	**ΌΧΙ**	117	2.66	1.15	**0.005**
	ΝΑΙ	94	2.18	1.31	
φεύγει κουρασμένος Ενιαίου τύπου	**ΌΧΙ**	124	2.12	1.11	**0.007**
	ΝΑΙ	98	1.69	1.24	
λιγότερο παιχνίδι κλασικό	**ΌΧΙ**	115	2.12	1.16	**0.008**
	ΝΑΙ	95	1.66	1.31	
λιγότερο παιχνίδι ΕΑΕΠ	**ΌΧΙ**	116	2.56	1.10	**0.003**
	ΝΑΙ	92	2.04	1.37	
λιγότερο παιχνίδι Ενιαίου τύπου	**ΌΧΙ**	122	2.23	1.07	**0.003**
	ΝΑΙ	97	1.73	1.39	
περισσότερο χρόνο για κίνηση κλασικό	**ΌΧΙ**	117	2.14	1.05	0.380
	ΝΑΙ	97	2.00	1.23	

περισσότερο χρόνο για κίνηση ΕΑΕΠ	**ΌΧΙ**	116	2.31	1.04	0.342
	ΝΑΙ	94	2.46	1.20	
περισσότερο χρόνο για κίνηση Ενιαίου τύπου	**ΌΧΙ**	123	2.36	1.03	0.756
	ΝΑΙ	100	2.31	1.25	
περισσότερες ξένες γλώσσες κλασικό	**ΌΧΙ**	115	1.77	1.12	0.975
	ΝΑΙ	95	1.78	1.18	
περισσότερες ξένες γλώσσες ΕΑΕΠ	**ΌΧΙ**	117	2.08	1.15	0.396
	ΝΑΙ	93	2.22	1.19	
περισσότερες ξένες γλώσσες Ενιαίου τύπου	**ΌΧΙ**	124	2.44	5.62	0.640
	ΝΑΙ	98	2.17	1.16	
δεν έχει παιδαγωγικές δραστηριότητες κλασικό	**ΌΧΙ**	118	1.09	1.17	0.897
	ΝΑΙ	96	1.07	1.11	

δεν έχει παιδαγωγικές δραστηριότητες ΕΑΕΠ	**ΌΧΙ**	117	1.11	1.20	0.771
	ΝΑΙ	94	1.16	1.20	
δεν έχει παιδαγωγικές δραστηριότητες Ενιαίου τύπου	**ΌΧΙ**	124	1.00	1.14	0.489
	ΝΑΙ	100	1.11	1.23	
καλύτερο ωράριο λειτουργίας κλασικό	**ΌΧΙ**	117	2.34	2.26	0.549
	ΝΑΙ	96	2.19	1.22	
καλύτερο ωράριο λειτουργίας ΕΑΕΠ	**ΌΧΙ**	114	1.74	1.12	0.540
	ΝΑΙ	94	1.64	1.19	
καλύτερο ωράριο λειτουργίας Ενιαίου τύπου	**ΌΧΙ**	122	2.40	1.09	0.194
	ΝΑΙ	100	2.82	3.33	
περισσότερες ειδικότητες κλασικό	**ΌΧΙ**	117	2.29	1.18	0.144
	ΝΑΙ	96	2.05	1.18	

περισσότερες ειδικότητες ΕΑΕΠ	**ΌΧΙ**	117	2.72	1.16	0.886
	ΝΑΙ	95	2.69	1.19	
περισσότερες ειδικότητες Ενιαίου τύπου	**ΌΧΙ**	124	2.80	2.11	0.074
	ΝΑΙ	100	2.37	1.24	
περισσότερο χρόνο με τους μαθητές κλασικό	**ΌΧΙ**	118	2.29	1.21	0.513
	ΝΑΙ	96	2.18	1.26	
περισσότερο χρόνο με τους μαθητές ΕΑΕΠ	**ΌΧΙ**	115	2.11	1.14	0.057
	ΝΑΙ	93	1.81	1.16	
περισσότερο χρόνο με τους μαθητές Ενιαίου τύπου	**ΌΧΙ**	124	2.40	1.10	0.147
	ΝΑΙ	100	2.18	1.10	
συμφωνία με ώρα που σχολάει κλασικό	**ΌΧΙ**	115	2.50	1.20	0.265
	ΝΑΙ	96	2.32	1.15	

συμφωνία με ώρα που σχολάει ΕΑΕΠ	**ΌΧΙ**	113	1.85	1.30	0.484
	ΝΑΙ	94	1.72	1.27	
συμφωνία με ώρα που σχολάει Ενιαίου τύπου	**ΌΧΙ**	124	2.57	1.28	0.684
	ΝΑΙ	100	2.64	1.18	
ολοκλήρωση κατ' οίκον κλασικό	**ΌΧΙ**	117	2.36	1.24	0.784
	ΝΑΙ	96	2.41	1.27	
ολοκλήρωση κατ' οίκον ΕΑΕΠ	**ΌΧΙ**	114	2.25	1.11	0.897
	ΝΑΙ	94	2.23	1.14	
ολοκλήρωση κατ' οίκον Ενιαίου τύπου	**ΌΧΙ**	123	2.39	1.03	0.945
	ΝΑΙ	100	2.38	1.19	

Πίνακας 10: Συσχέτιση του χαρακτηριστικού «παλαιότερη διδασκαλία σε ολοήμερο» με τις ερωτήσεις που αφορούν στην σημασία της ολοήμερης αγωγής

	Παλαιότερη διδασκαλία σε ολοήμερο	**N**	**Μέση τιμή (mean)**	**Τυπική απόκλιση (st.deviation)**	***P-value***
Δεν γυρνούν στους δρόμους	**ΌΧΙ**	126	2.27	1.20	0.544
	ΝΑΙ	102	2.17	1.37	
Αξιοποίηση ελεύθερου χρόνου	**ΌΧΙ**	127	2.31	0.95	0.841
	ΝΑΙ	102	2.34	1.17	
Μαθαίνουν ευχάριστες ασχολίες	**ΌΧΙ**	128	2.52	0.98	0.920
	ΝΑΙ	102	2.53	1.11	
Κοινωνικοποιούνται καλύτερα	**ΌΧΙ**	128	2.71	0.99	0.911
	ΝΑΙ	102	2.73	0.96	

Μαθαίνουν να λύνουν από κοινού προβλήματα	**ΌΧΙ**	128	2.48	0.96	0.964
	ΝΑΙ	102	2.47	1.04	
Ενισχύεται η δημοκρατική συμπεριφορά	**ΌΧΙ**	128	2.30	1.06	0.247
	ΝΑΙ	101	2.47	1.13	
Ανάπτυξη συμπεριφορών	**ΌΧΙ**	127	2.07	1.04	0.150
	ΝΑΙ	102	2.27	1.08	
Βελτίωση των σχέσεων	**ΌΧΙ**	128	2.35	0.97	0.686
	ΝΑΙ	101	2.41	1.06	
Βελτίωση της επίδοσης	**ΌΧΙ**	128	2.45	1.36	0.546
	ΝΑΙ	102	2.55	0.94	
Αντιμετώπιση μαθησιακών δυσκολιών	**ΌΧΙ**	128	2.28	0.99	**0.022**

	ΝΑΙ	102	2.59	1.03	
Βελτίωση τρόπου διδασκαλίας	**ΌΧΙ**	128	1.81	1.18	**0.009**
	ΝΑΙ	101	2.19	0.92	
Αγωγή ελεύθερου χρόνου	**ΌΧΙ**	127	2.03	1.06	**0.006**
	ΝΑΙ	102	2.41	1.00	
Στήριξη οικογένειας	**ΌΧΙ**	128	2.16	1.10	0.063
	ΝΑΙ	102	2.42	1.04	
Παιδαγωγική εποπτεία	**ΌΧΙ**	128	2.84	1.04	0.299
	ΝΑΙ	102	2.99	1.21	

Πίνακας 11: Συσχέτιση του χαρακτηριστικού «χρόνια εργασίας» με τις ερωτήσεις που αφορούν στην σύγκριση των 3 μορφών του ολοήμερου

	Χρόνια εργασίας	**N**	**Μέση τιμή (mean)**	**Τυπική απόκλιση (st.deviation)**	***P-value***
φεύγει κουρασμένος κλασικό	**<10**	21	2.05	1.24	0.186
	10-20	75	1.69	1.15	
	>20	124	1.98	1.14	
φεύγει κουρασμένος ΕΑΕΠ	**<10**	22	2.64	1.18	**0.002**
	10-20	76	2.03	1.33	
	>20	120	2.66	1.13	
φεύγει κουρασμένος Ενιαίου τύπου	**<10**	23	2.26	1.18	0.145
	10-20	78	1.76	1.21	
	>20	128	1.99	1.15	
					0.379
λιγότερο παιχνίδι	**<10**	21	2.00	1.38	

κλασικό	**10-20**	75	1.77	1.24	
	>20	122	2.02	1.23	
λιγότερο παιχνίδι ΕΑΕΠ	**<10**	22	2.50	1.34	0.074
	10-20	76	2.07	1.31	
	>20	118	2.47	1.17	
λιγότερο παιχνίδι Ενιαίου τύπου	**<10**	22	2.23	1.38	0.217
	10-20	78	1.83	1.24	
	>20	127	2.11	1.20	
περισσότερο χρόνο για κίνηση κλασικό	**<10**	22	2.27	1.16	0.699
	10-20	75	2.04	1.25	
	>20	124	2.10	1.06	
περισσότερο χρόνο για κίνηση ΕΑΕΠ	**<10**	22	2.18	1.05	0.315
	10-20	76	2.29	1.21	
	>20	119	2.49	1.05	

περισσότερο χρόνο για κίνηση Ενιαίου τύπου	**<10**	23	2.48	1.04	0.150
	10-20	78	2.13	1.23	
	>20	129	2.43	1.08	
περισσότερες ξένες γλώσσες κλασικό	**<10**	217	2.29	1.38	**0.023**
	10-20	74	1.54	1.18	
	>20	122	1.82	1.05	
περισσότερες ξένες γλώσσες ΕΑΕΠ	**<10**	227	2.14	1.25	0.474
	10-20	76	2.00	1.19	
	>20	119	2.21	1.14	
περισσότερες ξένες γλώσσες Ενιαίου τύπου	**<10**	23	4.57	12.77	**0.017**
	10-20	78	1.74	1.16	
	>20	128	2.23	1.23	
δεν έχει παιδαγωγικές δραστηριότητες	**<10**	22	1.14	0.89	0.924
	10-20	75	1.05	1.20	

κλασικό	**>20**	124	1.11	1.16	
δεν έχει παιδαγωγικές δραστηριότητες	**<10**	22	1.41	1.26	0.499
	10-20	76	1.16	1.26	
ΕΑΕΠ	**>20**	120	1.08	1.15	
δεν έχει παιδαγωγικές δραστηριότητες	**<10**	23	1.35	1.15	0.470
	10-20	78	1.04	1.24	
Ενιαίου τύπου	**>20**	130	1.02	1.15	
καλύτερο ωράριο λειτουργίας κλασικό	**<10**	22	2.14	1.25	0.772
	10-20	75	2.15	2.72	
	>20	123	2.33	1.16	
					0.099
καλύτερο ωράριο λειτουργίας ΕΑΕΠ	**<10**	22	1.73	1.24	
	10-20	74	1.46	1.20	
	>20	119	1.82	1.09	

καλύτερο ωράριο λειτουργίας Ενιαίου τύπου	**<10**	23	2.17	0.98	0.100
	10-20	78	2.18	1.19	
	>20	128	2.85	2.96	
περισσότερες ειδικότητες κλασικό	**<10**	22	2.55	1.22	0.177
	10-20	75	2.03	1.14	
	>20	123	2.21	1.19	
περισσότερες ειδικότητες ΕΑΕΠ	**<10**	22	2.64	1.33	0.746
	10-20	77	2.64	1.15	
	>20	120	2.76	1.16	
περισσότερες ειδικότητες Ενιαίου τύπου	**<10**	23	2.65	1.15	0.941
	10-20	78	2.64	2.63	
	>20	130	2.56	1.1	
περισσότερο χρόνο με τους μαθητές κλασικό	**<10**	22	2.09	1.23	0.252
	10-20	76	2.07	1.26	

	>20	123	2.35	1.22	
περισσότερο χρόνο με τους μαθητές ΕΑΕΠ	**<10**	227	2.32	1.25	0.330
	10-20	75	1.91	1.27	
	>20	118	1.95	1.08	
περισσότερο χρόνο με τους μαθητές Ενιαίου τύπου	**<10**	237	2.35	1.19	0.587
	10-20	78	2.18	1.19	
	>20	130	2.34	1.05	
συμφωνία με ώρα που σχολάει κλασικό	**<10**	227	2.41	1.14	0.550
	10-20	74	2.27	1.13	
	>20	122	2.46	1.21	
συμφωνία με ώρα που σχολάει ΕΑΕΠ	**<10**	227	2.05	1.33	0.386
	10-20	73	1.64	1.30	
	>20	119	1.82	1.26	
	<10	23	2.52	1.08	0.596

συμφωνία με ώρα που σχολάει Ενιαίου τύπου	**10-20**	78	2.46	1.32	
	>20	130	2.64	1.21	
ολοκλήρωση κατ' οίκον κλασικό	**<10**	22	2.14	1.21	0.531
	10-20	74	2.39	1.24	
	>20	124	2.46	1.26	
ολοκλήρωση κατ' οίκον ΕΑΕΠ	**<10**	22	2.64	1.00	0.279
	10-20	74	2.22	1.22	
	>20	119	2.24	1.08	
ολοκλήρωση κατ' οίκον Ενιαίου τύπου	**<10**	23	2.43	1.04	0.707
	10-20	78	2.49	1.11	
	>20	129	2.36	1.11	

Πίνακας 12: Συσχέτιση του δημογραφικού χαρακτηριστικού «Έτη Υπηρεσίας» με τις ερωτήσεις που αφορούν στην σημασία της ολοήμερης αγωγής

	Έτη Υπηρεσίας	**N**	**Μέση τιμή (mean)**	**Τυπική απόκλιση (st.deviation)**	***P-value***
Δεν γυρνούν στους δρόμους	**<10**	23	2.52	0.85	0.355
	10-20	80	2.10	1.31	
	>20	132	2.24	1.29	
Αξιοποίηση ελεύθερου χρόνου	**<10**	23	2.48	0.99	0.192
	10-20	80	2.14	1.13	
	>20	133	2.38	0.99	
Μαθαίνουν ευχάριστες ασχολίες	**<10**	23	2.61	0.989	0.258
	10-20	81	2.36	1.20	
	>20	133	2.59	0.91	
Κοινωνικοποιούνται καλύτερα	**<10**	23	2.74	0.75	0.265

	10-20	81	2.57	1.11	
	>20	133	2.79	0.91	
Μαθαίνουν να λύνουν από κοινού προβλήματα	**<10**	33	2.52	0.85	0.578
	10-20	81	2.38	1.12	
	>20	133	2.53	0.93	
Ενισχύεται η δημοκρατική συμπεριφορά	**<10**	33	2.50	0.91	0.503
	10-20	81	2.26	1.12	
	>20	133	2.41	1.09	
Ανάπτυξη συμπεριφορών	**<10**	33	2.35	0.98	0.574
	10-20	81	2.09	1.12	
	>20	133	2.16	1.03	
Βελτίωση των σχέσεων	**<10**	32	2.59	0.96	0.509
	10-20	81	2.37	1.03	
	>20	133	2.32	0.99	

Βελτίωση της επίδοσης	**<10**	23	2.70	0.77	0.554
	10-20	81	2.40	1.09	
	>20	133	2.50	1.31	
Αντιμετώπιση μαθησιακών δυσκολιών	**<10**	23	2.35	1.03	0.377
	10-20	81	2.54	1.10	
	>20	133	2.35	0.99	
Βελτίωση τρόπου διδασκαλίας	**<10**	22	2.50	1.01	**0.049**
	10-20	81	1.96	1.05	
	>20	133	1.88	1.12	
Αγωγή ελεύθερου χρόνου	**<10**	23	2.30	1.02	0.545
	10-20	80	2.08	1.12	
	>20	132	2.21	1.03	
Στήριξη οικογένειας	**<10**	23	2.43	0.99	0.601
	10-20	81	2.19	1.12	

	>20	133	2.28	1.08	
Παιδαγωγική εποπτεία	**<10**	23	2.26	1.32	**0.035**
	10-20	81	2.77	1.28	
	>20	133	3.01	1.01	

Πίνακας 13: Συσχέτιση του χαρακτηριστικού «ειδικότητα» με τις ερωτήσεις που αφορούν στην σύγκριση των 3 μορφών του ολοήμερου

	Ειδικότητα	**N**	**Μέση τιμή (mean)**	**Τυπική απόκλιση (st.deviation)**	***P-value***
φεύγει κουρασμένος κλασικό	**Δάσκαλος**	183	1.94	1.11	0.106
	Ειδικότητα	38	1.61	1.39	
φεύγει κουρασμένος ΕΑΕΠ	**Δάσκαλος**	180	2.55	1.15	**0.008**
	Ειδικότητα	39	1.85	1.53	

φεύγει κουρασμένος Ενιαίου τύπου	**Δάσκαλος**	187	1.98	1.13	0.152
	Ειδικότητα	43	1.70	1.37	
λιγότερο παιχνίδι κλασικό	**Δάσκαλος**	180	1.93	1.22	0.950
	Ειδικότητα	38	1.95	1.37	
λιγότερο παιχνίδι ΕΑΕΠ	**Δάσκαλος**	178	2.37	1.21	0.285
	Ειδικότητα	38	2.13	1.44	
λιγότερο παιχνίδι Ενιαίου τύπου	**Δάσκαλος**	185	2.09	1.20	0.094
	Ειδικότητα	42	1.74	1.36	
περισσότερο χρόνο για κίνηση κλασικό	**Δάσκαλος**	183	2.01	1.10	**0.005**
	Ειδικότητα	39	2.56	1.21	
περισσότερο χρόνο για κίνηση ΕΑΕΠ	**Δάσκαλος**	179	2.32	1.11	**0.045**
	Ειδικότητα	39	2.72	1.10	
περισσότερο χρόνο για κίνηση	**Δάσκαλος**	188	2.26	1.13	**0.021**

Ενιαίου τύπου	**Ειδικότητα**	43	2.70	1.12	
περισσότερες ξένες γλώσσες	**Δάσκαλος**	180	1.66	1.11	**0.001**
κλασικό	**Ειδικότητα**	38	2.32	1.14	
περισσότερες ξένες γλώσσες	**Δάσκαλος**	179	2.02	1.15	**0.002**
ΕΑΕΠ	**Ειδικότητα**	39	2.64	1.11	
περισσότερες ξένες γλώσσες	**Δάσκαλος**	187	1.96	1.22	**0.011**
Ενιαίου τύπου	**Ειδικότητα**	43	3.77	9.31	
δεν έχει παιδαγωγικές δραστηριότητες	**Δάσκαλος**	183	1.10	1.13	0.699
κλασικό	**Ειδικότητα**	39	1.03	1.20	
δεν έχει παιδαγωγικές δραστηριότητες	**Δάσκαλος**	180	1.18	1.20	0.219
ΕΑΕΠ	**Ειδικότητα**	39	0.92	1.18	
δεν έχει παιδαγωγικές	**Δάσκαλος**	189	1.08	1.19	0.440

δραστηριότητες Ενιαίου τύπου	**Ειδικότητα**	43	0.93	1.14	
καλύτερο ωράριο λειτουργίας κλασικό	**Δάσκαλος**	182	2.33	1.93	0.185
	Ειδικότητα	39	1.90	1.33	
καλύτερο ωράριο λειτουργίας ΕΑΕΠ	**Δάσκαλος**	177	1.67	1.13	0.381
	Ειδικότητα	39	1.85	1.29	
καλύτερο ωράριο λειτουργίας Ενιαίου τύπου	**Δάσκαλος**	187	2.69	2.53	0.083
	Ειδικότητα	43	2.00	1.25	
περισσότερες ειδικότητες κλασικό	**Δάσκαλος**	182	2.14	1.13	0.201
	Ειδικότητα	39	2.41	1.41	
περισσότερες ειδικότητες ΕΑΕΠ	**Δάσκαλος**	180	2.60	1.15	**0.003**
	Ειδικότητα	40	3.20	1.16	
περισσότερες ειδικότητες	**Δάσκαλος**	189	2.54	1.88	0.249

Ενιαίου τύπου	**Ειδικότητα**	43	2.88	1.14	
περισσότερο χρόνο με τους μαθητές	**Δάσκαλος**	183	2.20	1.26	0.330
κλασικό	**Ειδικότητα**	39	2.41	1.14	
περισσότερο χρόνο με τους μαθητές	**Δάσκαλος**	177	1.83	1.11	**<0.001**
ΕΑΕΠ	**Ειδικότητα**	39	2.67	1.22	
περισσότερο χρόνο με τους μαθητές	**Δάσκαλος**	189	2.21	1.11	**0.013**
Ενιαίου τύπου	**Ειδικότητα**	43	2.67	1.06	
συμφωνία με ώρα που σχολάει	**Δάσκαλος**	181	2.38	1.16	0.660
κλασικό	**Ειδικότητα**	38	2.47	1.25	
συμφωνία με ώρα που σχολάει	**Δάσκαλος**	177	1.67	1.24	**0.002**
ΕΑΕΠ	**Ειδικότητα**	38	2.37	1.34	
συμφωνία με ώρα που σχολάει	**Δάσκαλος**	190	2.57	1.23	0.899
Ενιαίου τύπου	**Ειδικότητα**	42	2.60	1.25	

ολοκλήρωση κατ' οίκον κλασικό	**Δάσκαλος**	183	2.40	1.22	0.827
	Ειδικότητα	338	2.45	1.37	
ολοκλήρωση κατ' οίκον ΕΑΕΠ	**Δάσκαλος**	178	2.21	1.10	0.069
	Ειδικότητα	338	2.58	1.18	
ολοκλήρωση κατ' οίκον Ενιαίου τύπου	**Δάσκαλος**	189	2.38	1.08	0.375
	Ειδικότητα	42	2.55	1.19	

Πίνακας 14: Συσχέτιση του χαρακτηριστικού «ειδικότητα» με τις ερωτήσεις που αφορούν στην σημασία της ολοήμερης αγωγής

	Ειδικότητα	**N**	**Μέση τιμή (mean)**	**Τυπική απόκλιση (st.deviation)**	***P-value***
Δεν γυρνούν στους δρόμους	**Δάσκαλος**	193	2.16	1.27	0.074
	Ειδικότητα	43	2.53	1.16	

Αξιοποίηση ελεύθερου χρόνου	**Δάσκαλος**	194	2.23	1.05	**0.007**
	Ειδικότητα	443	2.70	0.96	
Μαθαίνουν ευχάριστες ασχολίες	**Δάσκαλος**	195	2.41	1.01	**<0.001**
	Ειδικότητα	443	3.02	0.99	
Κοινωνικοποιούνται καλύτερα	**Δάσκαλος**	195	2.69	0.96	0.457
	Ειδικότητα	443	2.81	1.01	
Μαθαίνουν να λύνουν από κοινού προβλήματα	**Δάσκαλος**	195	2.48	0.95	0.946
	Ειδικότητα	443	2.49	1.16	
Ενισχύεται η δημοκρατική συμπεριφορά	**Δάσκαλος**	195	2.36	1.05	0.614
	Ειδικότητα	442	2.45	1.25	
Ανάπτυξη συμπεριφορών	**Δάσκαλος**	194	2.13	1.04	0.332
	Ειδικότητα	443	2.30	1.12	
Βελτίωση των σχέσεων	**Δάσκαλος**	195	2.31	1.02	0.053

	Ειδικότητα	42	2.64	0.88	
Βελτίωση της επίδοσης	**Δάσκαλος**	195	2.42	1.24	0.083
	Ειδικότητα	43	2.77	0.90	
Αντιμετώπιση μαθησιακών δυσκολιών	**Δάσκαλος**	195	2.35	1.03	**0.031**
	Ειδικότητα	43	2.72	0.98	
Βελτίωση τρόπου διδασκαλίας	**Δάσκαλος**	195	1.86	1.11	**0.001**
	Ειδικότητα	42	2.48	0.92	
Αγωγή ελεύθερου χρόνου	**Δάσκαλος**	193	2.18	1.07	0.956
	Ειδικότητα	43	2.19	1.01	
Στήριξη οικογένειας	**Δάσκαλος**	195	2.23	1.08	0.235
	Ειδικότητα	43	2.44	1.10	
Παιδαγωγική εποπτεία	**Δάσκαλος**	195	2.99	1.05	**0.001**

Ειδικότητα	43	2.23	1.39

Πίνακας 15: Συσχέτιση του χαρακτηριστικού «ειδικότητα» με τις ερωτήσεις που αφορούν στην σύγκριση των 3 μορφών του ολοήμερου

	Επίπεδο εκπαίδευσης	**N**	**Μέση τιμή (mean)**	**Τυπική απόκλιση (st.deviation)**	***P-value***
φεύγει κουρασμένος κλασικό	**Βασικό**	161	1.92	1.18	0.440
	Επιπλέον	60	1.78	1.12	
φεύγει κουρασμένος ΕΑΕΠ	**Βασικό**	159	2.43	1.23	0.954
	Επιπλέον	60	2.42	1.32	
φεύγει κουρασμένος Ενιαίου τύπου	**Βασικό**	170	1.99	1.20	0.169
	Επιπλέον	60	1.75	1.11	
λιγότερο παιχνίδι κλασικό	**Βασικό**	160	1.98	1.27	0.372

	Επιπλέον	58	1.81	1.19	
λιγότερο παιχνίδι ΕΑΕΠ	**Βασικό**	157	2.29	1.26	0.495
	Επιπλέον	59	2.42	1.24	
λιγότερο παιχνίδι Ενιαίου τύπου	**Βασικό**	169	2.06	1.26	0.497
	Επιπλέον	58	1.93	1.17	
περισσότερο χρόνο για κίνηση κλασικό	**Βασικό**	163	2.07	1.11	0.514
	Επιπλέον	59	2.19	1.21	
περισσότερο χρόνο για κίνηση ΕΑΕΠ	**Βασικό**	158	2.44	1.09	0.296
	Επιπλέον	60	2.27	1.16	
περισσότερο χρόνο για κίνηση Ενιαίου τύπου	**Βασικό**	171	2.36	1.15	0.575
	Επιπλέον	60	2.27	1.10	
περισσότερες ξένες γλώσσες κλασικό	**Βασικό**	161	1.77	1.14	0.913
	Επιπλέον	57	1.79	1.18	

περισσότερες ξένες γλώσσες ΕΑΕΠ	**Βασικό**	159	2.11	1.15	0.589
	Επιπλέον	59	2.20	1.23	
περισσότερες ξένες γλώσσες Ενιαίου τύπου	**Βασικό**	170	2.05	1.20	0.124
	Επιπλέον	60	3.02	7.97	
δεν έχει παιδαγωγικές δραστηριότητες κλασικό	**Βασικό**	162	1.14	1.16	0.267
	Επιπλέον	60	0.95	1.08	
δεν έχει παιδαγωγικές δραστηριότητες ΕΑΕΠ	**Βασικό**	159	1.14	1.17	0.978
	Επιπλέον	60	1.13	1.28	
δεν έχει παιδαγωγικές δραστηριότητες Ενιαίου τύπου	**Βασικό**	171	1.04	1.17	0.652
	Επιπλέον	61	1.11	1.23	
καλύτερο ωράριο λειτουργίας κλασικό	**Βασικό**	161	2.33	2.02	0.318
	Επιπλέον	60	2.05	1.23	
	Βασικό	158	1.70	1.14	0.952

καλύτερο ωράριο λειτουργίας ΕΑΕΠ	**Επιπλέον**	58	1.71	1.20	
καλύτερο ωράριο λειτουργίας	**Βασικό**	169	2.40	1.07	0.089
Ενιαίου τύπου	**Επιπλέον**	61	3.00	4.20	
περισσότερες ειδικότητες κλασικό	**Βασικό**	162	2.23	1.21	0.426
	Επιπλέον	59	2.08	1.12	
περισσότερες ειδικότητες ΕΑΕΠ	**Βασικό**	160	2.71	1.16	0.944
	Επιπλέον	60	2.70	1.21	
περισσότερες ειδικότητες Ενιαίου τύπου	**Βασικό**	171	2.64	1.95	0.624
	Επιπλέον	61	2.51	1.09	
περισσότερο χρόνο με τους μαθητές κλασικό	**Βασικό**	162	2.19	1.25	0.398
	Επιπλέον	60	2.35	1.21	
περισσότερο χρόνο με τους μαθητές	**Βασικό**	158	1.95	1.18	0.507

ΕΑΕΠ	**Επιπλέον**	58	2.07	1.14	
περισσότερο χρόνο με τους μαθητές	**Βασικό**	171	2.26	1.13	0.415
Ενιαίου τύπου	**Επιπλέον**	61	2.39	1.08	
συμφωνία με ώρα που σχολάει	**Βασικό**	160	2.39	1.20	0.840
κλασικό	**Επιπλέον**	59	2.42	1.12	
συμφωνία με ώρα που σχολάει	**Βασικό**	158	1.83	1.31	0.522
ΕΑΕΠ	**Επιπλέον**	57	1.70	1.22	
συμφωνία με ώρα που σχολάει	**Βασικό**	172	2.58	1.26	0.962
Ενιαίου τύπου	**Επιπλέον**	60	2.57	1.16	
ολοκλήρωση κατ' οίκον	**Βασικό**	162	2.41	1.27	0.900
κλασικό	**Επιπλέον**	59	2.39	1.18	
ολοκλήρωση κατ' οίκον	**Βασικό**	158	2.23	1.15	0.348
ΕΑΕΠ	**Επιπλέον**	58	2.40	1.06	

ολοκλήρωση κατ' οίκον Ενιαίου τύπου	**Βασικό**	170	2.38	1.15	0.423
	Επιπλέον	61	2.51	0.96	

Πίνακας 16: Συσχέτιση του χαρακτηριστικού «επίπεδο εκπαίδευσης» με τις ερωτήσεις που αφορούν στην σημασία της ολοήμερης αγωγής

	Επίπεδο εκπαίδευσης	**Μέση τιμή (mean)**	**Τυπική απόκλιση (st.deviation)**	***P-value***
Δεν γυρνούν στους δρόμους	**Βασικό**	2.23	1.27	0.894
	Επιπλέον	2.21	1.25	
Αξιοποίηση ελεύθερου χρόνου	**Βασικό**	2.33	1.04	0.607
	Επιπλέον	2.25	1.06	
Μαθαίνουν ευχάριστες ασχολίες	**Βασικό**	2.58	1.00	0.099
	Επιπλέον	2.33	1.11	
Κοινωνικοποιούνται καλύτερα	**Βασικό**	2.78	0.92	0.095

	Επιπλέον	2.54	1.09	
Μαθαίνουν να λύνουν από κοινού προβλήματα	**Βασικό**	2.54	0.98	0.132
	Επιπλέον	2.32	1.03	
Ενισχύεται η δημοκρατική συμπεριφορά	**Βασικό**	2.40	1.12	0.621
	Επιπλέον	2.32	0.98	
Ανάπτυξη συμπεριφορών	**Βασικό**	2.19	1.07	0.479
	Επιπλέον	2.08	1.02	
Βελτίωση των σχέσεων	**Βασικό**	2.36	0.97	0.703
	Επιπλέον	2.41	1.09	
Βελτίωση της επίδοσης	**Βασικό**	2.52	1.26	0.427
	Επιπλέον	2.38	0.97	
Αντιμετώπιση μαθησιακών δυσκολιών	**Βασικό**	2.41	1.04	0.798
	Επιπλέον	2.44	1.00	

Βελτίωση τρόπου διδασκαλίας	**Βασικό**	1.90	1.14	0.113
	Επιπλέον	2.16	0.95	
Αγωγή ελεύθερου χρόνου	**Βασικό**	2.18	1.07	0.866
	Επιπλέον	2.16	1.04	
Στήριξη οικογένειας	**Βασικό**	2.27	1.11	0.927
	Επιπλέον	2.25	1.02	
Παιδαγωγική εποπτεία	**Βασικό**	2.87	1.14	0.729
	Επιπλέον	2.81	1.22	

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βρεττός, Ι. Ε. (2001). Το ολοήμερο σχολείο ως πρόταση για εσωτερική εκπαιδευτική μεταρρύθμιση: το πρόγραμμα διδασκαλίας και οι κατ' οίκον εργασίες. *ΜΑΚΕΔΝΟΝ, 8,* 71-86.

Γεωργόπουλος, Α. & Τσαλίκη, Ε. (2006). *Περιβαλλοντική Εκπαίδευση.* Αθήνα: Gutenberg

Δεμίρογλου, Π. (2009). *Το ολοήμερο δημοτικό σχολείο από την σκοπιά των εκπαιδευτικών* (Αδημοσίευτη Διδακτορική Διατριβή). Φιλοσοφική σχολή, Τμήμα φιλοσοφίας και παιδαγωγικής, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη. Ανακτήθηκε Αύγουστος, 22, 2015, από www.didaktorika.gr

Δημαράς, Α. (1988[Α]). *Ιστοριογραφία της εκπαίδευσης*. Αθήνα. Εκδόσεις Αλιβιζάτος-Γαβρόγλου

Θωΐδης, Ι., (2000[α]). *Σχολείο και ελεύθερος χρόνος. Συμβολή στην προβληματική του ελεύθερου χρόνου στα πλαίσια της λειτουργίας των σχολείων Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.* Αδημοσίευτη διδακτορική διατριβή, Παιδαγωγικό τμήμα Δημοτικής εκπαίδευσης Φλώρινας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

Θωΐδης, Ι., & Χανιωτάκης, Ν., (2018). *Ολοήμερο Σχολείο. Παιδαγωγικές και κοινωνικές διαστάσεις* (3η εκδ.). Θεσσαλονίκη: Κυριακίδη.

Κωνσταντίνου, Χ. (2007). *Διερεύνηση του Κοινωνικού και Παιδαγωγικού Ρόλου του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου. Πανελλαδική Έρευνα με τις Απόψεις Γονέων και Εκπαιδευτικών*. Αθήνα: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ

Νικολάου, Γ. (2005). *Διαπολιτισμική διδακτική: το νέο περιβάλλον – βασικές αρχές.* Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα

Ludwig, A. M. (1995). The Price of Greatness: *Resolving the Creativity and Madness Controversy*. New York: Guilford Press.Google Scholar6

Ματσαγγούρας, Η. (2011). *Θεωρία και πράξη της διδασκαλίας.* Αθήνα: Gutenberg

Παπαβασιλείου-Πυργιωτάκη, Χ. (2004). Διαθεματικότητα και ολοήμερο σχολείο. *ΜΑΚΕΔΝΟΝ, 12*, 19-23

Παπαδοπούλου, Β. (2004). Βασικές αρχές για τη σύνταξη αναλυτικού προγράμματος στο ολοήμερο σχολείο. *ΜΑΚΕΔΝΟΝ*, 10, 25-33

Πνευματικός, Δ., & Καρανάτσιου, Κ. (2001). Ολοήμερο σχολείο, έξι μήνες λειτουργίας. Από την αντίδραση στην αποδοχή. *Χρονικά, 11,* 65-87.

Πορτούλας, Π. (1953). *Τα απογευματινά μαθήματα.* Διδασκαλικό Βήμα 212 , 4

Πυργιωτάκης, Ι., Θωΐδης, Ι. & Χανιωτάκης, Ν. (2001). Ολοήμερο σχολείο: αξιολογικές προϋποθέσεις και νέες απαιτήσεις για τον ρόλο του εκπαιδευτικού. Στο Κ. Ουζούνη & Α. Καραφύλλης (Επιμ.), *Πρακτικά Συνεδρίου Π.Τ.Δ.Ε και Συλλόγου Εκπαιδευτικών Α/θμιας Εκπαίδευσης Αλεξανδρούπολης-Ο δάσκαλος του 21ου αι. στην ευρωπαϊκή ένωση, 10-13 Μαΐου 2001* (σ.σ. 364-366). Ξάνθη: Πανίδη

Πυργιωτάκης, Ι.Ε. (2002). Ολοήμερο Σχολείο: Διεθνείς εξελίξεις και η ελληνική περίπτωση. *Ολοήμερο Σχολείο. Λειτουργία και Προοπτικές* (σσ. 7-28). Αθήνα: Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

Σοφιανίδου, Ε. (2004). Η χρησιμότητα των προγραμμάτων οργάνωσης της μελέτης. Στο Α. Καλαντζή – Αζίζι & Μ. Ζαφειροπούλου (Επιμ.), *Προσαρμογή στο σχολείο: πρόληψη και αντιμετώπιση δυσκολιών* (σσ. 434). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα

Τάκα, Α. (1971). *Διαρκής υπηρεσιακός και επιστημονικός Οδηγός*. Αθήνα

Ταρατόρη - Τσαλκατίδου, Ε. (2007). *Η αξιολόγηση της σχολικής επίδοσης του μαθητή.* Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη

Χανιωτάκης, Ν. (2004). *Από το «παραδοσιακό» στο σύγχρονο ολοήμερο σχολείο-«σχολειοποίηση» και «παραπαιδεία»*. ΜΑΚΕΔΝΟΝ, 12, 45-55.

Χανιωτάκης, Ν. & Θωΐδης, Ι. (2002). *Διαθεματικές δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου στο ολοήμερο σχολείο*. Επιθεώρηση εκπαιδευτικών θεμάτων

Χανιωτάκης, Ν. (2004). Από το 'παραδοσιακό' στο σύγχρονο ολοήμερο σχολείο-σχολειοποίηση και παραπαιδεία. *ΜΑΚΕΔΝΟΝ, 12*, 45-55.

Χαλκιαδάκη, Α. (2013). *Ολοήμερο δημοτικό σχολείο στην Ελλάδα: η εισαγωγή και η εξελικτική πορεία του θεσμού στην ελληνική σχολική πραγματικότητα* (Αδημοσίευτη Διδακτορική Διατριβή). Σχολή Επιστημών Αγωγής, Τμήμα Παιδαγωγικό Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Κρήτης, Κρήτη. Ανακτήθηκε Αύγουστος, 22, 2015 από www.didaktorika.gr

<u>ΕΡΕΥΝΕΣ</u>

Κωνσταντίνου, Χ. (2008). Διερεύνηση του κοινωνικού και παιδαγωγικού ρόλου του ολοήμερου δημοτικού σχολείου-Πανελλαδική έρευνα με τις απόψεις γονέων και εκπαιδευτικών: συνοπτική παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας.

ΙΠΕΜ - ΔΟΕ., (2011). Εμπειρίες και απόψεις εκπαιδευτικών που εργάζονται σε σχολεία ΕΑΕΠ

Υπουργείο Παιδείας – Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης ΕΣΠΑ.(2013). Ενδιάμεση Έκθεση Αξιολόγησης πορείας πράξεων για το Νέο Σχολείο ως προς την αύξηση ποιότητας παρεχόμενης εκπαίδευσης και την

καταπολέμηση της σχολικής διαρροής

Υπουργείο Παιδείας – Ειδική Υπηρεσία Εφαρμογής Εκπαιδευτικών Δράσεων.(2016). Ενδιάμεση Έκθεση Αξιολόγησης της Πράξης: Στήριξη των Σχολείων με Ενιαίο Αναμορφωμένο Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα Δράση 1

ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΟ ΒΗΜΑ

Διδασκαλικό Βήμα, 1953, αριθμός τεύχους 212

Διδασκαλικό Βήμα, 1972, αριθμός τεύχους 726

ΔΟΕ – ΠΟΕΔ. (1995). Το ολοήμερο σχολείο. *Πρακτικά 9ου πανελλήνιου συνεδρίου Πάφου.* Ανακτήθηκε Αύγουστος, 23, 2015, από www.doe.gr

ΝΟΜΟΙ – ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΑ

(Φ.50/226/143572/Γ1/10-9-2014)

ΦΕΚ. 188, τ.Α΄ / 23-9-1997, Ν. 2525

ΦΕΚ 1327, τ.Β΄ / 16 – 6 – 2011: *ΙΔΡΥΣΗ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΕΑΕΠ*

ΦΕΚ 1324, τ.Β΄ / 11 – 5 – 2016: *ΙΔΡΥΣΗ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΕΤΟΔΣ*